

Democratie en polarisatie; deliberatieve democratie als lijm?

*Een onderzoek naar beleid rondom deliberatieve
democratie en maatschappelijke weerstand in de
Twentse gemeenten*

Master of Science *Public Administration*
Universiteit Twente, Enschede, Nederland

Johannes Bernardus Cornelis Berendsen
s309997
2025

Begeleiding:
Dr. M.R.R. Ossewaarde
Dr. V. Junjan

Voorwoord

Met trots ligt voor u mijn masterthesis. Dit is geschreven ter afronding van mijn studie *Public Administration* aan de Universiteit Twente. Het onderwerp is gekozen door een belangstelling voor lokaal beleid. Daar houd ik mij namelijk naast de studie mee bezig in mijn rol als afdelingsvoorzitter van een politieke partij. Hierbij zijn fatsoen en de menselijke maat belangrijke speerpunten voor het vormgeven van de lokale politiek.

Het is daarom voor mij dan ook interessant om te kijken naar hoe er beleidsmatig wordt omgegaan met weerstand. In Nederland lijken wij steeds verder van elkaar af te staan en is er minder ruimte voor dialoog. Hoe mooi is het als wij met beleid mensen weer naar elkaar kunnen brengen, ook met moeilijke onderwerpen?

Ik wil graag mijn begeleider, professor Ossewaarde, bedanken voor de goede begeleiding van mijn masterthesis. Uw expertise op sociologie en bestuurskunde kwam goed van pas tijdens het schrijven van dit onderzoek. De focus op wát polarisatie nou precies inhoudt voor de relatie tussen burger en overheid gaf goede inzichten. Daarnaast was het ‘sparren’ over de implicaties van mijn onderzoek waardevol en hielp om het onderzoek naar een hoger niveau te tillen.

Tot slot wil ik mijn familie bedanken voor de steun die zij gaven gedurende mijn hele studieperiode. Zonder jullie was het niet gelukt.

Dank voor het lezen.

Jan Berendsen

Samenvatting

Deze masterthesis onderzoekt hoe Twentse gemeenten in de afgelopen tien jaar hebben geprobeerd om via deliberatieve democratie maatschappelijke spanningen te verminderen. De centrale onderzoeksvraag luidt: Hoe hebben Twentse gemeenten de afgelopen tien jaar via deliberatieve democratie polarisatie tussen burger en overheid, die zich uit in burgerlijke ongehoorzaamheid, aangepakt?

De analyse richt zich op vier casussen waarin maatschappelijke weerstand zichtbaar was: de plaatsing van windturbines in Hengelo, de komst van een asielzoekerscentrum in Tubbergen, de bouw van een moskee in Enschede en de vestiging van een AZC in Enschede. Door middel van documentanalyse en contentanalyse werd onderzocht welke vormen van burgerbetrokkenheid werden toegepast, en in hoeverre deze voldoen aan de kenmerken van deliberatieve democratie.

De resultaten laten zien dat deliberatieve democratie in wisselende mate wordt toegepast. In sommige gevallen werd geprobeerd om via burgerpanels, inspraakavonden of omgevingsgroepen burgers actief te betrekken. In andere gevallen bleef participatie of vond deze pas plaats nadat het vertrouwen van de burgers al geschaad was. De thesis concludeert dat deliberatieve democratie potentie heeft om depolariserend te werken, maar dat de effectiviteit hiervan dan wel sterk afhankelijk is van de inrichting van het proces. Deze processen dienen laagdrempelig, inclusief en transparant te zijn. Wanneer dit niet gebeurt, dan kan dit averechts werken en juist de relatie tussen burger en overheid verder beschadigen.

De aanbeveling luidt dan ook dat gemeenten verder moeten kijken dan formele participatie, en moeten investeren in structurele en betekenisvolle dialoog met burgers, juist bij gevoelige en polariserende onderwerpen. Hiervoor moet de gemeente en in het bijzonder het college van B&W beschikken over politieke moed en wil.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	2
SAMENVATTING	3
1. INTRODUCTIE	6
1.1 AANLEIDING	6
1.2 ACHTERGROND VAN HET PROBLEEM	7
1.3 ONDERZOEKSVRAGEN	7
1.4 WETENSCHAPPELIJKE RELEVANTIE	8
1.5 MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE	8
1.6 ONDERZOEKSOPZET	9
1.7 LEESWIJZER	10
2. THEORETISCH KADER	11
2.1 HET SOCIAAL CONTRACT	11
2.2 ACTIEF BURGERSCHAP ALS VERANDERING IN HET SOCIAAL CONTRACT	14
2.3 POLARISATIE ALS SPANNING IN HET NEOLIBERALE/NIEUWE SOCIAAL CONTRACT	16
2.4 OMGAAN MET POLARISATIE	19
2.5 CONCLUSIE	24
3. METHODEN	25
3.1 CASUSBESCHRIJVING	25
3.1.1 Hengelo en windturbines	26
3.1.2 Tubbergen en het asielzoekerscentrum	26
3.1.3 Enschede en de moskee	27
3.1.4 Enschede en het asielzoekerscentrum (2023)	27
3.1.5 Verbanden tussen de casussen	28
3.2 METHODEN VAN DATAVERZAMELING	28
3.3 METHODEN VAN DATA-ANALYSE	29
3.4 VALIDITEIT EN BETROUWBAARHEID	30
3.5 CONCLUSIE	31
4. RESULTATEN	32
4.1.1 Hengelo en de participatieladder	32
4.1.2 Tubbergen en de praktijk	33
4.1.3 Enschede evalueert haar participatie	35
4.1.4 Conclusie	36
4.2 ANALYSE	37
4.2.1 HENGELo MET EEN VISIE	37
4.2.3 Een goede toepassing van deliberatieve democratie?	38
4.2.4 Vertrouwen in de overheid	39
4.2.5 Conclusie	40
4.3.1 WEERSTAND VOOR PROCES MOSKEE ENSCHEDE	41
4.3.1 Weerstand vanuit planologisch en maatschappelijk standpunt	41
4.3.2 Een poging tot participatie?	41
4.3.3 Vertrouwen in de overheid	43
4.3.4 Conclusie	43
4.4 BERUCHTE PLAATSING AZC IN ALBERGEN	44
4.4.1 Weerstand veroorzaakt door het Rijk	44
4.4.2 Deliberatieve democratie in hoeverre het kon	45
4.4.3 Vertrouwen in de overheid	45
4.4.4 Conclusie	46
4.5 RUMOER ROND PLAATSING AZC ENSCHEDE	47
4.5.1 Weerstand door angst	47
4.5.2 Deliberatieve democratie bij de inrichting	47
4.5.3 Vertrouwen in de overheid	48
4.5.4 Conclusie	48
4.6.1 WELKE OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN BESTAAN ER IN DE AANPAK?	49

4.6.2 CONCLUSIE	50
5. CONCLUSIE & DISCUSSIE	53
5.1 VARIATIE MET BETROKKENHEID	53
5.2 POSITIONERING IN HET ACADEMISCH DEBAT	54
5.3 BEPERKINGEN TEN AANZIEN VAN HET ONDERZOEK	55
5.4 IMPLICATIES VOOR BESTUUR EN BELEID	56
5.5 MOGELIJK VERVOLGONDERZOEK	57
5.6 AANBEVELINGEN	57
BRONNENLIJST	59
BIJLAGE I	69
 AZC ENSCHEDE GECODEERD	69
 AZC TUBBERGEN GECODEERD	79
 MOSKEE ENSCHEDE GECODEERD	105
 WINDTURBINES HENGLO GECODEERD	127

1. Introductie

Schijnbare tegenstellingen houden de Nederlandse samenleving in bedwang. Verharding van het debat is aan de orde van de dag. De sociale cohesie binnen de maatschappij lijkt soms zoek en begrip voor de ander is er niet altijd. Het begrip polarisatie vindt anno 2024 steeds meer zijn weg in de media. Ruimte voor dialoog wordt minder, acties van de ene kant naar de andere steeds harder. Een ‘wij-zij’-samenleving waarbij groepen tegenover elkaar staan lijkt hierdoor steeds meer verbonden met de Nederlandse samenleving. Er is sprake van een verstoorde relatie tussen burger en overheid.

1.1 Aanleiding

De Nederlandse samenleving staat steeds vaker in het teken van verharding en toenemende maatschappelijke spanningen. Polarisation is daarbij een terugkerend thema, zichtbaar in de toename van conflicten tussen burgers en overheden bij gevoelige beleidsonderwerpen. Deze spanningen uiten zich in activisme of soms zelfs burgerlijke ongehoorzaamheid: zoals bijvoorbeeld illegale protesten, wegblokkades, vandalisme of zelfs bedreigingen naar bestuurders (Kranenburg et al., 2022). Daarnaast zijn er bijvoorbeeld nog de zogenaamde *soevereinen* die bewust en openlijk bepaalde wetten overtreden om hun punt te maken. Het punt van de soevereinen is dat zij niet behoren tot de Nederlandse staat en daardoor kan de staat geen rechten en plichten verhalen op de soevereinen. Dit vormt voor gemeentes een steeds moeilijker worden probleem (Hilz, 2024). Al met al is de samenleving aan het veranderen en is de relatie tussen burger en overheid daarmee ook verandert.

De impact van deze dynamiek is groot: het belemmert constructieve besluitvorming en ondermijnt het vertrouwen in overheidsinstituten en bedreigt het publieke debat.

Tegelijkertijd groeit de bestuurlijke behoefte voor andere vormen van burgerbetrokkenheid die kunnen bijdragen aan het herstel van vertrouwen maar vooral het overbruggen van tegenstellingen. Deze thesis onderzoekt hoe Twentse gemeenten in de afgelopen tien jaar zijn omgegaan met deze spanningen, en op welke manier zij burgers hebben betrokken bij controversiële onderwerpen.

1.2 Achtergrond van het probleem

De verhouding overheid en burger staat centraal in het rapport Sociaal Contact van de *the Hague Centre for Strategic Studies* (Bakker et al., 2022). Hierbij wordt er gekeken naar de verwachtingen van de burger en institutionele taakopvattingen. Daarbij wordt er ook ingegaan op polarisatie en verharding in de relatie tussen burger en overheid. Het erkennen van spanningen die er zijn in de relatie burger en overheid kan belangrijk zijn voor het vormen van vertrouwen tussen burger en een gemeente. Zo stelt het rapport dat cynisme ontstaat door onvrede, wat leidt tot het opgeven van vertrouwen in de Nederlandse politiek. Daarnaast stelt het rapport dat de samenleving verhard, wat een beletsel vormt voor consensusvorming in de maatschappij. Men neigt minder naar oplossingen en tegenstellingen worden vergroot. Polarisation is overigens niet een probleem dat zich enkel tot Nederland beperkt, het is een wereldwijd fenomeen (McCoy et al., 2018).

Het rapport spreekt over een sociaal contract dat een overheid heeft met haar burgers, maar stelt daarbij dat er ook *mismatches* zijn in dit contract. Het vertrouwen in het sociaal contract kan opgezegd worden, zo stelt het rapport (Bakker et al., 2022). Dit zou dan een bedreiging kunnen vormen voor de sociale stabiliteit in Nederland. De spanningen in de relatie tussen burger en overheid zorgen nu voor problemen, wat de basis vormt voor dit onderzoek.

1.3 Onderzoeksvragen

In deze thesis wordt er geprobeerd om het hierboven genoemde veiligheidsvraagstuk nader te analyseren. Hierdoor wordt er een theoretische en praktische koppeling gemaakt door verschillende onderzoeksmethoden toe te passen. Het algemene beeld van het beleid wat er wordt gevoerd op het onderwerp ontbreekt namelijk nog. Hierdoor staat de volgende vraag in het onderzoek centraal:

Hoe hebben Twentse gemeenten de afgelopen tien jaar via deliberatieve democratie, polarisatie tussen burger en overheid dat zich uit in burgerlijke ongehoorzaamheid, aangepakt?

Met de volgende deelvragen wordt er geprobeerd om de hoofdvraag systematisch te beantwoorden:

- (1) *Wat is het huidige beleid van Twentse gemeenten over het toepassen van deliberatieve democratie?*

- (2) *Hoe wordt deliberatieve democratie toegepast door Twentse gemeenten om polarisatie en burgerlijke ongehoorzaamheid aan te pakken op controversiële beleidsonderwerpen?*
- (3) *Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen Twentse gemeenten in de manier waarop zij via deliberatieve democratie polarisatie en burgerlijke ongehoorzaamheid op controversiële onderwerpen hebben aangepakt?*

De hoofdvraag richt zich op de manier waarop gemeenten in Twente de afgelopen tien jaar hebben geprobeerd hebben om maatschappelijke spanningen tussen burgers en overheid te verzachten. De focus ligt dan specifiek op het gebruik van deliberatieve democratie als middel om polarisatie tegen te gaan, die zich voornamelijk uit in burgerlijke ongehoorzaamheid. Hierbij valt te denken aan dialoog en inspraakvormen om de verbindingen proberen te herstellen, bij onderwerpen die polarisatie aanwakkeren bijvoorbeeld. De eerste deelvraag kijkt naar wat er al bestaat aan beleid over deliberatieve democratie; wat is de basis? Daarna vormt de tweede deelvraag de contentanalyse met daarin per gemeente uitgelegd hoe zij een controversieel onderwerp hebben aangepakt. De laatste deelvraag focust zich vervolgens op de overeenkomsten en verschillen die uit de contentanalyse zijn waargenomen. Concrete beleidspraktijken, methodieken en contexten worden hiervoor in kaart gebracht.

1.4 Wetenschappelijke relevantie

Een onderzoek van de Veiligheidsregio Twente genaamd ‘Omgaan met Polarisatie in Twente’ uit 2023 biedt geen concreet inzicht in het huidige beleid van Twentse gemeenten ten aanzien van polarisatie. Het fungeert vooral als algemene handreiking en laat belangrijke vragen open over hoe gemeenten omgaan met spanningen tussen burger en overheid, zoals uitingen van burgerlijke ongehoorzaamheid (Sival-Roelvink, 2023). Daarnaast ontbreekt in de bestaande literatuur een systematische vergelijking van hoe deliberatieve democratie in de praktijk wordt ingezet bij gevoelige beleidsonderwerpen op lokaal niveau. Er is weinig bekend over de mate waarin gemeenten participatie instrumenteel, symbolisch of daadwerkelijk deliberatief vormgeven, en wat de effecten daarvan zijn op vertrouwen en draagvlak.

1.5 Maatschappelijke relevantie

Voor zover bekend is er nog weinig onderzoek gedaan naar beleid over de toepassing van deliberatieve democratie op controversiële onderwerpen om polarisatie rondom het onderwerp

te dempen. Het onderwerp is dan ook iets wat gelinkt wordt met de verharding van de maatschappij, wat vooral nu is. Het sociologisch aspect is dus nog niet verweven met het bestuurskundig aspect. De resultaten van het onderzoek kunnen een beeld geven van wat er is, maar ook van wat er nog gedaan kan worden.

Het vergroten van de bewustwording over polarisatie en de toepassing van deliberatieve polarisatie kan maatschappelijk relevant zijn. Lokale beleidsmakers kunnen door nieuwe inzichten wellicht beter beleid formuleren, wat de maatschappij ten goede kan komen. Mocht het beleid per gemeente verschillen, dan is het interessant om te kijken naar de afwegingen. Het inzichtelijk maken van de keuzes voor beleid kan ervoor zorgen dat gemeentes van elkaar leren.

Een geslaagde deliberatieve aanpak kan niet alleen leiden tot betere beleidskeuzes, maar ook bijdragen aan het herstel van vertrouwen, sociale cohesie en een veiliger werkklimaat voor bestuurders en ambtenaren. Uiteindelijk kan dit bijdragen aan een weerbaardere en inclusievere democratische praktijk, waarin ruimte is voor verschil maar ook voor verbinding.

1.6 Onderzoeksopzet

In dit onderzoek wordt verkend hoe Twentse gemeenten de afgelopen tien jaar zijn omgegaan met polarisatie in de relatie tussen burger en overheid, specifiek wanneer die polarisatie zich uitte in vormen van maatschappelijke weerstand of burgerlijke ongehoorzaamheid. Centraal staat de vraag in hoeverre gemeenten hebben geprobeerd zulke spanningen te benaderen of verminderen via deliberatieve democratie.

Om dit te onderzoeken zijn er vier casussen geselecteerd die ieder gekenmerkt worden door maatschappelijke weerstand en het betrekken van burgers. Allereerst is een documentanalyse uitgevoerd van beleidsstukken die inzicht geven in hoe de betreffende gemeenten in algemene zin burgers betrekken bij beleid. Vervolgens is per casus onderzocht hoe is omgegaan met weerstand en op welke manier deliberatieve democratie een rol speelde hierin. Deze analyse is uitgevoerd via een systematische contentanalyse van beleidsdocumenten, raadsbrieven, mediaberichten en andere relevante bronnen. Hierbij is gewerkt met een vooraf opgesteld codeerschema gebaseerd op thema's als vertrouwen, polarisatie, betrokkenheid en beleidsreacties. Door deze casussen te vergelijken ontstaat inzicht in de variatie in aanpak.

1.7 Leeswijzer

Deze masterthesis onderzoekt hoe Twentse gemeenten deliberatieve democratie toepassen bij het omgaan met polarisatie en burgerlijke ongehoorzaamheid rond gevoelige beleidsonderwerpen. Na een introductie van het onderwerp, de probleemstelling en de onderzoeksvragen (hoofdstuk 1), wordt in het theoretisch kader (hoofdstuk 2) ingegaan op relevante begrippen zoals het sociaal contract, actief burgerschap, polarisatie en deliberatieve democratie. In hoofdstuk 3 worden de gehanteerde onderzoeksmethoden en casuskeuze toegelicht. Hoofdstuk 4 presenteert de onderzoeksresultaten: eerst op basis van beleidsdocumenten, daarna per casus, gevolgd door een overkoepelende analyse. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies besproken en de bevindingen gereflecteerd in een discussie.

2. Theoretisch kader

Het theoretisch kader bestaat uit drie onderdelen. Startend met de relatie tussen burger en overheid, gevolgd door een deel over polarisatie en wat dat betekent voor die relatie. Daarna wordt deliberatieve democratie als antwoord op polarisatie besproken.

2.1 Het sociaal contract

Een belangrijk concept voor de relatie tussen burger en overheid is het sociaal contract. Een geheel nieuw concept is het niet, maar het vormt wel degelijk een kader voor staatsmaatschappelijke relaties. Het omvat normen en waarden die voortkomen uit de relatie tussen burger en overheid. Het nadenken over burger en staatsrelaties in het kader van het sociaal contract is belangrijk als basis. Dit contract vormt het fundament voor de principes waarop de legitimiteit van overheidshandelen en burgerlijke gehoorzaamheid rust. Die burgerlijke gehoorzaamheid is in het geding wanneer wij het hebben over polarisatie, wat in dit onderzoek wordt gezien als een spanning in het sociaal contract.

Het idee van een sociaal contract tussen burger en overheid is niet nieuw. Thomas Hobbes en John Locke legden in de 17e eeuw de basis voor dit concept (Gauthier, 1977). Beiden hebben echter een andere benadering. Zo stelt Hobbes dat het sociaal contract een pact van trouw is tussen individuen die hun soevereiniteit overdragen aan een heerser naar wie zij luisteren. Dit komt voort uit het idee dat mensen moeten gehoorzamen aan een absolute leider om chaos te voorkomen. Het startpunt hierbij is de zogenaamde natuurtoestand, waarin nog geen georganiseerde staatsvorm bestaat. De heerser is de soeverein die zorgt voor orde en veiligheid. Deze orde en veiligheid is er niet wanneer er sprake is van een natuurtoestand. Mensen gaan het sociaal contract met de soeverein aan uit angst voor de natuurtoestand. De benadering van Locke, 40 jaar later, verschilt fundamenteel. Hij stelt dat het sociaal contract niet gericht is op absolute onderwerping aan een soeverein, maar op de overdracht van macht aan de gemeenschap als geheel. Volgens Locke ontstaat een samenleving wanneer individuen hun natuurlijke rechten gedeeltelijk opgeven ten gunste van een collectief dat gebaseerd is op wederzijdse instemming en gericht is op het algemeen welzijn. De staat mag hierin geen absolute macht hebben en is slechts beperkt tot het beschermen van de rechten van de mens.

Daarnaast kwam Rousseau in de 18de eeuw met een andere benadering van het sociaal contract dan die van Hobbes en Locke. Zo stelt Rousseau dat een rechtvaardige samenleving gebaseerd moet zijn op de algemene wil, waarbij individuen hun natuurlijke vrijheid opgeven om deel uit te maken van een collectieve gemeenschap. Vrijheid is in dit geval onderwerping aan de wet, omdat er niet gehoorzaamd wordt aan een alleenheerser, maar aan de wetten die ze zelf (indirect) hebben gemaakt. Wetten zijn bindend omdat ze worden gesanctioneerd door het sociaal contract. Het sociaal contract is geen dwingende verplichting op zich, maar een fundamentele afspraak over wat verplichting betekent binnen de samenleving. (Noone, 1970). Daarmee wordt bedoeld dat het sociaal contract bepaalt waarom wetten bindend zijn en op welke basis mensen zich eraan verplicht voelen. Een wet geldt voor iedereen, zelfs als iemand het er persoonlijk niet mee eens is, zolang die persoon nog steeds het sociaal contract accepteert. Als iemand niet meer instemt met het sociaal contract, dan valt die persoon buiten de morele gemeenschap en leeft als het ware weer in een ‘natuurtoestand’. Hierdoor moet de burger door macht en dwang in toom worden gehouden.

Een modernere uitwerking van het sociaal contract is die van John Rawls, die stelt dat er een hypothetische contractuele situatie bestaat tussen burger en staat (Rawls, 1971). Hierbij is de overheid een instrument om een rechtvaardige samenleving te creëren. Volgens Rawls is rechtvaardigheid in een samenleving gebaseerd op eerlijkheid (*justice as fairness*), waarbij sociale ongelijkheid alleen gerechtvaardigd is als deze de minstbedeelden ten goede komt. Voor Rawls is het sociaal contract meer een concept of gedachte-experiment, waarbij rechtvaardigheidsprincipes worden afgedwongen tussen burger en staat. Om te bepalen wat een rechtvaardige samenleving is, introduceert Rawls de sluier van onwetendheid (*veil of ignorance*). Hierbij moeten mensen in een rechtvaardige samenleving regels opstellen zonder te weten welke positie zij innemen (bijvoorbeeld arm, rijk, slim, etc.). Zo wordt voorkomen dat mensen regels opstellen die enkel henzelf bevoordelen. Hierdoor wordt er vooraf, vanuit de natuurtoestand, een rechtvaardige samenleving gecreëerd. Dit is een andere benadering dan die van Hobbes en Locke. In de jaren tachtig heeft Rawls zijn visie op het sociaal contract bijgesteld. Hij stelt dat rechtvaardigheid een politiek concept is binnen een democratische samenleving (Rawls, 1985). Dit moet worden gezien als een politieke overeenkomst binnen een democratische samenleving, maar daarbij is wel sprake van een overlappende consensus: verschillende religieuze, morele en filosofische wereldbeelden bestaan naast elkaar, en burgers moeten deze diversiteit accepteren. Dit noemt Rawls *reasonable pluralism* (redelijke pluraliteit). Het politiek liberalisme probeert hiervoor een oplossing te bieden. Dit betekent

dat de overheid niet gerechtvaardigd is om haar macht te baseren op slechts één overtuiging. Mensen zullen het altijd oneens blijven over politieke en morele kwesties, maar er moet een gemeenschappelijke politieke basis worden gevonden die door al deze overtuigingen wordt ondersteund. De verzorgingsstaat in Nederland die zich ontwikkelde na de Tweede Wereldoorlog is een poging van de staat om meer sociale rechtvaardigheid te bewerkstelligen, wat in lijn ligt met de benadering van Rawls. Het goede komt aan de minstbedeelden en de posities en kansen staan open voor iedereen.

Door de verschillende benaderingen van het sociaal contract op te noemen, zijn er kenmerken die in elke benadering terugkomen. Het gaat in de kern altijd over het feit dat er absolute chaos voorkomen moet worden door instemming met wetten, dit kan dan expliciet of impliciet. Hierbij geven burgers een deel van hun vrijheid op om veiligheid en rechten te verkrijgen. Dit betekent dan dat de legitimiteit van de overheid (de macht) gebeurt door instemming van de burgers. Er is een wederkerige relatie door het feit dat rechten en plichten worden verkregen, maar ook ingevuld moeten worden door burgers. De overheid geldt dan als rechtvaardigheidsmechanisme, die fundamentele rechten waarborgt.

Een onderzoek dat het sociaal contract operationaliseerde als een instrument voor de analyse van burger en overheidsrelaties definieerde het als begrip als zodanig: “De totaliteit van expliciete of impliciete overeenkomsten tussen alle relevante maatschappelijke groepen en de soeverein (d.w.z. de regering of een andere machthebber), waarin hun wederzijdse rechten en plichten worden gedefinieerd” (Loewe et al., 2021). De overheid wordt dan dus gezien als de soeverein. Sociale contracten zijn deels formeel door middel van wetten en beleid, maar het overgrote deel is informeel. Hiertoe behoren sociale normen, impliciete verwachten en wederzijdse afspraken tussen maatschappelijke groepen en de overheid. De benadering van dit onderzoek verschilt wezenlijk met die van de filosofen zoals Hobbes, Locke en Rousseau. Allereerst omdat er in het onderzoek gesproken wordt over sociale groepen. Waar er bij de klassieke benadering wordt uitgegaan van vrije en gelijkwaardige burgers die een contract aangaan met de overheid (soeverein), terwijl de relaties ook asymmetrisch kunnen zijn. Hiermee wordt bedoeld dat sommige sociale groepen wellicht meer te hebben zeggen in het sociaal contract dan andere groepen. Deze asymmetrie kan spanning creëren in het sociaal contract. Hierbij speelt het zogenaamde sociale covenant een rol, die relaties tussen de groepen moet bewerkstelligen. De sociale conventanten vormen een belangrijke bouwsteen in het gehele sociaal contract stelt het onderzoek. Die dragen bij aan de verticale relatie, waarna

de horizontale relatie die van sociale groep en overheid is (Loewe et al., 2021). Daarnaast kunnen er externe actoren zijn die het sociale contract onder druk zetten.

De bespreking van het sociaal contract dient niet als een historische of filosofische uitleg, maar vormt een belangrijk kader voor dit onderzoek. Het sociaal contract biedt aanknopingspunten om spanningen tussen burger en overheid te begrijpen in tijden van polarisatie. De inzichten van Hobbes helpen verklaren waarom burgers in onzekere tijden steun kunnen zoeken bij sterk gezag en waarom legitimiteit in zulke contexten afhankelijk is van de veiligheid. Locke benadrukt het belang van wederzijdse instemming en burgerlijke rechten als voorwaarden voor legitimiteit. Daarnaast benadrukt Rousseau de algemene wil en zelfwetgeving en het belang van een gemeenschappelijke politieke basis waarbij meerdere overtuigingen naast elkaar kunnen leven. Het sociaal contract wordt door deze inzichten een basis om te begrijpen hoe de relatie tussen burger en overheid wordt beïnvloed door polarisatie.

2.2 Actief burgerschap als verandering in het sociaal contract

Dit kan niet los worden gezien van de opkomst van het neoliberalisme. Zo wordt er ook gesproken over discourstransformaties rond eigen verantwoordelijkheid, wat zich vertaalt naar beleid (Ossewaarde, 2006). Deze discourstransformatie hangt samen met het opkomende neoliberalisme vanaf de jaren tachtig, een wereldwijde trend waarbij beleid steeds meer gericht werd op de vrije markt en een individueel gecentreerde aanpak. Dit alles vormt de basis van een veranderende, tweezijdige relatie tussen overheid en burger. De overheid verwacht steeds meer van de burger, en tegelijkertijd hebben burgers ook verwachtingen van de overheid. Maar wat mogen zij precies van elkaar verwachten?

Met de verschillende verwachtingen van de burger verandert de relatie tussen burger en overheid, waarmee het sociaal contract ook verandert. Hierbij zorgde de eerdergenoemde neoliberalisering voor een golf van individualisme, wat uiteindelijk resulteert in een hogere verwachting van zelfredzaamheid van de overheid. Dit zorgde voor fundamentele wijzigingen in het sociaal contract, de overheid probeert de zorgplicht te mijden door de verzorgingsstaat meer en meer af te wenden. De zelfredzaamheid en individualisering van het neoliberalisme staan haaks op de bevindingen van Rawls (zoals besproken in de voorgaande paragraaf). De conclusie van het onderzoek van Ossewaarde genaamd *The New Social Contract and the*

Struggle for Sovereignty uit 2007 beaamt dat Nederland een nieuw sociaal contract heeft geïntroduceerd als reactie op de transitie van een ‘‘eenvoudige’’ naar een ‘‘complexe samenleving’’. Dit nieuw sociaal contract benadrukt actief burgerschap en participatie, waarbij burgers niet meer passief ontvangers zijn van bepaalde sociale rechten. Belangrijk hiervoor is ook dat actief burgerschap wordt gepresenteerd als een manier om de nationale soevereiniteit en cohesie te waarborgen in een samenleving met meerdere identiteiten. Deze samenleving is getransformeerd door globalisering, migratie en de overgang naar een postindustriële samenleving (en de daarmee gaande neoliberalisering). De nationale soevereiniteit is dan het vermogen om de cohesie te behouden onder de bevolking, wanneer traditionele identiteiten vervagen.

Sommigen noemen het zelfs een ideologie (Burnyeat & Johansson, 2022). Dit onderzoek benadrukt dat het sociaal contract een krachtig idee is dat de manier bepaalt waarop staten en burgers hun relatie conceptualiseren. Het onderwerp heeft dan ook hernieuwde interesse gekregen. De dynamiek van de relatie tussen overheid en burger kan worden geanalyseerd aan de hand van het sociaal contract, maar in de praktijk blijkt dit vaak weerbarstiger. De complexe, conflictueuze en ongelijksoortige realiteit bemoeilijkt de analyse van burger-overheidsrelaties.

Een ander interessant onderzoek is die van Domonkos Sik genaamd *Towards a post-pandemic social contract* uit 2022 stelt dat het sociaal contract fundamenteel veranderd is na de coronapandemie. De pandemie zorgde namelijk voor een uitdaging op het systeem van een land, zoals de zorg en economie, maar ook op de individuele vrijheden van wie een burger genoot. Denk hierbij aan de *lockdowns* of reisbeperkingen. De onderzoeker pakt hierbij het sociale contract zoals gesteld door Hobbes en Rawls erbij. In de visie van Hobbes zijn de destijds ingestelde maatregelen te koppelen met het opgeven van de individuele vrijheden aan de soeverein uit angst voor de anders ontstaande chaos. Echter, zorgde de pandemie voor een aantal ongelijkheden, zoals bijvoorbeeld de vaccinverdeling naar rijkere landen. Terwijl Rawls zijn benadering van het sociaal contract benadrukt dat een samenleving gebaseerd moet zijn op eerlijkheid (*justice as fairness*). Dit laat zien dat de huidige samenleving niet altijd naar gelijkheden streeft in tijden van crisis. Daarom wordt gepleit voor een vernieuwde visie op het sociale contract waarbij er meer ruimte is door het toepassen van het zogenaamde *principle of particularity*. Dit betekent dat rechtvaardigheid (zoals Rawls het beschreef) meer is dan alleen het proberen toe te passen van gelijkheid maar tevens te kijken naar hoe het

concreet mensenlevens beïnvloed. Oftewel: regels en instituties zijn pas écht rechtvaardig als ze ook standhouden in concrete menselijk relaties. Belangrijk voor dit onderzoek is dus het feit dat het sociaal contract verandert ná de coronapandemie en dat een menselijkere blik gewenst is in het sociaal contract.

Samenvattend zorgen recente vormen van overheidsbesturen, een complexere samenleving en een nieuwe visie door de pandemie voor een geheel nieuwe kijk op het sociaal contract zoals deze is beschreven door vroegere filosofen.

2.3 Polarisatie als spanning in het neoliberale/nieuwe sociaal contract

Wanneer er spanningen zijn in de horizontale en verticale verhoudingen van het sociaal contract dan baart dat zorgen. Met name polarisatie kan gekenmerkt worden als spanning in het sociaal contract. De gevolgen hiervan zijn merkbaar door bijvoorbeeld de verharding van de maatschappij en de weerstand op bepaalde onderwerpen. Voordat de gevolgen hiervan uiteen zullen worden gezet, is het goed om te kijken wat polarisatie nou precies is.

Polarisatie kan ingedeeld worden in twee categorieën, namelijk sociale en affectieve (politieke) polarisatie. Polarisatie is een proces waarbij de diverse verschillen binnen een samenleving steeds meer samenvallen langs één enkele scheidslijn. Hierdoor gaan burgers de politiek en maatschappij steeds sterker ervaren en omschrijven in termen van een fundamentele tweedeling: ‘wij versus zij’ (McCoy et al., 2018). Bij politieke polarisatie staat het conflict tussen politieke partijen centraal in de discussie (Oosterwaal, 2009). Bij sociale polarisatie spreken we van (maatschappelijke) groepen die tegenover staan bij bepaalde beleidsonderwerpen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan duurzaamheid of integratie. Daarbij moet gezegd worden dat beide vormen van polarisatie niet ernstig hoeven te zijn. Een moderate hoeveelheid polarisatie kan juist goed zijn voor een democratie. Zo is politieke polarisatie goed om de diversiteit in de politiek te vergroten en om stemmers te mobiliseren. Echter als polarisatie extremere vormen aanneemt, dan vormt het een probleem. Het bedreigt namelijk dan de democratische normen en bestuur, omdat de legitimiteit daarvan in twijfel wordt getrokken.

Er wordt dan ook we gesproken over een gebrek aan vertrouwen in de overheid. Van de in het sociaal contract besproken ‘contractuele’ arrangementen worden lastiger te handhaven. Hoe kan een burger de rechtvaardigheid van de overheid erkennen als hij of zij het gevoel heeft dat

de overheid er niet voor hen is. Een wantrouwendere houding ten opzichte van de overheid is niet iets van de laatste jaren. Zo daalde het vertrouwen in de overheid sterk sinds 2002, waarbij ongenoegen over de regeringen, een slechte economische situatie en de opkomst van Pim Fortuyn belangrijke factoren waren voor het wantrouwen richting de overheid (Bovens & Wille, 2008). Tegenwoordig worden gebeurtenissen als de Toeslagenaffaire of Groningergasschandaal aangehaald in Nederland als belangrijke drijfveren voor dalend vertrouwen in de overheid. Affaires en schandalen zorgen in zijn algemeenheid voor ontevreden burgers en het vertrouwen in de overheid worden hierdoor geschaad (Bowler & Karp, 2004). Echter zorgen schandalen niet alleen voor een dalend vertrouwen in de overheid, zoals al eerder gesteld kunnen er meerdere factoren (economische situatie, populisme) van toepassing zijn. Overigens is de ontwikkeling van afnemend vertrouwen in de overheid ook niet iets wat enkel tot Nederland behoort. Zo is er fluctuerend institutioneel vertrouwen door geheel West-Europa (Wuttke et al., 2022). Het idee van het onderzoek was dat Europeanen over het algemeen de democratie ‘beu’ zijn door verschillende factoren zoals die van dalend vertrouwen. Deze hypothese blijkt echter onjuist te zijn want er is nog wel degelijk stabiel vertrouwen in het democratisch systeem. Het wantrouwen tegen de overheid blijft echter wel een belangrijk punt voor beleidsmakers.

Een ander onderzoek stelt tevens dat economische en culturele factoren de opkomst van populisme in de hand hebben gewerkt, maar dat sociale media hier ook aan heeft bijgedragen (Noury & Roland, 2020). Populisme is belangrijk om te benoemen bij politieke polarisatie want populisme is een politieke discourse die de samenleving opdeelt in het volk en de zogenaamde elite. Van beide begrippen is aangetoond dat zij met elkaar in verbinding staan (Mudde & Kaltwasser, 2018). Bij politieke polarisatie staat zoals eerder gesteld het conflict tussen partijen centraal, maar populisme kan politieke polarisatie dus versterken door het spreken in de ‘wij-zij’-verdeling. Tevens toont onderzoek aan dat het opkomend populisme zorgt voor een groot wantrouwen in de politiek en overheid (Akkerman et al., 2017). Dit is zowel bij links populisme als bij rechts populisme in Nederland. Een onderzoek van de mate van affectieve polarisatie in Nederland laat zien dat tegenwoordig culturele kwesties een sterkere bron zijn van polarisatie dan economische kwesties (Hartenveld & Dekker, 2021). Affectieve polarisatie stijgt wanneer deze partijen dominanter worden of als populistische partijen groeien. In Nederland zijn populistische partijen steeds verder gaan groeien, zo zag de PVV (Partij voor de Vrijheid) haar beste verkiezingsresultaten voor de Tweede Kamer in 2024.

Drie belangrijke consequenties van opkomende populisme is de ondermijning van politieke instituties, het verwerpt genuanceerde politieke argumenten ten behoeve van morele verontwaardiging en het werpt morele onderscheidingen tussen (maatschappelijke) groepen (Bonikowski, 2016). Het is belangrijk om te benoemen dat populisme niet zomaar ontstaat, maar afhankelijk is van actoren die anti-establishment (oftewel wantrouwen richting de overheid) gevoelens omzetten in een politieke identiteit (Meléndez & Kaltwasser, 2019). Binnen die politieke identiteit zijn er twee vormen, namelijk *anti-establishment* burgers en *apartiship* burgers. De eerste groep is politiek betrokken en de andere groep is volledig afgehaakt. De eerste groep zal dus via populistische bewegingen een hervorming willen eisen en de andere groep stapt eigenlijk volledig uit het systeem. Polarisatie in wordt daarnaast in verband gebracht met een hoger risico op het ontstaan van geweld in een maatschappij (Esteban & Schneider, 2008). Hierbij zijn de sociale en politieke polarisatie risicovol voor het ontstaan van conflicten. Overigens hoeft polarisatie zich uiteraard niet altijd te duiden in geweld maar kan er ook bijvoorbeeld een vermindering van de sociale cohesie of politieke instabiliteit ontstaan. Hoewel deze conflictvorming zich voornamelijk focust op extreme conflicten zoals gewapend geweld tegen de overheid, zou het ook op lagere niveaus van geweld toegepast kunnen worden. De kern is namelijk dat de invloed van polarisatie ervoor kan zorgen dat spanningen in de samenleving escaleren (Esteban & Ray, 2007). Het is dus belangrijk om te acteren op polarisatie om erger te voorkomen.

Een uiterste vorm van de *apartiship* zijn de zogenaamde soevereinen. Heel veel onderzoek hiernaar is er nog niet in Nederland, echter is het door recente ontwikkelingen zeker noemenswaardig voor dit onderzoek. In essentie is het een burger die volledig is afgehaakt op de politiek, maar ook de gehele overheid. Als het ware zegt diegene het sociaal contract op en beschouwt zichzelf als autonoom. Op andere plekken in de wereld is een dergelijke beweging ook aanwezig. Zo ook in de Verenigde Staten, waarnaar er al wat meer onderzoek is gedaan. Zo registreerde de *Federal Bureau Investigation* deze groep al als terroristisch (Sarteschi, 2020). Deze groep schuwt geen geweld in de Verenigde Staten, zo zijn er een tal van incidenten bekend waarbij een ‘soevereinen-motief’ gebruikt is voor agressiviteit richting de politie. Een fenomeenanalyse van het AIVD genaamd ‘*Met de rug naar de samenleving*’ uit 2024, geeft de volgende definitie over de soevereinenbeweging: ‘*personen die zich soeverein noemen, geloven dat de Nederlandse overheid geen legitieme macht over hen uitoefent en dat ze zelf mogen bepalen of de Nederlandse wet- en regelgeving op hen van toepassing is*’. In toenemende mate begeeft deze groep zich in het Nederlands strafrecht (De Boer, 2024). Er

lopen op het moment tal van procedures tegen de soevereinen en de beweging krijgt ook steeds meer aandacht via de media. Het mag duidelijk zijn dat steeds verder gaande vormen van polarisering spelen in de maatschappij, waarbij sommigen zelfs het sociaal contract met de overheid opgeven.

2.4 Omgaan met polarisatie

Voor het depolariseren in de Nederlandse samenleving is er een belangrijke rol weggelegd voor beleidsmakers. Zij kunnen via beleid proberen om de sociale cohesie te bevorderen en het draagvlak voor overheidsbeleid te behouden. In deze paragraaf worden dan ook onderzoeken besproken die in het kader staan van polarisatie en beleid.

Zoals al eerder gesteld is polarisatie een proces waarbij verschillen worden uitvergroot en er ‘wij versus zij’ tegenstellingen ontstaan. Er vormen zich groepen die fundamenteel het met elkaar oneens zijn en consensusvorming lijkt dan ver weg. Als beleidsmaker is het allereerst belangrijk om te kijken naar de onderliggende zaken van polarisatie (McCoy, 2021). Kijk bijvoorbeeld naar culturele of economische oorzaken en erken ook waar de overheid wellicht tekort is gekomen. Daarna wordt het een meer politieke aangelegenheid volgens het onderzoek. Zo zouden oppositiepartijen beter moeten inzetten op constructieve en inclusieve politiek. Tevens zouden discussies over de zogenaamde ‘*formative rifts*’ moeten worden vermeden in eerste instantie. Dit zijn onopgeloste discussies die veel gevoelens opwekken zoals over de nationale identiteit en burgerrechten, welk zijn ontstaan bij de oprichting van een land. Denk bijvoorbeeld aan religie versus secularisatie in Nederland, waarbij de discussie over religieuze vrijheid geregeld opduikt. Daarnaast moet er een proces van depolarisatie ontstaan als een polariserende partij aan de macht is geweest. Dit betekent dat alle tegenstellingen die er eerst waren gelijk constructief moeten worden benaderd. De nieuwe regering moet een verbinder worden. Het oplossen van de onderliggende tegenstellingen dienen te worden opgelost met representatie, gelijkheid, inclusie en rechtvaardigheid.

Hoewel polarisatie ondermijnend kan werken voor een democratie door het feit dat consensusvorming onmogelijk lijkt, kan deliberatieve democratie toch deels helend werken voor spanningen ten gevolge van polarisatie (Setälä & O’Flynn, 2024). Van belang is het in acht nemen van representatie, gelijkheid, inclusie en rechtvaardigheid voor het toepassen van *deliberative democracy* (deliberatie). Dit is een idee van rationele discussie wat zich richt op deliberatieve intentie en maakt onderscheid tussen communicatie en strategische interventies

(Bächtiger et al., 2018). Dit betekent een systematisch en wetenschappelijk proces van beleidsvorming, waarin overleg centraal zijn en consensusvorming het doel vormt. In andere woorden staan informatievergaring, overleggen en de uitwisseling van argumenten als basis voor het nemen van besluiten. Dit gaat een stap verder dan enkel burgerparticipatie. Hoewel beide burgers willen laten participeren door middel van discussie en debat binnen het besluitvormingstraject, hebben de vormen een andere focus. Burgerparticipatie beperkt zich tot contact tussen burger en overheid, terwijl deliberatieve democratie zich meer richt op contact tussen burger en overheid, alsmede die van tussen burgers onderling (De Jong, 2016). Toch lijken de twee vormen heel sterk op elkaar, maar bij deliberatieve democratie heeft de overheid een minder dominante positie dan bij burgerparticipatie.

Het gebruik van *deliberative democracy* kan nuttig zijn voor wederzijdse rechtvaardiging en inclusief en reflectief redeneren (Setälä & O'Flynn, 2024). Dialoogbevorderingen door manieren als bijvoorbeeld *mini-publics* laten goede resultaten zien bij andere studies voor het verminderen van polarisatie. Een belangrijke aanvulling hierop is een empirische studie naar ouderraden in Zwitserland. Dit onderzoek vult de theoretische inzichten aan met kwantitatieve data over de relatie tussen institutioneel ontwerp van participatie en output-legitimiteit (Gundenbach et al., 2016). De studie stelt dat de legitimiteit van deliberatieve participatie sterk afhankelijk is van de mate van daadwerkelijke zeggenschap die burgers krijgen. Hierbij zijn drie factoren belangrijk: inclusiviteit, de aard van de interne communicatie en (het belangrijkste) de mate van macht en invloed van deelnemers. Enkel wanneer deze invloed ook daadwerkelijk leidt tot beleid, ervaren burgers dit als legitiem en zinvol. Daarbij stelt het onderzoek tevens dat als burgers enkel een adviserende rol hebben, dat dit eerder leidt tot teleurstelling en zelfs cynisme.

In de Verenigde Staten is er een veldexperiment uitgevoerd op grote schaal om de effectiviteit van *deliberative democracy* op affectieve polarisatie. Hieruit kwam voort dat het toepassen van deze methoden zorgde voor een aanzienlijke vermindering van verschillen tussen beide groepen (Fishkin et al., 2021). Oftewel, groepen kwamen dichterbij elkaar wat de 'wij-zij' gedachten verminderden. Het aspect van informatie-uitwisseling en daarmee kennisvergroting blijkt hierin een doorslaggevende rol te spelen. Vaak wordt er gesproken over een zogenaamde *wisdom of crowds*, dit houdt in dat collectieve meningen van een grote diverse groep vaak nauwkeuriger zijn dan die van individuen. In het onderzoek genaamd *The wisdom of partisan crowds* uit 2019 geschreven door Becker, Porter en Centola, werd getest of het

concept bestand is tegen partijdige vooroordelen in politieke besluitvorming (oftewel affectieve polarisatie). Er wordt van uitgegaan dat de ‘wij-zij’ verdeling in onderwerpen vooral leidt tot extremere en minder accurate meningen. De sociale invloed in dit experiment zit hem dan in het feit dat extreme meningen de kans kregen om hun mening bij te stellen nadat ze de gemiddelde antwoorden in hun homogene (groep met dezelfde politieke voorkeur) hadden gezien. Denk bijvoorbeeld aan de vraag hoeveel werkloosheid er is, de extremen (*outliers*) in een groep pasten hun antwoord aan nadat zij de informatie van anderen hadden gezien. Dit leidde tot een nauwkeuriger antwoord van de realiteit. Dit is in tegenstelling tot de aanname dat mensen in dezelfde groep juist extremere meningen zouden vormen, zij werden juist gematigder. Sociale informatie-uitwisseling heeft daardoor een dempend effect op polarisatie en kan toegepast worden in *deliberative democracy* waarin consensusvorming centraal staat.

Echter moet er geweken worden voor de aanname dat *deliberative democracy* een alles oplossende manier is tegen polarisatie. De verschillen worden minder tussen groepen, maar neemt het niet helemaal weg. Tevens als er vormen van *deliberative democracy* worden toegepast dan zijn er wel een aantal randvoorwaarden. Belangrijk hierbij wel is een verschil in type polarisatie. Zo leent onder bepaalde voorwaarden affectieve polarisatie zich beter voor het toepassen van deliberatie dan idee gebaseerde polarisatie (Caluwearts et al., 2023). Sterker nog, bij polarisatie onder controversiële ideeën werden de tegenstellingen juist versterkt. Dit komt door het feit dat deze groep vaak een cognitieve bias en fouten heeft in hun ideeën stelt het onderzoek. Maar bij verschillen in politieke polarisatie zijn er volop kansen en werd door de toepassing van *deliberative democracy* de tegenstellingen verminderd met een paar voorwaarden. Zo leiden volgens dit onderzoek heterogene groepen vaak meer depolariserend dan homogene groepen. Een zogenaamde *facilitator*, iemand die de gesprekken neutraal begeleidt, blijkt tevens een positiever effect te hebben op het proces dan wanneer er geen begeleiding is. Daarnaast is de interactievorm belangrijk, fysieke gesprekken leiden tot veel betere resultaten dan wanneer er online gesprekken plaatsvinden.

Echter wanneer polarisatie zich uit in geweld tegen de overheid dan kan men zich afvragen of bovenstaande voorwaarden nog wel opgaan. Daarbij moeten wij eigenlijk eerst normatieve kwalificaties geven aan het geweld. Men kan zich voorstellen dat als er geweld gebruikt wordt tegen politici of ambtenaren dat er dan een normatieve grens wordt overschreden, dit is dan ook de grens van activisme (Young, 2001). Verstorende acties moeten echter gezien worden

als waardevol. Zo kan activisme een goed tegengewicht zijn van deliberatie als het strategisch en doelgericht is. Dit moet toegespitst worden op het aan de kaak stellen van aspecten als rechtvaardigheid en/of legitimiteit. Hierbij moet er geweken worden voor activisme op basis van andere dingen dan legitieme democratische uitingen. Als een protest over de komst van een asielzoekerscentrum gevoed wordt door uitsluiting of desinformatie, dan is dat een andere vorm van activisme die niet per se *deliberative democracy* verder helpt.

Toch zijn er vormen van activisme door burgers die regelmatig voorkomen en waarvan de vraag is; hoe kan de *deliberative democracy* ruimte bieden aan bepaalde vormen van activisme. De uitingen van activisme staan namelijk haaks op die van deliberatie. Dit terwijl beide benaderingen als essentieel kunnen worden beschouwd voor democratische rechtvaardigheid (Young, 2001). Men moet dit niet gelijk zien als iets onrechtmatig maar meer als een aanvulling op de democratie. Zo beoogt het artikel van Young dat een effectieve democratie ruimten moet bieden aan deliberatie en activisme, beiden corrigeren en vullen ze elkaar aan. Hiertoe moeten wel een paar belangrijke voorwaarden worden gesteld. Zo moeten de processen rondom deliberatieve democratie niet enkel voor een elite zijn maar toegankelijk. Dit gaat dieper dan enkel een uitnodiging sturen naar alle lagen van de samenleving bijvoorbeeld, want de ervaring leert dat ongelijke structuren die al reeds aanwezig zijn in de samenleving dan nog steeds het voortouw neemt. De effectiviteit en ethiek van deliberatie staat dus onder druk door deze ongelijkheden. Een strategie om ongelijkheid tegen te zijn, zijn bijvoorbeeld quota's, empowerment van gemarginaliseerde groepen en gerichte deliberatieve ruimtes (Fung, 2005). Voor dat laatste kun je als voorbeeld denken aan participatieve budgettering in wijken waar arme gemeenschappen een directe stem krijgen. Dit is dus meer een *bottom-up* benadering, waarin van onderop wordt gewerkt om beleid samen met de doelgroep vast te stellen.

Daar waar deliberatie opties biedt voor de legitimering van beleid, moet het juist niet leiden tot een legitimiteitscrisis. Het bieden van deliberatie bij een beleidsoplossing om mensen dichter bij elkaar te brengen kent ook nog een andere belangrijke beperking. De besluitvorming zal altijd plaatsvinden binnen de kaders die de institutie heeft opgeworpen (Young, 2001). Dit is logisch, maar wel belangrijk om te onthouden. Zo moeten de verwachtingen bij burgers vooraf duidelijk zijn, anders leidt dit tot wrijving en werkt *deliberative democracy* juist averechts. Daarnaast moeten instituties actief vormgeven hoe deliberatie plaatsvindt, met inachtneming van ongelijkheden in het vormgevingsproces.

Oftewel, het compenseren van ongelijkheden en inclusieve participatie moet verwerkt worden in het proces vanuit de institutie die *deliberative democracy* toepast (Fung, 2005).

Een artikel dat de mogelijkheden onderzoekt van burgerlijk activisme en protestbewegingen is die van *The Reach of Deliberative Democracy* van Ercan en Dryzek uit 2015. Dit artikel pleit om deliberatie te zoeken in bredere maatschappelijke contexten, zoals burgerorganisaties, media, protestbewegingen en governance-netwerken. Dit in plaats van het kleinschalig toepassen op beleidsonderwerpen. Als voorbeeld hierbij worden de *mini-publics* genoemd. Een protest kan ook een agendavormende functie hebben en stimuleert het maatschappelijk debat. Door collectieve actie geven burgers namelijk uitdrukking aan hun zorgen, wat in zichzelf gezien kan worden als een vorm van deliberatie. Maar er zijn wel spanningen tussen deliberatie en protest. Zo brengen protesten vaak emotionele en confronterende aspecten met zich mee, die niet passen bij het ideaal van rationele deliberatie. Een ander onderzoek dat de rol van activisme bij *deliberative democracy* onderzoekt is die van Felicetti en Holdo genaamd *Reflective Inclusion: Learning from Activists What Taking a Deliberative Stance Means* uit 2023. Dit artikel stelt zelfs dat activisme een onmisbare rol heeft in *deliberative democracy* maar gaat wel in op een tweetal kernkwesties. Namelijk de inclusie van deliberatieve processen en de spanningen die activisme erbij opleveren. Het belangrijke van inclusieve processen rondom deliberatie is al reeds besproken, de spanningen van activisme gaan meer in op radicaliteit versus redelijkheid. Dit hangt samen de spanningen die Ercan en Dryzek benoemden in hun onderzoek.

Smith (2020) breidt deze discussie uit door te stellen dat deliberatieve democratie te vaak een smalle blik heeft op burgerlijke ongehoorzaamheid, namelijk protest en activisme. Hij bekritiseert het gebruik van de term ‘niet-deliberatief gedrag’, waarin allerlei vormen van verzet op één hoop worden gegooid. Er zijn echter belangrijke verschillen in motivatie, impact en ethische lading. Alhoewel burgerlijke ongehoorzaamheid in zijn extreme vorm afwijkt van beoogt rationeel dialoog, kunnen ze onder bepaalde voorwaarden een communicatieve functie vervullen. Denk hierbij aan vernielingen die symbool staan voor verzet tegen onrecht, of protesten die systematische uitsluitingen zichtbaar maken. Geweld en agressie wordt niet gelegitimeerd, maar deliberatieve democratie moet erkennen dat sommige groepen pas worden gehoord wanneer zij buiten de gevestigde kanalen treden. Dit is in lijn met de definitie van Rawls (1971), die stelt dat burgerlijke ongehoorzaamheid als een openlijke, geweldloze en gewetensvolle wetsovertreding binnen een rechtvaardige

samenleving, gericht op het herstellen van rechtvaardigheid wanneer reguliere politieke middelen dit tekortschieten.

Dit vereist net zoals Young en Fung (2001;2005) dat er institutionele bereidheid moet zijn om structurele ongelijkheden te herkennen en de moed om soms confronterende stemmen als legitiem onderdeel van het democratisch proces te beschouwen. Dit kan alleen als de groep die burgerlijke ongehoorzaamheid pleegt dus niet via de normale deliberatieve weg een stem in het proces heeft kunnen bemachtigen.

2.5 Conclusie

De analyse van het theoretisch kader toont aan dat de kernkwesties bij de omgang met polarisatie en burgerlijke ongehoorzaamheid liggen in de verstoring van het sociaal contract tussen burger en overheid. Polarisation, met name in affectieve vorm, versterkt het 'wij-zij'-denken en leidt tot een groeiend wantrouwen tegen instituties. Dit wantrouwen vormt een bodem voor burgerlijke ongehoorzaamheid, variërend van protest tot intimidaties of geweld.

Deliberatieve democratie kan bijdragen aan depolarisatie, mits deze eerlijk, laagdrempelig en inclusief is ingericht. Hierbij moet er bij de besluitvorming ruimte zijn voor dialoog, wederzijds begrip en uiteindelijk gezamenlijke besluitvorming. De legitimiteit van deliberatieve democratie is sterk afhankelijk van de mate van zeggenschap die burgers krijgen. Daarnaast kan deliberatieve democratie complementair ingezet worden naast protestvormen die voortkomen uit activisme. Dit betekent dat je moet erkennen dat protest ook een vorm van politieke participatie zijn. In die zin kan protest een signaal zijn dat deliberatieve participatie onvoldoende werkt. Daarom moeten deliberatieve processen niet als tegenpolen worden gezien maar als aanvullend. Echter, moet er niet een normatieve grens worden overschreden. Bijvoorbeeld het toepassen van geweld of intimidaties; deze bedreigen de rechtsorde en kunnen daardoor niet als legitieme vorm van politieke participatie worden beschouwd. Deliberatieve democratie vereist een open en veilige ruimte voor dialoog, wat onmogelijk is als activisme omslaat in een normatief overschrijdend activisme.

3. Methoden

Dit onderzoek verkent hoe Twentse gemeenten in de afgelopen tien jaar hebben geprobeerd om polarisatie die zich uit in burgerlijke ongehoorzaamheid tussen de relatie burger en overheid via (een meer of mindere mate van) deliberatieve democratie aan te pakken. Hiervoor is bij de eerste deelvraag onderzocht hoe de gekozen gemeenten in het algemeen vormgeven aan het betrekken van burgers in beleid. Dit is gedaan aan de hand van een kwalitatieve documentanalyse van beleidsdocumenten. De tweede en derde deelvraag zijn onderzocht als een kwalitatieve content analyse, met als uitgangspunt het theoretisch kader waarin deliberatieve democratie wordt beschouwd als een instrument dat kan bijdragen aan het verminderen van polarisatie.

3.1 Casusbeschrijving

In de Twentse gemeenten zijn verschillende vormen van deliberatieve democratie toegepast. Voor dit onderzoek is het van belang om de achtergrond en ontwikkelingen hiervan te beschrijven. Er worden een drietal gemeentes worden onderzocht op het gebruik van deliberatieve democratie bij controversiële onderwerpen. Hierbij ligt de focus op casussen waarvan er sprake was van:

1. Maatschappelijke weerstand en/of burgerlijke ongehoorzaamheid
2. Pogingen tot publieke participatie of deliberatieve democratie

De casussen zijn geselecteerd op diversiteit van onderwerp en geografische ligging. Er zijn een viertal casussen naar voren gekomen die aan deze voorwaarden voldoen. Het empirisch materiaal bestaat uit beleidsdocumenten van gemeenten, politieke uitspraken, raadsbrieven, nieuwsartikelen en mediaverslaggeving en informatieve websites. Door verschillende bronnen samen te brengen wordt geprobeerd een zo realistisch mogelijk beeld van de situatie te schetsen.

De tijdsspanne van onderzochte documenten en berichten loopt van 2013 tot heden. Voor de casus Enschede-moskee start de planvorming rond 2013, de andere casussen spelen zich grotendeels af tussen 2020 en 2024. Binnen deze periode zijn dan voornamelijk de piekmomenten van besluitvorming, protest en participatie geanalyseerd.

3.1.1 Hengelo en windturbines

De gemeente Hengelo heeft stappen gezet richting deliberatieve democratie rond het onderwerp windturbines. Dit onderwerp roept lokaal en regionaal veel gevoelens op, zo is het in de gemeente Hengelo niet anders. Veel mensen maken zich in Hengelo zorgen over de gezondheidsrisico's die windturbines met zich zouden kunnen meebrengen (Waanders, 2022). Daarnaast zijn er actiegroepen zoals *TurbinealarmTwente* die zich verzetten tegen de windmolens (TurbinealarmTwente, z.d.). Tegelijkertijd groeit de urgentie van de energietransitie.

Om inwoners actief bij dit proces te betrekken, heeft Hengelo verschillende vormen van deliberatieve democratie toegepast. Zo organiseerde de gemeente de *Karavaan van de Nieuwe Energie* waarbij er een bus rondreed die in gesprek ging met inwoners op verschillende plekken zoals buurtcentra en supermarkten (Gemeente Hengelo, 2021c). Zowel vooraf aangemelde inwoners als toevallige voorbijgangers konden hun mening delen. De doelstelling van input was dat dit verwerkt werd in het gemeentelijk beleid. De meest voorkomende reacties zijn opgesomd en daarnaast kregen inwoners nog de kans om alsnog online zijn of haar opmerkingen te delen. Daarnaast heeft Hengelo geholpen bij het opzetten van het Twents Inwonersforum. Hierbij werden 86 gelote burgers uit de regio samengebracht om advies te brengen over de energietransitie. De aanbevelingen zijn niet bindend, maar worden wel als waardevolle input voor bestuurders beschouwd.

3.1.2 Tubbergen en het asielzoekerscentrum

In 2022 besloot het Rijk, zonder voorafgaand overleg met de gemeente Tubbergen, om een asielzoekerscentrum (AZC) te plaatsen in een voormalig hotel in Albergen. Dit leidde tot grote verontwaardiging onder de inwoners en hevige protesten gericht aan het gemeentebestuur (NOS, 2023). Hier bleef het niet bij, de bestuurders van de gemeente werden veelvuldig geïntimideerd en bedreigd, waardoor de burgemeester zelfs moest verhuizen (Van den Berg, 2024).

De gemeente poogde alsnog een vorm van deliberatieve democratie toe te passen door regie terug te nemen. De gemeente probeerde de regie terug te krijgen door in gesprek te gaan met het Centraal Opvang Asielzoekers. Daarnaast werd er een communicatie- en participatieplan gemaakt om de betrokkenheid van inwoners te vergroten (Gemeente Tubbergen, 2024). Er zijn meerdere informatiebijeenkomsten en inloopbijeenkomsten gehouden over het AZC.

Tevens is er een begeleidings- en veiligheidsgroep ingesteld waarbij inwoners en andere actoren input konden leveren voor het beleid van de gemeente Tubbergen. Kenmerkend in het communicatie- en participatieplan is dat er werd erkend dat veel inwoners door alle gebeurtenissen het vertrouwen in de (lokale) overheid hebben verloren en dat deze vormen van participatie moeten helpen om het vertrouwen weer te herstellen.

3.1.3 Enschede en de moskee

In 2013 werd in Enschede het plan gepresenteerd om twee bestaande moskeeën samen te voegen tot één grotere (RTVOost, 2023). Dit leidde tot felle tegenstand van omwonenden, vooral vanwege de geplande versterkte gebedsomroep en zorgen over verkeersdrukke (Bleijenberg, 2019). Er waren demonstraties door een actiegroep en inwoners op de locatie van waar de nieuwe moskee moet komen. Zo hadden omwonenden massaal ‘te koop’ borden neergezet bij hun huis aan de Kuipersdijk (Zandberg, 2016).

De gemeente Enschede organiseerde geluidstesten om de impact van de gebedsomroep te testen (NOS, 2016). Hieraan namen ongeveer 900 inwoners deel, de resultaten werden vervolgens gebruikt om afspraken te maken over de maximale geluidssterkte van de oproep. Daarnaast konden inwoners via een formele inspraakprocedure hun zienswijzen over de moskee indienen. De Raad van State was herhaaldelijk betrokken bij rechtszaken over het bestemmingsplan.

3.1.4 Enschede en het asielzoekerscentrum (2023)

In 2023 maakte de gemeente Enschede bekend dat er een permanent AZC zou komen aan de parkweg op een voormalig fabrieksterrein (Louwes, 2023). De aanleiding was de vervanging van een tijdelijke opvang elders in de gemeente. Dit besluit leidde tot zorgen onder omwonenden en ondernemers over veiligheid, overlast en leefbaarheid (Engelbarts, 2023).

Hierop werd er door de gemeente en het COA besloten om een communicatieplan op te stellen, en ook om een omgevingsbeheergroep op te richten (Gemeente Enschede, 2024). Er werden meerdere inloopavonden georganiseerd. Uiteindelijk namen dertig buurtbewoners deel aan de beheergroep. Naast buurtbewoners zijn er ook vertegenwoordigers van de gemeente, COA en de politie betrokken bij de overleggen. Deze groep vervult een klankbordfunctie en draagt bij aan het vroegtijdig signaleren van knelpunten of zorgen in de

buurt. De groep heeft geen formele beslissingsmacht, maar kan wel adviseren en invloed uitoefenen via dialoog en overleg.

3.1.5 Verbanden tussen de casussen

De onderzochte casussen vormen stuk voor stuk complexe beleidsvraagstukken. Elke casus toont een andere mate van betrokkenheid van inwoners bij de besluitvorming. De kernvraag in dit onderzoek is hoe beleidsmakers zijn omgegaan met weerstand, en in hoeverre zij daarbij deliberatieve democratie hebben toegepast. Door casussen naast elkaar te leggen, kunnen verschillen zichtbaar worden gemaakt en geanalyseerd worden.

3.2 Methoden van dataverzameling

Voor het verzamelen van data zijn er verschillende bronnen geraadpleegd. De dataverzameling gebeurde in twee fasen, namelijk:

1. **Verkenningfase:** brede verkenning van relevante casussen op basis van media en gemeentelijke informatie.
2. **Systematische verzameling per casus:** gericht zoeken naar beleidsdocumenten, vergaderstukken en nieuwsartikelen via gemeentelijke databanken en krantenarchieven.

Bij de selectie van materiaal is gekeken naar hoe relevant het is met betrekking tot deliberatieve democratie. In andere woorden, hoe zijn burgers betrokken geweest bij het proces. Dit betreft zowel formele participatieprocessen zoals inspraakavonden, klankbordgroepen of burgerfora, als informele vormen van betrokkenheid zoals protesten, actiegroepen en burgerlijke ongehoorzaamheid. Daarnaast is er gekeken naar de mate van maatschappelijke controverse en publieke betrokkenheid rond het beleidsthema. Casussen met spanningen zijn interessant omdat juist daar de werking (of het falen) van deliberatieve democratie zichtbaar wordt.

Casus	Aantal verzamelde documenten
Windturbines Hengelo	20
Moskee Enschede	24
AZC Tubbergen	62
AZC Enschede	25

Tabel 1: *Aantal verzamelde documenten voor contentanalyse*

3.3 Methoden van data-analyse

Allereerst is een kwalitatieve documentanalyse worden uitgevoerd op de vier gekozen gemeenten, waarbij er in het bijzonder wordt gelet op beleidsdocumenten over participatie. Hieruit moet worden weergegeven op precies welke manier de gemeente burgers betreft en wat de doelstellingen zijn. Door de documenten systematisch te bestuderen en te vergelijken wordt de basis voor participatie per gemeente inzichtelijk. Er is gekozen voor documentanalyse omdat beleidsdocumenten een directe bron vormen voor het begrijpen van bestuurlijke intenties en beleidsmatige benaderingen.

Voor dit onderzoek is er voor de laatste twee deelvragen gekozen om een contentanalyse uit te voeren op de eerder besproken bronnen. Contentanalyse is een methode om bepaalde woorden, thema's en/of concepten binnen teksten vast te stellen (Columbia University Mailman School of Public Health, z.d.). Hierdoor kunnen er boodschappen uit de tekst gehaald worden en worden vergeleken. Dit gebeurt met een codeerschema waarbij er codes worden gegeven aan bepaalde thema's en/of concepten.

De analyse van data is uitgevoerd via een contentanalyse van de verzamelde bronnen. Daarbij is er deductief gecodeerd aan hand van relevante termen rondom deliberatieve democratie, polarisatie en maatschappelijke weerstand. Voor de analyse is gekozen voor een deductieve coderingsaanpak, waarbij vooraf opgesteld thema's en categorieën als uitgangspunt dienden voor het analyseren van de data. Voor deze aanpak is gekozen vanwege het toetsen van bestaande theoretische concepten (zoals deliberatieve democratie) binnen de geselecteerde casussen. Het gebruik van een vooraf bepaald codeerschema zou de transparantie en systematiek van de data-analyse moeten vergroten.

- Relatie burger en overheid
- Polarisatie
- Deliberatieve democratie

Daarbij kan er per casus worden gekeken hoe de mate en vorm van (al dan niet) deliberatieve democratie zichtbaar worden. Met behulp van onderstaand codeerschema wordt er een contentanalyse uitgevoerd:

Aspect	Categorie	Subcategorie	Context
Relatie burger en overheid	Vertrouwen	Wantrouwen, herstel van vertrouwen, Vertrouwen	<i>Benoemd het document het vertrouwen van burgers en/of hoe het dit probeert te bewerkstelligen</i>
Polarisatie	Weerstand voor beleidsonderwerp	Maatschappelijke weerstand, activisme	<i>Benoeming van weerstand en eventuele protesten</i>
Deliberatieve democratie	Betrekken burgers	Benoeming betrekking, Benoeming participatie, concreet initiatief	<i>Sommige beleidsdocumenten benoemen de betrekking echt als participatie, terwijl bij andere juist enkel de betrekking wordt aangehaald. Hierdoor zijn er verschillende codes voor het betrekken van burgers. Concreet initiatief betekent echt een project dat een duidelijk doel heeft met het betrekken van burgers.</i>

Tabel 2: Codeerschema voor contentanalyse

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Voor onderzoek is validiteit en betrouwbaarheid een onmiskenbaar aspect. Beide zullen worden besproken en gekoppeld worden aan dit onderzoek.

Validiteit is in dit onderzoek gewaarborgd door het gebruiken van verschillende soorten bronnen. Er wordt een rijk en genuanceerd beeld van de casussen geschetst door beleidsdocumenten, mediaberichtgeving, social media. Deze combinatie van bronnen maakt het mogelijk om verschillende perspectieven te integreren. Ook spelen er bij de casussen verschillende soorten beleidsonderwerpen. Deze selectie van verschillende thema's versterkt de inhoudelijke validiteit doordat verschillende vormen van maatschappelijke weerstand worden belicht.

Betrouwbaarheid is nagestreefd door het hanteren van een consistente en transparante analysemethode. Alle data zijn gecodeerd met behulp van een vooraf opgesteld codeerschema binnen Atlas.ti, dat gebaseerd is op theoretisch relevante begrippen zoals participatievormen, overheidsreacties en maatschappelijke weerstand.

3.5 Conclusie

In dit onderzoek wordt er een documentanalyse en contentanalyse uitgevoerd. Allereerst wordt documentanalyse uitgevoerd op stukken die uitleggen hoe de gemeente inwoners betreft bij beleid, met name documenten over participatie. Hierbij wordt er in de database van de gemeentes gezocht op de beleidsdocumenten. De contentanalyse gebeurt met een vooraf geformuleerd codeerschema. De data hiervoor bestaan uit nieuwsartikelen, gemeenteraadsbronnen en eventuele andere overheidsdocumenten, en ook informele bronnen zoals die van actiegroepen. Deze zijn gericht gezocht via gemeenschappelijke databases. De nieuwsartikelen komen veelal uit regionale kranten/nieuwsmedia's.

De selectie van documenten is gebaseerd op relevantie voor de thema's polarisatie, burgerlijke ongehoorzaamheid en vormen van deliberatieve democratie. De analyse is uitgevoerd in Atlas.ti, waarbij systematisch is gecodeerd op basis van theoretisch onderbouwde categorieën zoals vertrouwen, betrokkenheid, weerstand en beleidsreacties. Door deze aanpak wordt de betrouwbaarheid verhoogd en wordt de data-analyse transparant en herhaalbaar.

4. Resultaten

Hoewel Twentse gemeenten in hun beleidsstukken niet expliciet spreken over ‘deliberatieve democratie’, zijn er in hun participatiebeleid wel duidelijke kenmerken van deze benadering te herkennen. Zoals eerder gesteld in het onderzoek is de relatie tussen overheid en burger de afgelopen jaren steeds complexer geworden, met name bij maatschappelijke kwesties die gepaard met weerstand. In die context is deliberatieve democratie opgekomen als een mogelijk strategie om burgers te betrekken bij gevoelige beleidsprocessen. In dit hoofdstuk wordt daarom onderzocht op welke wijze de gemeenten in algemene zin vormgeven aan deliberatieve democratie. Hierbij wordt nog niet gekeken naar casussen, maar naar overkoepelende beleidsdocumenten en richtlijnen over burgerparticipatie.

4.1.1 Hengelo en de participatieladder

Ten eerste ligt de basis voor het betrekken van burgers bij beleid in Hengelo in het beleidsdocument denkkader participatie uit 2022. De leidende motieven voor het betrekken van burgers is dat de gemeente persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar en respectvol wil zijn in het contact en handelen (Gemeente Hengelo, 2022). Hierbij willen zij verder gaan dan enkel de inspraak die er bijvoorbeeld is in een bezwaarfase van een bestemmingsplan. Zelf heeft de gemeente al een belangrijk initiatief om bewoners te betrekken, namelijk de politieke markt. Hierbij kunnen inwoners hun mening geven over beleidsonderwerpen aan raadsleden en ambtenaren. Daarnaast is er ook bijvoorbeeld al het zogenaamde HengeloPanel, waarbij inwoners digitale vragenlijsten invullen ter verbetering van de gemeente Hengelo.

Bij de afweging of bewonersparticipatie zinvol is om toe te passen, kijkt de gemeente naar of participatie bijdraagt aan het maken van beleid, het verbeteren van de leefomgeving of het creëren van betrokkenheid. Zoals al eerder gesteld in het theoretisch kader kan betrokkenheid zorgen voor legitimiteit van beleid, waardoor het een depolariserende werking heeft. Het aspect van informatie-uitwisseling en daarmee kennisvergroting blijkt hierin een doorslaggevende rol te spelen. De gemeente onderschrijft verschillende vormen van gerangeerd van minste tot grootste vormen van invloed door burgers: informeren, meedenken, meedoen en meebepalen. Of het valt onder deliberatieve democratie is de vraag of het gebeurt op basis van argumentatieve dialoog, gezamenlijke afweging en consensusvorming. Het lijkt erop dat de niveaus meedoen en meebepalen hier het meest aan voldoen.

Ten tweede geldt er in de gemeente Hengelo sinds 2023 een zogenaamde participatieverordening. Deze regelt de betrokkenheid van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, partners en andere betrokken bij de ontwikkeling van initiatieven en beleid in juridische kaders en verwijst ook naar het denkkader participatie zoals besproken in de vorige paragraaf. (Gemeente Hengelo, 2023). De toepassing geldt hierbij zowel voor de ambtenaren binnen de gemeente als voor het bestuursorgaan (college van B&W). Hiermee wil de gemeente als doelstelling de relatie tussen burger en overheid versterken, en vooral duidelijk te zijn over proces en rolverdeling bij het opstellen van beleid. Hierbij wordt er ook (zoals gesteld in het denkkader participatie) een verdeling gemaakt in het niveau dat burgers worden betrokken bij de besluitvorming. Tevens stelt de verordening dat één keer per raadsperiode, alle participatieprocessen worden ge-evalueert.

Als laatste laat de gemeente Hengelo duidelijk zien dat zij streeft naar een transparanter en inclusiever beleidsproces, waarin niet alleen inspraak maar ook inhoudelijke samenwerking mogelijk wordt. Hoewel de term ‘deliberatieve democratie’ niet letterlijk wordt genoemd sluiten de principes ervan aan bij het streven om burgers daadwerkelijk invloed te geven op het proces en de inhoud van beleid.

4.1.2 Tubbergen en de praktijk

Tubbergen participeert op vrijwel dezelfde manier als de gemeente Hengelo, zo lijken de beleidsdocumenten op elkaar. Echter is typerend voor de gemeente Tubbergen dat zij een praktisch beleidsdocument hebben waarbij de handvatten voor participatie duidelijk worden omschreven.

Ten eerste heeft de gemeente beleid vastgesteld rondom het betrekken van inwoners bij het opstellen van beleid. Met het participatiebeleid “Inwonersparticipatie gemeente Tubbergen” willen zij borgen dat inwoners betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid (Gemeente Tubbergen, z.d-a.). Daarnaast willen zij graag de kennis en energie van inwoners om zo plannen te maken die publieke waarde toevoegen en gedragen (gelegitimeerd) beleid op te leveren. Net zoals bij de gemeente Hengelo maakt Tubbergen een onderscheid tussen de niveaus van invloed door participatie. Hierbij geldt de participatie ladder die wederom de niveaus informeren, meedenken, meedoen en meebeslissen aanhaalt. Per proces en project kijkt de gemeente wat het beste erbij past. Het is belangrijk om meer te

doen dan enkel in gesprek te komen stelt het participatiebeleid. Hierbij erkent de gemeente dat bepaalde onderwerpen grote dynamiek kent wat zich uit in verschillen en tegenstellingen. Het belang van dialoog en consensusvorming wordt dan ook aangehaald als belangrijk in het beleidsdocument.

Ten tweede heeft de gemeente Tubbergen ook juridische kaders vastgesteld in een participatieverordening (Gemeente Tubbergen, 2024). Hierin maakt de gemeente duidelijk binnen welke kaders en op welke wijze de inwoners in verschillende fases van het beleidsproces betrokken worden. Hierbij stelt de gemeente dat bij elk participatieproces duidelijk moet worden wat het doel, de vorm, kernvragen, beïnvloedingsruimte, de wijze, tijdvak en begroting van kosten zijn. Daarnaast heeft de gemeente een stappenplan opgezet om de praktische invulling weer te geven van een participatieproces (Gemeente Tubbergen, 2023a). Het stappenplan bevat leidende vragen, uitleg van sleutelbegrippen (zoals ‘belanghebbenden’ en ‘beleidsvoorstel’) en handvatten voor het maken van keuzes over participatievormen. Een concreet voorbeeld van een participatietraject in Tubbergen is het initiatief Mijndorp2030, waarin inwoners van dorpskernen actief meedenken en meepraten over de toekomstvisie van hun woonomgeving. Hierbij nodigt de gemeente inwoners uit tot samenwerking, informatie-uitwisseling en gezamenlijke agendavorming om te komen tot een gedragen besluit (Gemeente Tubbergen, z.d.-b). Daarnaast worden de participatieprocessen tweejaarlijks ge-evalueert aan de hand van twee tot vier casussen.

Concluderend heeft de gemeente niet expliciet ‘deliberatieve democratie’ benoemd, maar vertoont het beleid er wel duidelijk raakvlakken mee. Het beleid lijkt grotendeels hetzelfde te zijn als in gemeente Hengelo. De nadruk die Tubbergen legt op dialoog, consensusvorming en wederzijdse verwachtingen sluiten aan op deliberatieve elementen. In het bijzonder komen deze naar voren op de hoogste treden van de participatieladder, namelijk meedoen en beslissen, waarbij inwoners daadwerkelijk invloed uitoefenen en in samenwerking met de overheid beleid vormgeven.

4.1.3 Enschede evalueert haar participatie

In het bijzonder geeft de gemeente Enschede vorm aan participatie door het ontwikkelen van een zogenaamd ‘participatieteam’, een team dat zich volledig focust op het toepassen van participatie bij beleidsonderwerpen. Typerend voor Enschede is dan ook dat de gemeente van alle andere het meest aandacht schenkt aan de betrokkenheid van burgers, blijkt uit de analyse van beleidsdocumenten.

Ten eerste heeft Enschede een actieplan ontwikkeld voor de betrekking van burgers genaamd ‘Samenlevingsgericht werken 2022-2025’ (De Vries et al., 2021). Hierbij willen zij een impuls geven aan regie en focus op participatie. Zij erkennen hierbij dat de relatie tussen burger en overheid is veranderd, waardoor het belangrijker is om inwoners bij vraagstukken te betrekken. Die betrokkenheid zorgt namelijk voor meer vertrouwen. In dit actieplan is de gemeente vrij concreet over hoe zij dit willen bewerkstelligen. Zo willen zij naast het opzetten van wijk- en dorpsraden ook andere vormen van vertegenwoordiging, bijvoorbeeld op thema’s of buurtnetwerken. Andere voorbeelden zijn wijkbudgetten (waarbij mensen zelf geld kunnen inzetten).

Ten tweede verschilt de gemeente Enschede fundamenteel met de andere gemeenten door het opzetten van een participatieteam. Dit is een team dat zich volledig focust op participatievraagstukken. Daarnaast heeft de gemeente een zogenaamde leercyclus ingericht, waarbij evalueren van participatie zelf een vast onderdeel is van Enschede. Hierdoor worden participatieprocessen in tegenstellingen tot de andere gemeenten continu ge-evalueert in plaats van periodiek. De gemeente Enschede ziet participatie dan ook als een dynamisch en wederkerig proces. Interessant in dit actieplan is hoe er de link met maatschappelijke weerstand en participatie wordt gelegd. Zo staat er in het plan: ‘Denk goed na als je een participatieproces organiseert voor een onderwerp dat gevoelig ligt. Alles kan worden aangegrepen om ongenoegen te uiten’ (De Vries et al., 2021). Daarbij is de afweging tussen zorgvuldige communicatie of participatie voor de gemeente belangrijk.

Als laatste heeft ook de gemeente Enschede participatie vastgelegd in juridische kaders door de participatieverordening. Deze lijkt grotendeels op ook de andere verordeningen van de gemeente Hengelo en Tubbergen. Echter, kent de gemeente Enschede nog meer participatieniveaus dan Hengelo en Tubbergen (Gemeente Enschede, 2022a). Namelijk informeren, raadplegen, adviseren, co-producen en meebeslissen. Deze biedt meer nuance dan de vier stappen participatieladder van de andere gemeentes. Tevens verwijst de

verordening ook naar het actieplan Samenlevingsgericht werken zoals genoemd in eerste paragraaf van dit hoofdstuk.

De wijze waarop de gemeente Enschede participatie heeft ingericht bevat meerdere kenmerken die aansluiten bij het concept van deliberatieve democratie, zie bijvoorbeeld de wijkraden, netwerken en wijkbudgetten, deze vergroten de beslissingsbevoegdheid van de inwoners. Net zoals in alle anderen gemeenten is er echter geen expliciete benoeming van deliberatieve democratie. Wel laat de focus op meebeslissen zien dat er ruimte is voor wederzijdse argumentatie en het gezamenlijk formuleren van beleid.

4.1.4 Conclusie

In dit hoofdstuk was de vraag hoe de basis voor alle gemeenten met wat betreft het betrekken van burgers bij beleidsonderwerpen is. Uit de analyse van de beleidsdocumenten van de gemeenten Hengelo, Tubbergen en Enschede blijkt dat alle drie gemeenten werk maken van participatie en dit hebben vastgelegd in zowel beleidsstukken als juridische kaders. Hoewel de term deliberatieve democratie niet wordt genoemd in de stukken, zijn er duidelijke inhoudelijke aanknopingspunten te vinden met kernprincipes ervan, zoals argumentatieve dialoog, gezamenlijke besluitvorming, inclusie en reflectie. De mate waarin dit gebeurt varieert, waarbij Enschede het meest gestructureerde en doorontwikkelde beleid kent. Toch blijft er in alle gevallen ruimte voor verdere verdieping, door deliberatieve democratie expliciet in te zetten als proces om mensen te betrekken.

4.2 Analyse

De analyse van de vier Twentse casussen laat zien dat alle betrokken gemeenten te maken kregen met maatschappelijke onrust, protesten en in een enkel geval zelfs met burgerlijke ongehoorzaamheid. Een opvallende gemene deler hierin is dat elke gemeente op haar eigen manier heeft geprobeerd om burgers bij het besluitvormingsproces te betrekken. Tegelijkertijd springen de onderlinge verschillen in aanpak duidelijk in het oog. In dit hoofdstuk zal eerst alle casussen individueel worden beschreven, met die resultaten zal er op het eind een overkoepelende analyse worden gedaan.

4.2.1 Hengelo met een visie

De casus van de gemeente Hengelo toont hoe deliberatieve participatie kan worden ingezet als instrument om maatschappelijke weerstand bij controversiële beleidskeuzes, zoals de plaatsing van een windturbine, te verminderen. Door de verschillende belangen bij de windturbines, was er veel polarisatie rondom het onderwerp. Om met deze spanningen om te gaan, zette de gemeente vormen van burgerbetrokkenheid in waarbij de focus lag op dialoog en het verzamelen van inzichten.

4.2.2 Weerstand met focus op gezondheid

De weerstand tegen windturbines vanuit de inwoners focust zich op meerdere punten. Dit erkent de gemeente zelf ook in haar communicatie door te stellen dat: *“Met de komst van lokale, schone energiebronnen als zon en wind wordt onze energievoorziening steeds zichtbaarder in de leefomgeving. Omwonenden krijgen hiermee te maken en kunnen ook hinder ervaren”*. (Gemeente Hengelo, 2021a). Hierbij stelt de gemeente dat er een goede afweging moet worden gemaakt tussen het belang van de omwonenden en het belang van de maatschappelijke opgave. Dit geldt dan voor de inwoners van het zoekgebied in de gemeente, welke het gebied Woolde en Twickel waren.

Hoewel de gemeente dus hamerde op het belang van de energietransitie, lag de zorg van de inwoners vooral bij hinder, overlast door geluid, slagschaduw en door eventuele gezondheidsrisico's. Zo is er ook activisme door oprichting van de actiegroep *‘TurbinealarmTwente’* die zich hevig verzet tegen de plaatsing van de windturbines. Dit is vooral door de veronderstelde gezondheidsrisico's (TurbinealarmTwente, z.d.). Zo is er ook

een petitie gestart die uiteindelijk 3300 handtekening had en overhandigd werd aan de burgemeester Schelberg (Waanders, 2022). Hierbij stelt het initiatief dat er geen draagvlak is onder de bewoners voor de windturbines, met name in het zoekgebied Woolde. De weerstand bleef echter niet alleen vanuit de inwoners want het bedrijf Thales had bezwaren tegen de komst van een windturbine. Dit is een bedrijf die radars voor met name defensie ontwikkelt, waarbij de windturbines een storende werking zou kunnen hebben. Vanuit de Hengelose gemeenteraad werden hier vragen over gesteld door raadslid Janssen. Voornamelijk over hoe de afweging van het college was over het maatschappelijk belang van de energietransitie en dat van Thales. Daarover zei het college dat: “Enerzijds de economische en innovatieve functie van Thales en de werkgelegenheid die het bedrijf biedt voor Hengelo en de regio versus de maatschappelijke opgaven die de energietransitie met zich meebrengt waar het college ook invulling aan wil geven” (Gemeente Hengelo, 2021b).

Het mag duidelijk zijn dat er veel weerstand was tegen de komst van de windturbines. De code ‘*Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand*’ is dan ook 18 keer teruggekomen uit het verzameld empirisch materiaal. Het merkwaardige aan deze casus is dat het niet alleen vanuit de inwoners komt, maar dat het college ook het belang van een belangrijk bedrijf in de regio moest meenemen.

4.2.3 Een goede toepassing van deliberatieve democratie?

De gemeente Hengelo heeft geprobeerd om de weerstand te verminderen door de toepassing van deliberatieve democratie. Er was namelijk sprake van dialooggerichtheid, representativiteit en beleidsmatige doorwerking. Kenmerkend hiervoor is de zogenaamde ‘*Karavaan van Nieuwe Energie*’. Hierbij kwam er een soort ontmoetingsplek voor het uitwisselen van ideeën over de windturbines op gang. Deze ging langs verschillende buurten om informatie op te halen van inwoners over het beleidsonderwerp. Hierbij werden bijvoorbeeld visualisaties gemaakt van de zoeklocaties met windturbines. Over de uitkomsten hiervan zegt de gemeente het volgende: “De input van de Karavaan van de Nieuwe Energie hebben we mee laten wegen bij het opstellen van dit ontwerp omgevingsprogramma. Het college van burgemeester en wethouders neemt daarover een besluit” (Gemeente Hengelo, 2021c). De gemeente erkent dat er wel weerstand blijft voor het onderwerp. Een citaat dat dit onderschrijft is “Maar we zijn ons bewust dat er altijd weerstand blijft bestaan tegen dit soort grote en ingrijpende projecten. Participatie betekent dan ook niet meebeslissen” (Gemeente

Hengelo, 2021a). Hiermee wordt duidelijk dat participatie vooral gericht is op dialoog het verzamelen van inzichten, en niet zozeer op directe invloed van het uiteindelijke besluit maar wel een zwaarwegend advies. Daarnaast voelden de inwoners zich meer betrokken, wat uiteindelijk goed is voor de relatie tussen burger en overheid.

Daarnaast is er een zogenaamd Twents Inwonerforum, die mede maar niet door de gemeente Hengelo is ingesteld. Dit is namelijk een initiatief vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) Twente, opgebouwd door meerdere gemeentes. Dit inwonersforum heeft zich echter wel gebogen over windturbines, dus ook die van de gemeente Hengelo. De organisatie en proces rondom het Twents Inwonersforum is eigenlijk een klassenvoorbeeld van deliberatieve democratie, doordat het voldoet aan de kernprincipes. Door middel van loting werden er 86 deelnemers geselecteerd, die daarna met experts in gesprek gingen over duurzaamheid (RES Twente, 2023). Er was sprake van een gestructureerde dialoog die eindigde in adviezen die zwaarwegend zijn voor beleidsmakers.

Tot slot zijn er politieke markten en informatiebijeenkomsten georganiseerd. De politieke markten zijn een vast onderdeel van de gemeente Hengelo en dit zijn bijeenkomsten die publiekelijk toegankelijk zijn. Hierbij kunnen inwoners vragen stellen, debatteren of informeren over beleidsonderwerpen. Dit helpt de raad om beter geïnformeerde besluiten te nemen (Veldhuis, 2022). Belangrijk hierbij wel is dat er geen beslissingen worden genomen, het is enkel voor meningsvorming en informatie-uitwisseling. Tijdens de politieke markt van 19 januari 2022 stond het onderwerp windturbines op de agenda.

4.2.4 Vertrouwen in de overheid

Over hoe deze casus invloed had op de relatie tussen burger en overheid is nauwelijks gesproken. De actievoerders hadden het over vertrouwen enkel in de zin dat raadsleden de goede keuze zouden maken, namelijk de keuze die de actievoerders het liefst zien. Dit blijkt uit het citaat: ‘‘Ik verwacht dat raadsleden inzien dat dit niet het juiste moment is om daar een keuze in te maken’’ (RTVOost, 2022). Wel is het duidelijk dat de gemeente interesse had in de mening van inwoners om zo een beter draagvlak te creëren voor het beleid. De betrokkenheid is meermaals benoemd en heeft een depolariserende werking gehad. Over de ervaringen van de inwoners wordt het volgende gezegd: ‘‘Bezoekers waarderen het om in gesprek te kunnen gaan over de hoofdlijnen van het omgevingsprogramma en dat zij ideeën kunnen aandragen voor duurzame energie opwek. Dit wil niet zeggen dat zij het altijd eens

zijn met de keuze’’ (Gemeente Hengelo, 2021c). De inwoners voelden zich betrokken, wat goed is voor de relatie tussen burger en overheid en draagt bij aan acceptatie van beleid.

4.2.5 Conclusie

De casus van de gemeente Hengelo laat zien hoe zij met een moeilijk beleidsonderwerp omgaan. Er was sprake van aanzienlijke maatschappelijke weerstand, zelfs vanuit de bedrijvensector. De zorgen varieerden van hinder en gezondheidseffecten tot economische belangen. Deze brede tegenstand benadrukt de mate van polarisatie rondom het project. Wat betreft deliberatieve democratie heeft de gemeente Hengelo diverse initiatieven ondernomen, zowel lokaal als regionaal. Hierbij waren de ‘*Karavaan van Nieuwe Energie*’ en het Twents Inwonersforum goede voorbeelden over hoe burgers betrokken kunnen worden bij dit beleidsonderwerp. Daarbij moet wel gezegd worden dat deze vormen van participatie meer gericht waren op dialoog en meningsvorming, minder op directe besluitvorming. In de relatie tussen burger en overheid heeft de gemeente stappen gezet om acceptatie te krijgen voor het beleid. Voor de aanpak die de gemeente heeft gedaan met deze casus, kon het rekenen op waardering van de inwoners, ook al waren zij het niet altijd eens met de keuze.

4.3.1 Weerstand voor proces moskee Enschede

De bouw van een moskee in Enschede zorgde voor spanningen. In het proces zijn er pogingen gedaan om de burgers erbij te betrekken, maar uiteindelijk is er voor de formele weg gekozen. Dit is typerend voor deze casus ten opzichte van de anderen. Hierbij is er maar weinig deliberatieve democratie toegepast en de inwoners voelden zich gepasseerd.

4.3.1 Weerstand vanuit planologisch en maatschappelijk standpunt

Voor de bouw van een grote moskee aan de Kuipersdijk is veel weerstand vanuit inwoners en bedrijven. De weerstand komt voornamelijk door de voorgestelde geluids- en verkeersoverlast. Zo had de stedelijke commissie Oost van de gemeente Enschede op 22 maart 2016 al dat: ‘gebedsoproep roept negatieve emoties en herinneringen op’ (Gemeente Enschede, 2016a). Hierbij benadrukten dat insprekers tijdens die vergadering dat zij niet tegen de moskee zijn, maar wel tegen een oproep tot gebed. Daarbij was het vermoeden dat de gebedsoproepen vaker per week ten gehore werd gebracht. Dan is er nog de verkeersoverlast. De moskee wordt op een locatie gebouwd waar er al enige verkeerscongestie is doordat de Kuipersdijk op de singel van Enschede ligt. In een reactie van de gemeente hierop stelt dat ‘de intensiteit (red. van verkeer) wordt vooral beïnvloed door de ontwikkelingen in het centrum’ (Gemeente Enschede, 2020d). Ondanks de beweringen van de gemeente Enschede, bleef de weerstand van de inwoners zich focussen op de veronderstelde verkeerscongestie. Er waren ook protesten tegen de komst van de moskee, zo deed de buurt massaal een verkoopbord in de tuin voor hun huis (Zandberg, 2016). Daarnaast had actiegroep ‘Rechts in Verzet’ geprotesteerd tegen de bouw van de moskee (Louwes, 2019). De weerstand bleef gedurende het proces steeds nog aanhouden.

4.3.2 Een poging tot participatie?

De gemeente Enschede heeft er voornamelijk voor gekozen om de participatie van inwoners vooral te richten op de juridische kant van de bouw. Hiermee wordt bedoeld dat er een locatie wordt goedgekeurd, bestemmingsplan ingediend om vervolgens te bouwen. Bij het bestemmingsplan hadden inwoners echter de optie om zienswijzen in te dienen. Dit is dan vooral adviserend, niet zozeer dwingend. Hier werd veelvuldig gebruik van gemaakt, zo waren er 75 zienswijzen ingediend over het bestemmingsplan. Zoals al eerder gesteld gingen alle zienswijzen over verkeerscongestie en de gebedsomroepen. Daarnaast is er wel geprobeerd om inwoners er meer bij te betrekken maar dit bleek niet te lukken. Hierover stelt

de gemeente dat “Er was ten tijde van het opstellen van bestemmingsplan “Moskee Kuipersdijk 2020” geen erkend wijkorgaan meer actief in het plangebied. Voor de volledigheid is wel het erkende orgaan Bewonersteam Boswinkel gevraagd om advies, aangezien het werkgebied van het Bewonersteam op korte afstand ten westen van het plangebied ligt.” (Gemeente Enschede, 2020b). Hier was kritiek op van een inwoner die stelde dat “Wijkraad Zuid-oost en werkgroep Kuipersdijk zijn niet meer actief. Afspraken waren dus met personen die niet meer in omgeving wonen of belangen elders hebben”, hierop stelt de gemeente dat “Voor de volledigheid is het plan besproken met Bewonersteam Boswinkel. Daarnaast hebben omwonenden allemaal de gelegenheid gehad om deel te nemen aan de digitale informatiebijeenkomst, aanvullend op de formele mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze.” (Gemeente Enschede, 2020c). Hierna volgt eigenlijk enkel nog maar meer kritiek op de manier waarop de bewoners bij het proces zijn betrokken, dit lijkt minimaal te zijn.

Er is echter wel een geluidsproef uitgevoerd door de moskee en hierbij heeft de gemeente een formulier naar 900 omwonenden gestuurd om hun oordeel over de geluidsoverlast te krijgen (NOS, 2016). Het resultaat was dat de inwoners zeer kritisch waren (net zoals van tevoren) over de gebedsomroep. Vanuit de raad werd vervolgens de vraag gesteld “waarom er voorbij werd gegaan aan de uitslag van de bijna 900 enquêteformulieren waar de deelnemers op zijn minst zeer kritisch waren.” (Gemeente Enschede, 2021). Het lijkt erop dat de geluidsproef dus wederom vooral een adviserende functie had. Uiteindelijk lagen er wel twee opties op tafel: drie keer in een week een zachte oproep of één in de week ietsjes harder (Van Dinther, 2016). De wijk was hier wederom tegen; echter, werd er door de gemeenteraad een zachte oproep één keer per week goedgekeurd. Al met al heeft de gemeente de zorgen en bezwaren meegenomen, maar is tot oordeel dat de ontwikkeling passend is voor de locatie.

Hierbij moet er een tegenstrijdigheid opgemerkt worden. Bij de basis van de gemeente over participatie (zie 4.1.3) lijkt het erop dat Enschede participatie structureel verwerkt in haar doen en laten. Echter, blijkt de onvrede over het niet betrekken van inwoners juist bij deze casus voor meer weerstand. Dit terwijl alle keuzes eigenlijk bij de gemeente lagen, hierbij had deliberatieve democratie toegepast kunnen worden.

4.3.3 Vertrouwen in de overheid

Het proces rondom de bouw van de moskee heeft gevoelens van wantrouwen tegen de overheid opgeroepen bij inwoners. Kenmerkend hiervoor is het citaat “Door een aantal insprekers wordt leiding en sturing op dit dossier gemist: iedereen praat langs elkaar heen, zonder oplossing te vinden” (Gemeente Enschede, 2016b). Het proces is dan al enkele jaren bezig en de buurt voelt zich niet betrokken bij de plannen. Een ander passend citaat hiervoor is “Wethouder van de Berg is op de hoogte van de weerstand, ondanks de vele protesten is er niet geluisterd naar deze inwoners.” (Gemeente Enschede, 2025). Daarnaast vinden inwoners dat zij te laat bij het proces werd betrokken en zou de communicatie niet transparant zijn.

4.3.4 Conclusie

Het langlopende en omstreden proces rond de bouw van de moskee aan de Kuipersdijk illustreert hoe kwetsbaar het vertrouwen tussen overheid en burger kan zijn wanneer participatie vooral formeel en juridisch wordt ingezet. Hoewel de gemeente stelt stappen te hebben gezet om inwoners te informeren en te betrekken, blijkt dat de vele zienswijzen, kritische enquête en aanhoudende weerstand ervoor zorgt dat inwoners zich niet werkelijk gehoord of betrokken voelden. Dit is merkwaardig gezien de basis die de gemeente heeft vastgelegd voor participatie. Van deliberatieve democratie was dan ook niet echt sprake. Het moskeedossier benadrukt daarmee het belang van open en inclusieve communicatie om spanningen te voorkomen en legitimiteit te creëren voor het beleid.

4.4 Beruchte plaatsing AZC in Albergen

De casus van het AZC in Albergen door de gemeente Tubbergen laat zien hoe het ingrijpen van het Rijk, zonder lokale instemming, kan leiden tot een diep verlies aan vertrouwen in de overheid. Opvallend is echter dat de gemeente, ondanks haar beperkte zeggenschap, bewust heeft geprobeerd om via participatieve en deliberatieve processen alsnog inwoners te betrekken bij de inrichting van het AZC. Daarmee ontstond een paradoxale situatie: het formele besluit was reeds genomen, maar in de uitvoering zocht men alsnog ruimte voor inbreng. De Tubbergse aanpak laat zien hoe lokale overheden onder druk van nationale beslissingen toch proberen verbinding te houden met hun gemeenschap. Daarnaast erkennen zij dat de relatie tussen burger en overheid geschaad is en dat zij alles op alles moeten zetten om dit weer te herstellen.

4.4.1 Weerstand veroorzaakt door het Rijk

Toen de gemeente te horen kreeg dat zij onder dwang een AZC kreeg in Albergen was er veel weerstand. Niet enkel vanuit de inwoners, maar ook vanuit de gemeente zelf. Dit blijkt uit de eerste communicatie die de gemeente deed naar haar inwoners, waarin zij zeiden dat zij ‘‘onaangenaam verrast waren met de mededeling van staatssecretaris Eric van der Burg dat hij het COA (Centraal Orgaan voor Asielzoekers) opdracht heeft gegeven om hotel ’t Elshuys te kopen voor de realisatie van een asielzoekerscentrum’’ (Gemeente Tubbergen, 2022a). De staatssecretaris reageerde hierop met een raadsbrief waarin stond: ‘‘Ik begrijp dat hiermee veel gevraagd wordt van de inwoners van de gemeente Tubbergen. Ik hoop dat ik mag vertrouwen op uw begrip dat dit besluit niet lichtvaardig genomen is’’ (Ministerie van Justitie & Veiligheid, 2022). Tijdens de eerste informatiebijeenkomsten vanuit de gemeente liepen de emoties dan ook hoog op (Gemeente Tubbergen, 2022b). De inwoners voelden zich gepasseerd en de emoties uitten zich dan ook in felle protesten (RTVOost, 2024). Tevens hadden de inwoners het gevoel dat dit de veiligheid van de gemeente zou aantasten. De onvrede uitte zich naast protesten ook in de vele klachten en Woo-verzoeken (Gemeente Tubbergen, 2024). Echter waren er ook vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid, er werd een brand aangestoken op het terrein van het AZC en diverse raadsleden en bestuurders zijn bedreigd en geïntimideerd.

4.4.2 Deliberatieve democratie in hoeverre het kon

Ondanks het feit dat de gemeente Tubbergen geen zeggenschap had in het feit dat er een AZC kwam, is er wel geprobeerd om intensief samen te werken met inwoners voor de invulling ervan. Al in de beginfase heeft de gemeente gezegd dat ‘Direct omwonenden, de dorpsraad Albergen en de inwoners van de gemeente Tubbergen kunnen meedenken over onder andere het veiligheidsplan, een ontmoetings- en activiteitenplan en het instellen van een begeleidingsgroep waarin de dagelijkse gang van zaken in de opvanglocatie wordt besproken.

De begeleidingsgroep is volgens de gemeente een klankbordgroep die inbreng kan leveren voor de uitwerking van de zogenaamde bestuursovereenkomst (Gemeente Tubbergen, 2022c). Deze overeenkomst is bedoeld om afspraken tussen de COA en de gemeente vast te leggen. Afspraken gaan over de veiligheid, de invulling en wijze waarop het AZC wordt gerealiseerd en over hoe asielzoekers worden betrokken bij de samenleving. Tevens worden er afspraken gemaakt over ondersteuning en financiering voor de inzet van vrijwilligers. Over de rol van de veiligheidsgroep zegt de gemeente het volgende: ‘Zij bogen zich over het Veiligheidsplan, waar zaken als verkeersveiligheid, sociale veiligheid, verlichting en vervoersproblematiek zijn aangestipt’. Ook is gesproken over de terreininrichting, parkeervoorzieningen, groenvoorziening en veiligheid van (spelende) kinderen rondom het terrein van ’t Elshuys (Gemeente Tubbergen, 2022d). De gemeente benadrukt dat tijdens de gesprekken met beide commissies inbreng is opgehaald die wordt meegenomen in het opstellen van de bestuursovereenkomst en het bijbehorende veiligheidsplan (Gemeente Tubbergen, 2023b).

4.4.3 Vertrouwen in de overheid

Typerend voor deze casus is, is dat er protesten alsmede verregaande vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid plaats hebben gevonden bij het proces. De gemeente Tubbergen erkent dan ook dat een goede relatie tussen burger en overheid op het spel staat door deze casus. Een passend citaat hiervoor is: ‘De gemeente Tubbergen heeft met betrekking tot het AZC Albergen te maken met een groep inwoners die het vertrouwen in de (lokale) overheid kwijt is geraakt (Gemeente Tubbergen, 2024, 91). Dit wordt duidelijk in het Communicatie- en participatiestrategie AZC Albergen dat de gemeente heeft opgesteld in februari 2024. Daarbij zeggen zij dat voor het vertrouwen in systemen het van belang is dat zaken verlopen zoals zij verwachten. Hierbij focussen zij zich op drie onderdelen, namelijk: persoonlijk contact, inwoners serieus nemen en participatie. Hiervoor hebben zij concrete initiatieven uitgewerkt,

zoals inloopspreekuren, nieuwsbrieven, zichtbaarheid op sociale media en meer. De gemeente erkent hierbij dat het weer de relatie met haar inwoners moet herstellen. Hierover zeggen zij dat ‘‘Vanuit democratisch oogpunt is het belangrijk dat inwoners vertrouwen hebben in het systeem, maar is het ook van belang dat zij de overheid controleren’’ (Gemeente Tubbergen, 2024). Belangrijk hierbij is dat zij ook erkennen dat ‘‘Maatschappelijk onbehagen dat veel inwoners ervaren, en dat van invloed is op het gebrek aan vertrouwen, is niet los te zien van mondialisering en neoliberalisme. Het is maar de vraag in hoeverre je hier als (lokale) overheid invloed op kunt hebben’’. Dit sluit aan met de bevindingen van polarisatie in het theoretisch kader (zie hoofdstuk 2.2). Het is duidelijk dat de gemeente Tubbergen inziet dat het vertrouwen geschaad is, maar doet daarbij wel pogingen om het te herstellen ondanks de beperkte invloedssfeer van de gemeente. Dit is kenmerkend voor de casus van Tubbergen, omdat de andere casussen het enkel hebben over weerstand maar niet over het vertrouwen tussen burger en overheid.

4.4.4 Conclusie

Hoewel de gemeente Tubbergen geen formele beslissingsbevoegdheid had over de komst van het AZC, zijn er in de uitwerkingsfase duidelijke elementen van deliberatieve democratie zichtbaar. Er was ruimte voor dialoog waarbij er input werd geleverd voor de uiteindelijke totstandkoming van het AZC. In dit geval was dat de begeleidings- en veiligheidsgroep. Door omwonenden, dorpsraad en inwoners actief te betrekken bij de invulling, werd er gestreefd naar een vorm van coproductie. Dit was belangrijk voor de relatie tussen burger en overheid die geschaad was, wat de gemeente zelf heeft erkend. Hierop hebben zij maatregelen genomen om de vertrouwensband te herstellen.

4.5 Rumor rond plaatsing AZC Enschede

De gemeente Enschede heeft enkel in de inrichting van het AZC deliberatieve democratie toegepast. Bij deze casus speelden vooral gevoelens van angst voor het verminderen van veiligheid en rol bij de weerstand van de omwonenden. Typerend voor deze casus is echter dat de gemeente (met name het college van B&W) de locatiekeuze zelf heeft genomen. Dit lag anders bij de AZC in Albergen waar het door het Rijk werd opgelegd.

4.5.1 Weerstand door angst

De aankondiging van een AZC aan de Parkweg leidde tot felle reacties in de omliggende wijken Twekkelerveld, Stadsveld en Pathmos. Veel bewoners maken zich zorgen over de veiligheid, leefbaarheid en de impact op hun directe woonomgeving. Sommigen zouden zelfs slapeloze nachten ervan ervaren door de angst voor diefstal, vandalisme en geweld (Engelbarts, 2023a). Tevens kon de aanwezigheid van merendeel mannelijke asielzoekers rekenen op weerstand door omwonenden in de buurt. Dit bleek uit alle insprekers van de inspraakavond die georganiseerd was naar aanleiding van dit nieuws. Er zijn echter geen protesten tegen het AZC geweest, wel een klein protest juist voor de plaatsing van het AZC (Engelbarts, 2023b). Desondanks bleef de weerstand tegen het AZC vanuit de omwonenden van de buurt aanwezig.

4.5.2 Deliberatieve democratie bij de inrichting

De gemeente heeft geprobeerd om de zorgen van bewoners serieus te nemen en hen te betrekken bij de inrichting van het AZC door samen met het COA een maandelijks buurtoverleg in te stellen. De gemeente zegt hierover dat ‘‘Ruim 30 personen hebben aangegeven mee te willen denken en praten in het buurtoverleg als klankbordgroep namens de buurt en bedrijven (Gemeente Enschede, 2024). Hierbij werden bewoners dus actief betrokken bij vragen over leefbaarheid, veiligheid en verkeer. De overleggen resulteerden ook in veranderingen, zo zijn er bijvoorbeeld lantaarnpalen geplaatst bij het AZC. De gemeente Enschede blijft de wens hebben om dit buurtoverleg voort te zetten. Hierbij zien we dus dat er een vorm van deliberatieve democratie is toegepast op deze casus doordat bewoners betrokken worden bij de inrichting van het AZC, echter was de belangrijkste keuze (de locatie) toebedeeld aan enkel het college van burgemeester en wethouders. Het verschil met de casus van Tubbergen is dat de gemeente hier dus wel nog in overleg had gekund over de locatiekeuze, maar heeft dit niet gedaan en dus enkel burgers betrokken bij de inrichting.

Echter moet wel gezegd worden dat de keuze voor de beperkte deliberatieve democratie wellicht verklaard kan worden uit het basisdocument voor participatie (zoals besproken in 4.1.3). Bij gevoelige onderwerpen geeft de gemeente aan dat er goed moet worden nagedacht in hoeverre burgers erbij betrokken moeten worden. Of de gemeente (met name het college van B&W) deze afweging heeft gemaakt en wat daarbij speelde werd niet duidelijk uit de analyse.

4.5.3 Vertrouwen in de overheid

Tijdens de inspraakavond die werd georganiseerd door de gemeente werd het duidelijk dat de relatie tussen burger en overheid gespannen was met dit onderwerp. Zo werd er vaker gezegd dat insprekers eigenlijk het vertrouwen in de overheid kwijt zijn door de locatiekeuze van het AZC (Engelbarts, 2023a). Dat de keuze gevoelig ligt erkent de gemeente ook, zo wordt duidelijk in het communicatieplan dat zij ‘‘Als lokale overheid open, tijdig, direct, duidelijk, empathisch en realistisch’’ willen communiceren (Gemeente Enschede, 2024). Door het opzetten van een buurtoverleg hopen zij ook een betere relatie tussen burger en overheid te bewerkstelligen. Het feit dat de inwoners pas zo laat betrokken worden bij het proces, lijkt bij deze casus vooral een spanning op te leveren in de relatie tussen burger en overheid.

4.5.4 Conclusie

De plaatsing van het AZC aan de Parkweg leidde tot spanningen tussen bewoners en overheid, vooral door het gebrek aan inspraak bij de locatiekeuze (door delegatie van besluit aan college van burgemeester en wethouders). Ondanks deze weerstand trachtte de gemeente via buurtoverleggen bewoners te betrekken bij de inrichting van het AZC. Daarmee werd een vorm van deliberatieve democratie toegepast, maar het beperkte vertrouwen in de overheid toont het belang van vroegtijdige betrekking van omwonenden.

4.6.1 Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er in de aanpak?

In dit hoofdstuk wordt de derde deelvraag *welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen Twentse gemeenten in de manier waarop zij via deliberatieve democratie polarisatie en burgerlijke ongehoorzaamheid hebben aangepakt* beantwoord. De vier casussen laten duidelijk zien dat de Twentse gemeenten op uiteenlopende manieren omgaan met deliberatieve democratie in situaties van polarisatie en maatschappelijke onrust. Een belangrijke overeenkomst is dus dat alle gemeenten maken kregen met stevige weerstand vanuit de samenleving, wat in een enkel geval zelfs overging in burgerlijke ongehoorzaamheid. Toch zijn de manieren waarop gemeente deliberatieve processen hebben ingezet sterk verschillend

Hengelo heeft duidelijk het meest actief ingezet op deliberatieve democratie. Via initiatieven zoals de *Karavaan van Nieuwe Energie*, het *Twents Inwonersforum*, en politieke markten, werd geprobeerd om burgers bij het besluitvormingsproces rondom de plaatsing van windturbines te betrekken. De gemeente erkent hierbij dat dit niet altijd leidt tot consensus, maar wel tot begrip en verbinding, wat polariserende tendensen uiteindelijk kan temmen. Tubbergen had aanvankelijk nauwelijks invloed op het besluit om een AZC te plaatsen, omdat dit door het Rijk werd opgelegd. Toch koos de gemeente er in de uitwerkingsfase voor om de dialoog met inwoners op te zoeken. Dit gebeurde via een begeleidings- en veiligheidsgroep waarin inwoners konden meedenken over onder andere meer veiligheid, terreininrichting en integratie. In het communicatie- en participatieplan werd uiteengezet op welke manieren de gemeente herstel van vertrouwen wil bewerkstelligen, die sterk beschadigd was door het besluit van het Rijk. Hoewel er sprake was van hevige protesten en soms zelfs vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid, liet de gemeente zien dat het (binnen de beperkte ruimte die er was) toch mogelijk was om deliberatieve democratie toe te passen en zo wellicht polariserende tendensen te dempen.

In Enschede werd er bij de bouw van een moskee enkel via de juridische en formele weg inwoners betrokken. Inwoners konden zienswijzen indienen en deelnemen aan een digitale informatiebijeenkomst, maar de invloed van deze participatievormen was beperkt. Ook met de resultaten van inwoners over de geluidsproef van de gebedsoproep werd weinig gedaan. Er werden echter wel bepaalde wijkorganen geraadpleegd voor advies, maar ook dit proces kon

op weerstand rekenen. Zo voelden de inwoners ondanks het raadplegen van een wijkorgaan zich minimaal betrokken bij het proces. De casus benadrukt hoe belangrijk het is om open en inclusieve communicatie te bewerkstelligen met omwonenden voor legitimiteit van het beleid. Daarnaast was er nog de plaatsing van een AZC aan de Parkweg in Enschede. Ook hierbij waren er spanningen, maar bleven felle protesten uit. De keuze voor een plek lag volledig bij het college van burgemeester en wethouders waardoor de invloed van burgers vrij beperkt was. Dit leidde ook tot onvrede, wat resulteerde in spanningen tussen de relatie van burger en overheid. Desondanks is er een vorm van deliberatieve democratie toegepast, waarbij het vooral gaat om maatregelen over de inrichting van het AZC. Echter is het maar de vraag of dit geleid heeft tot een betere relatie tussen burger en overheid in dit geval doordat de invloed van burgers op de locatie volledig ontbrak.

4.6.2 Conclusie

In alle vier de Twentse casussen liepen de spanningen in de samenleving op, wat leidde tot protestacties in sommige gevallen zelfs burgerlijke ongehoorzaamheid. Ondanks deze turbulentie zochten de betrokken gemeenten actief naar manieren om burgers bij het besluitvormingsproces te betrekken, de een echter meer dan de andere.

Ten eerste valt Hengelo op door haar proactieve en breed opgezette participatieprocessen, waarmee er bewust wordt ingezet op verbinding en begrip tussen overheid en inwoners. Zo werd de input van deze processen meegenomen in het ontwerp omgevingsprogramma voor de windturbines. De observatie dat in Hengelo participatie vroegtijdig en transparant werd ingezet, lijkt te hebben bijgedragen aan meer acceptatie van het beleid.

Ten tweede laat Tubbergen zien dat ook binnen beperkte omstandigheden (van het Rijk opgelegd besluit) er ruimte is voor betekenisvolle dialoog en vooral herstel van vertrouwen. Dit kwam doordat de keuze voor een AZC al was genomen door het Rijk, de betrokkenheid van burgers volgde ná het besluit en ging puur om de inrichting van het AZC. Desondanks heeft de gemeente Tubbergen alles op alles gezet om het vertrouwen weer te herstellen door veel en transparant te communiceren, als mede op de punten waar het nog kon burgers erbij te betrekken.

Ten derde behandelt Enschede in de casus van de moskee een meer formele en juridische benadering, waardoor van echt deliberatieve democratie weinig sprake was. Bij de plaatsing van het AZC in Enschede zijn er wel inspanningen geweest om de buurt erbij te betrekken

maar zij voelden zich overvallen door een besluit dat al door het college van B&W is genomen. Desondanks is er wel een klankbordgroep opgericht die mede met de gemeente besluiten heeft genomen over andere onderdelen van het AZC (zoals terrein, verkeer en leefbaarheid) los van de locatiekeuze.

Tot slot is er nu in kaart gezet *wat* de verschillen zijn, maar het is ook belangrijk om te vermelden waarom die verschillen relevant zijn. De verschillen laten namelijk zien dat er geen standaardoplossing is voor het betrekken van burgers om polarisatie rondom een onderwerp in te perken. Het is duidelijk dat de context van een onderwerp (in hoeverre heeft de gemeente bijvoorbeeld initiële invloed) van invloed is op hoe deliberatieve democratie wordt toegepast. Het inzichtelijk maken van deze verschillen kan er echter wel voor zorgen dat gemeenten van elkaar kunnen leren, daarom is het belangrijk om deze in kaart te brengen.

Voor de overzichtelijkheid zijn de overeenkomsten en verschillen vastgelegd in tabel 3 op de volgende pagina.

Context	Hengelo Windturbines	Tubbergen AZC	Enschede Moskee	Enschede AZC
Mate van weerstand	Stevige weerstand d.m.v protesten, bezwaren en petities	Stevige weerstand d.m.v protesten, bezwaren, en vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid	Stevige weerstand d.m.v protesten en bezwaren	Stevige weerstand, d.m.v inspraak
Inzet van deliberatieve democratie	Twents Inwonerforum, Karavaan van de Nieuwe Energie, Politieke Markten en bijeenkomsten	Begeleidingsgroepen, participatie- en communicatiestrategie	Beperkt tot zienswijzen en digitale bijeenkomsten	(Kleine) Klankbordgroep
Doel van betrekking inwoners	Meningsvorming, vergroten betrokkenheid	Meedenken over veiligheid, integratie en terreininrichting	Informereren en formele consultatie zonder daadwerkelijke invloed	Meedenken over leefbaarheid, veiligheid en verkeer
Kenmerkend voor aanpak	Ruimte voor dialoog en ontmoeting	Dialoog binnen beperkte mogelijkheden, sterk op inzet herstel van vertrouwen tussen burger en overheid	Procedurele benadering	Dialoog binnen beperkte mogelijkheden
Overeenkomst met andere gemeenten	Erkenning van weerstand en polarisatie	Erkenning van weerstand en polarisatie	Erkenning van weerstand en polarisatie	Erkenning van weerstand en polarisatie
Verskil met andere gemeenten	Meest actief en deliberatief	Deliberatief, met beperkingen	Minst deliberatief, formeel en beperkt	Gematigd deliberatief, met beperkingen

Tabel 3: schematisch weergegeven overeenkomsten en verschillen tussen aanpak Twentse gemeenten

5. Conclusie & discussie

Dit onderzoek heeft geduid hoe Twentse gemeenten de afgelopen tien jaar zijn omgegaan met maatschappelijke polarisatie en burgerlijke ongehoorzaamheid in de relatie tussen burger en overheid, en in hoeverre deliberatieve democratie daarbij is ingezet als ‘helend’ instrument. Uit de analyse van de vier casussen blijkt dat gemeenten in uiteenlopende mate en op verschillende manieren deliberatieve elementen hebben toegepast om maatschappelijke weerstand te benaderen. Hieronder zal de hoofdvraag *hoe hebben Twentse gemeenten de afgelopen tien jaar via deliberatieve democratie, polarisatie tussen burger en overheid dat zich uit in burgerlijke ongehoorzaamheid, aangepakt*, beantwoord worden aan de hand van de resultaten.

5.1 Variatie met betrokkenheid

In de basis lijken de gekozen gemeenten op elkaar. Alle gemeenten zetten in burgerparticipatie en hebben dit structureel verankerd in beleidskaders en participatieverordeningen. Hoewel de term deliberatieve democratie nergens expliciet genoemd wordt vertonen de praktijken wel duidelijke parallellen met de kernprincipes ervan. Zo wordt in alle gemeenten ruimte geboden voor dialoog, samenwerking en gedeelde besluitvorming. Dit is met name op de hogere treden van de participatieladder zoals meebeslissen en co-produceren. Uit de resultaten per casus blijkt dat gemeenten in toenemende mate experimenteren met vormen van betrokkenheid van burgers bij besluitvorming, zoals inloopbijeenkomsten, burgerfora en beheergroepen. Hoewel niet alle initiatieven voldoen aan de volledige kenmerken van deliberatieve democratie (zoals wederkerige dialoog en consensusvorming) tonen de praktijken een groeiende bewustwording van het belang van burgerbetrokkenheid bij gevoelige kwesties. De vergelijking tussen de casussen wijst dan ook uit dat de mate van deliberatie, timing van betrokkenheid en het vertrouwen van burgers sterk uiteenlopen. Het werd duidelijk dat het te laat betrekken van burgers bij de besluitvorming niet werd gewaardeerd en niet goed is voor de relatie tussen burger en overheid. Hierbij komen namelijk vanuit de burgers gevoelens van uitsluiting, wat bijvoorbeeld weer tot activisme kan leiden.

In Hengelo is sprake van de meest actieve en diepgaande toepassing van deliberatieve elementen, waarbij burgers tijdig worden betrokken en er ruimte is voor daadwerkelijke dialoog en invloed. Deze benadering contrasteert met de moskeecasus in Enschede, waar burgers geen betekenisvolle invloed konden uitoefenen later in het proces. De AZC-kwestie van Tubbergen en Enschede vormen het midden: zij erkennen maatschappelijke weerstand en proberen via begeleidingsgroepen of klankbordgroepen enige ruimte te creëren voor burger input, maar de mogelijkheden voor daadwerkelijke co-creatie blijven beperkt. Dit komt omdat de betrokkenheid achteraf plaatsvond, nadat het besluit over de kwesties al was genomen. Burgers hadden hier geen invloed meer op het *of*, maar wel op het *hoe*. Hierdoor krijgen deze twee casussen de kwalificatie gematigd deliberatief. Opvallend is dat in alle gevallen er wel sprake is van erkenning van weerstand, maar er zo anders mee wordt omgegaan.

Enkel in de gemeente Tubbergen was er sprake van burgerlijke ongehoorzaamheid, in de vorm van vernieling en bedreiging. De andere casussen hadden te maken met heftige weerstand, maar hier bleef het toch vooral bij legitiem activisme. Tubbergen was dan ook de enige gemeente die stelde in hun beleidsdocumenten dat de relatie tussen burger en overheid ernstig geschaad was en dat er pogingen moeten worden gedaan om dit te herstellen.

Concluderend blijkt dat Twentse gemeenten in mate gebruikmaken van deliberatieve elementen bij het omgaan met maatschappelijke polarisatie, zij het vaak zonder deze expliciet als zodanig te benoemen. Er is sprake van een duidelijke variatie in hoe en wanneer burgers worden betrokken, wat grote invloed heeft op de effectiviteit van deze betrokkenheid. Cruciaal daarbij is dat burgers tijdig en oprecht invloed kunnen uitoefenen op het besluitvormingsproces; wanneer dit ontbreekt leidt dat tot gevoelens van uitsluiting en verzet. Daarmee draagt dit onderzoek bij aan het dichten van de eerder geschetste kennislacune: dit onderzoek laat zien hoe deliberatieve democratie wordt vormgegeven, welke dilemma's dat oplevert en wat de gevolgen zijn voor het vertrouwen van burgers.

5.2 Positionering in het academisch debat

Theoretisch is aangetoond dat (onder voorwaarden) deliberatieve democratie een bijdrage kan leveren aan depolarisatie. De voorwaarden zijn dan eerlijkheid over de reikwijdte van invloed, inclusiviteit van inwoners en goede facilitatie (Setälä & O'Flynn, 2024; Guldenbach et al., 2016). Tegelijkertijd is er een spanningsveld met activisme, zeker wanneer dit leidt tot

burgerlijke ongehoorzaamheid. Desondanks benadrukt dit onderzoek dat de signalen die voortkomen uit activisme, serieus moeten worden genomen door overheden. Dit komt doordat het een uiting kan zijn van bijvoorbeeld het missen van inclusiviteit in deliberatieve democratie (een groep burgers krijgt geen stem in het proces). Het moet worden gezien als complementair instrument binnen het democratisch bestel, maar wel met een voorwaarde dat het legitieme vormen van activisme zijn (Young, 2001; Fung, 2005). Expliciet blijkt uit het onderzoek niet dat activisme of burgerlijke ongehoorzaamheid voortkwam uit het ontbreken van inclusiviteit in deliberatieve processen, maar impliciet blijkt dit wel. In de casussen beschrijven zoals bijvoorbeeld bij de moskee bleek dat burgers zich (meermaals) onvoldoende gehoord voelen of bij de AZC casus in zowel Enschede als Tubbergen waar het gevoel heerste dat participatie te laat kwam (locatiekeuzen waren al gemaakt).

Het is aan lokale overheden om deliberatieve democratie vorm te geven en deze structureel te gebruiken voor onderwerpen bij weerstand, mits er wordt gedaan aan de hiervoor gestelde voorwaarden. Indien voldaan wordt aan deze voorwaarden dan kan deliberatieve democratie werkelijk fungeren als verbindende lijn in een gepolariseerde samenleving.

Om de validiteit van dit onderzoek te waarborgen, is gekozen voor een systematische en transparante aanpak. Voor elke casus zijn meerdere bronnen geraadpleegd, waaronder beleidsdocumenten en mediaberichtgeving. Deze triangulatie verhoogt de geloofwaardigheid van de bevindingen doordat er verschillende perspectieven met elkaar zijn vergeleken. De analysemethode is consistent toegepast aan de hand van het codeerschema. Ook de selectie van de casussen is onderbouwd, zo zijn er enkel casussen gekozen waar er sprake was van weerstand en enige vorm van betrokkenheid van burgers.

5.3 Beperkingen ten aanzien van het onderzoek

Zoals in het theoretisch kader benoemd, kan burgerbetrokkenheid bijdragen aan het herstel van vertrouwen en het verminderen van polarisatie mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Zo waardeerden bijvoorbeeld de burgers van Hengelo de betrokkenheid, bleek uit berichtgeving. Tegelijkertijd blijft het in sommige casussen onduidelijk of protesten en vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid daadwerkelijk voortkwamen uit ervaren uitsluiting van betrokkenheid bij besluit.

Hoewel dit onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd, zijn er ook een aantal beperkingen. Zo zijn de casussen beperkt naar één regio. Hierdoor zijn de conclusies niet vanzelfsprekend generaliseerbaar naar de rest van Nederland. Daarnaast zijn er geen interviews afgenomen, hierdoor is de analyse gericht op hoe participatie is ingericht en gepresenteerd. Hierdoor kan wellicht in mindere mate worden uitgeduid hoe het daadwerkelijk is ervaren door burgers. Dit is echter wel belangrijk voor het meten van de effectiviteit van de gekozen participatievormen.

5.4 Implicaties voor bestuur en beleid

Bij de onderzochte casussen lag de keuze voor het inzetten van participatie vaak bij het college van B&W. De implicaties die dit onderzoek heeft richt zich dus vooral naar de wethouders die vormgeven aan beleid in een gemeente.

De bevindingen uit dit onderzoek laten zien dat tijdige en oprechte betrokkenheid van burgers essentieel is om maatschappelijke polarisatie en vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid te voorkomen. Wanneer participatie te laat of als symbolisch wordt ervaren, groeit het wantrouwen richting de overheid. Voor gemeenten betekent dit dat participatie niet alleen structureel geregeld moet zijn in verordeningen, maar ook strategisch en situationeel moet ingezet bij gevoelige of omstreden onderwerpen. Echter, kan de gemeente hier verder in gaan door deliberatieve democratie toe te passen. Dat begint met het expliciet opnemen van deliberatieve democratie in participatiedocumenten.

Gemeenten moeten deliberatieve democratie bewuster en doelgerichter inzetten bij beleidsvraagstukken met maatschappelijke polarisatie. Concreet betekent dat bijvoorbeeld: voorafgaand aan besluitvorming organiseren dat burgers de ruimte krijgen om op basis van dialoog, argumentatie en onderlinge uitwisseling invloed uit te oefenen. Hierbij dus niet enkel informeren, maar hoger op de participatieladder juist meebeslissen en co-creëren. De wethouder met portefeuillehouder van het inhoudelijk dossier is hiervoor verantwoordelijk (bijvoorbeeld ruimtelijke ordening). De beleidsinstrumenten en middelen die daarvoor nodig zijn:

- Een lokaal beleidskader deliberatieve democratie: dit kan worden toegevoegd aan de bestaande beleidsdocumenten over participatie, omdat het raakvlak heeft met de hoogste treden van de participatieladder

- Beschikbaarheid van budget voor inrichten proces: er zal geld nodig zijn om het proces vorm te even, neem bijvoorbeeld al de tijd die in de voorbereiding hiervan zal zijn

5.5 Mogelijk vervolgonderzoek

Hoewel dit onderzoek waardevolle inzichten oplevert over de inzet (of mate van) van deliberatieve democratie in Twentse gemeenten, is vervolgonderzoek om de reikwijdte en toepasbaarheid van de bevindingen verder te onderbouwen. Een begin hieraan is een geografische verbreding van het onderzoek naar andere regio's in Nederland. Dit maakt het mogelijk om te onderzoeken er sprake is van een patroon en of er andere succesfactoren voor deliberatieve democratie waarneembaar zijn.

Daarnaast is het aan te bevelen om het aantal casussen uit te breiden naar verschillende bestuurslagen. Hierbij valt te denken aan provinciaal of nationaal. Dit zou inzicht geven in hoe deliberatieve democratie functioneert binnen uiteenlopende institutionele contexten.

Tot slot is verdiepend onderzoek naar de ervaringen van burgers cruciaal. Dit onderzoek heeft zich minder gericht op hoe dit precies door burgers is ervaren. Hierbij zou onderzoek waarbij er interviews en/of enquêtes worden gehouden een uitkomst kunnen bieden om dit inzichtelijk te maken. Dergelijke inzichten kunnen dan meer uitkomst geven in hoeverre burgers zich daadwerkelijk gehoord en invloedrijk voelden.

5.6 Aanbevelingen

Uit de observaties is te merken dat de volgende kenmerken belangrijk zijn om weerstand te verminderen op controversiële onderwerpen:

- **Tijdigheid:** Als de burgers vroeg bij het proces worden betrokken, is er meer kans op draagvlak (Zie casus gemeente Hengelo)
- **Transparantie:** Open processen (goede communicatie en terugkoppeling resultaten) helpen vertrouwen te behouden/herstellen (Zie casus gemeente Tubbergen)
- **Inclusiviteit:** Het betrekken van de juiste mensen zorgt voor meer draagvlak, als dit niet gebeurt dan voelen mensen zich gepasseerd (Zie casus moskee Enschede)

Het onderzoek laat zien dat deliberatieve democratie pas echt effect krijgt wanneer deze ruimte geeft voor invloed, dialoog en gedeelde besluitvorming. Bestuurders zouden daarom

vaker moeten durven om het instrument als geheel in te zetten. Dit vereist politieke moed, maar kan op de lange termijn bijdragen aan vertrouwen, depolarisatie en maatschappelijk herstel.

Bronnenlijst:

AIVD. (9 april, 2024). *Fenomeenanalyse soevereinenbeweging in Nederland 'Met de rug naar de samenleving'*.

<https://www.aivd.nl/documenten/publicaties/2024/04/09/fenomeenanalyse-soevereinenbeweging-in-nederland-met-de-rug-naar-de-samenleving>

Akkerman, A., Zaslove, A. and Spruyt, B. (2017), 'We the People' or 'We the Peoples'? A Comparison of Support for the Populist Radical Right and Populist Radical Left in the Netherlands. *Swiss Polit Sci Rev*, 23: 377-403. <https://doi.org/10.1111/spsr.12275>

Bächtiger, A., Dryzek, J., Mansbridge, J., & Warren, M. (2018). Deliberative Democracy: an introduction. In A. Bächtiger, J. Dryzek, J. Mansbridge, & M. Warren (Eds.), *The Oxford Handbook of Deliberative Democracy* (pp. 1-31). (Oxford Handbooks). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1002/j.1662-6370.2007.tb00086.x>

Bakker, G., Jasper, L., den Ouden, A. S., Draaijer, T., Bekkers, F., Sinning, P., & Romansk, S. (2022). *Het sociaal contract: Verwachtingen en spanningen in de democratische rechtsorde*. <https://hcss.nl/report/het-sociaal-contract-verwachtingen-en-spanningen-in-de-democratische-rechtsorde/>

Becker, J., Porter, E., & Centola, D. (2019). The wisdom of partisan crowds. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(22), 10717-10722. <https://doi.org/10.1073/pnas.1817195116>

Binnenlands Bestuur. (14 mei, 2024). *Bijna de helft lokale politica's heeft te maken met online-intimidatie*. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/it-personeel/bijna-helft-lokale-politica-s-heeft-te-maken-met>

Binnenlands Bestuur. (21 november, 2024). *Haagse topambtenaren uiten zorgen over polarisatie*. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/carriere/ambtelijk-vakmanschap/haagse-topambtenaren-uiten-zorgen-over-polarisatie>

Bonikowski, B. (2016). Three Lessons of Contemporary Populism in Europe and the United States. *The Brown Journal of World Affairs*, 23(1), 9–24. <https://www.jstor.org/stable/26534707>

Boonstra, W. (16 juli, 2024). *Een derde gemeenten heeft agressieprotocol*. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/bestuurlijke-organisatie/een-derde-gemeenten-heeft-agressieprotocol>

Bovens, M., & Wille, A. (2008). Deciphering the Dutch drop: ten explanations for decreasing political trust in The Netherlands. *International Review of Administrative Sciences*, 74(2), 283-305. <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1177/0020852308091135>

Bowler, S., & Karp, J. A. (2004). Politicians, Scandals, and Trust in Government. *Political Behavior*, 26(3), 271–287. <http://www.jstor.org/stable/4151353>

Burnyeat, G., & Sheild Johansson, M. (2022). An anthropology of the social contract: The political power of an idea. *Critique of Anthropology*, 42(3), 221-237. <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1177/0308275X221120168>

Caluwaerts, D., Bernaerts, K., Kesberg, R., Smets, L., & Spruyt, B. (2023). Deliberation and polarization: A multi-disciplinary review. *Frontiers in Political Science*, 5. <https://doi.org/10.3389/fpos.2023.1127372>

Columbia University Mailman School of Public Health. (z.d.). *Content Analysis Method and Examples*. <https://www.publichealth.columbia.edu/research/population-health-methods/content-analysis>

De Boer, L. (2024). De soevereinenbeweging en het strafrecht. *Nederlands Tijdschrift voor Strafrecht*, 2024 (3), 1-12. <https://doi.org/10.5553/NTS/266665532024003003001>

De Jong, G. (2016). *Van participatie naar deliberatie: Een kwalitatief onderzoek naar de rol van publieke deliberatie in de Nederlandse democratie* [Master's thesis, Radboud Universiteit]. Radboud Repository. <https://theses.ubn.ru.nl/items/685a14fb-7d32-4d23-a5ba-fc7a6267f607>

De Vries, A., Bijl, J.A., Koning ter Heege, H., & Rijsman, T. *Actieplan Samenlevingsgericht werken in Enschede 2022-2025*.

https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/d7bbf9b9-bd7e-4546-95a8-a14e5fcec1b7%23::~:~:text%3DMet%2520het%2520actieplan%2520willen%2520we,op%2520hun%2520leefomgeving%2520kunnen%2520organiseren.&ved=2ahUKEwj_3_vuktqNAX73AIHHRI6J5IQFnoECBUQAw&usg=AOvVaw1H6m19jB8vQWvQqvtRYx-N

Engelbarts, C. (29 november, 2023a). *Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..'*. <https://www.tubantia.nl/enschede/enschedeers-voelen-zich-bedreigd-nu-er-een-azc-in-hun-buurt-komt-ik-heb-slapeloze-nachten~adb5ed2e/>

Engelbarts, C. (28 november, 2023b). *Pro-azc democratie voorafgaand aan politieke avond over azc Enschede*. <https://www.tubantia.nl/enschede/pro-azc-demonstratie-voorafgaand-aan-politieke-avond-over-azc-enschede~a7def225/>

Ercan, S. A., & Dryzek, J. S. (2015). The reach of deliberative democracy. *Policy Studies*, 36(3), 241–248. <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1080/01442872.2015.1065969>

Esteban, J., & Ray, D. (2008). Polarization, Fractionalization and Conflict. *Journal of Peace Research*, 45(2), 163–182. <http://www.jstor.org/stable/27640648>

Esteban, J., & Schneider, G. (2008). Polarization and Conflict: Theoretical and Empirical Issues: Introduction. *Journal of Peace Research*, 45(2), 131–141. <http://www.jstor.org/stable/27640646>

Felicetti, A., & Holdo, M. (2023). Reflective Inclusion: Learning from Activists What Taking a Deliberative Stance Means. *Political Studies*, 72(2), 823–841. <https://doi.org/10.1177/00323217221150867>

Fishkin, J., Siu, A., Diamond, L., & Bradburn, N. (2021). Is Deliberation an Antidote to Extreme Partisan Polarization? Reflections on “America in One Room.” *American Political Science Review*, 115(4), 1464–1481. doi:10.1017/S0003055421000642

Fung, A. (2005). Deliberation before the Revolution: Toward an Ethics of Deliberative Democracy in an Unjust World. *Political Theory*, 33(3), 397–419. <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1177/0090591704271990>

Gauthier, D. (1977). The Social Contract as Ideology. *Philosophy & Public Affairs*, 6(2), 130–164. <http://www.jstor.org/stable/2264939>

Gemeente Enschede. (15 september, 2016). *Beantwoording art. 35 vragen dhr. Arjan Brouwer (Democratisch Platform Enschede)*.

<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/c9226c2d-ccf4-4eee-93f9-945891305358?documentId=a59ff2a2-26fe-4103-b3c6-4d3ed61ecdfe&agendaItemId=712a7184-f6cf-4e57-b9fa-d54e610c7013>

Gemeente Enschede. (2016a). *Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016*.

<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/089ec8d0-1fa3-4ebf-99ed-90042ca99301?documentId=c70d5de3-6c82-48ce-bf74-3130184ec853&agendaItemId=dfb3a473-365a-46a0-bde6-d8a02e5af46b>

Gemeente Enschede. (22 maart, 2016b). *Concept-besluitenlijst vergadering Stadsdeelcommissie Oost op 2016*.

<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/5de2f4a9-c474-404e-8d0b-70dc99f0f706?documentId=291bec2e-97ec-4799-b5d7-db382645f3e8>

Gemeente Enschede. (2020b). *Bijlagen Toelichting Bestemmingsplan Moskee Kuipersdijk 2020*. <https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/34894641-324d-400d-9e44-5acaa9c036ed?documentId=f18e68af-81c1-4c4a-8394-f1bf7de64ef4&agendaItemId=8d95db40-7633-4b24-91e1-5a507f4a2458>

Gemeente Enschede. (2020c). *Nota beantwoording zienswijzen BP moskee Kuipersdijk 2020 Anoniem t.b.v publicatie*.

<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/8cd75f2c-62e8-48f1-9035-99af6c6ede44?documentId=9bb18bde-8abe-498e-8910-101d3bd0a834&agendaItemId=7fbbfd46-c45e-401d-9b10-3f1700b1c99a>

Gemeente Enschede. (2020d). *Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan ‘Moskee Kuipersdijk 2020’ en beschikking hogere waarde Wet geluidhinder*. <https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/8cd75f2c-62e8-48f1-9035-99af6c6ede44?documentId=9bb18bde-8abe-498e-8910-101d3bd0a834&agendaItemId=7fbbfd46-c45e-401d-9b10-3f1700b1c99a>

Gemeente Enschede. (2022a). *Participatieverordening gemeente Enschede 2022*.

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR674051/1>

Gemeente Enschede. (Maart 2024). *COMMUNICATIEPLAN AZC PARKWEG*.

<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/bf4de27e-b2fc-44da-afab-01b954f41708?documentId=e8ced28a-1890-4712-b1bc-d6819a0453f9&agendaItemId=35b36bf7-fe48-4a85-befc-7ad762ae0496>

Gemeente Hengelo. (Augustus, 2021a). *Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030*.

<https://www.hengelo.nl/nieuwe-energie>

Gemeente Hengelo. (19 oktober, 2021b). *Antwoord College Vragen VVD banen versus windturbines*.

https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/bestuur/schriftelijke-vragen/2021/2021-10-19_Antwoord_College_vragen_VVD_banen%20versus%20windturbines.pdf

Gemeente Hengelo. (5 juli, 2021c). *De belangrijkste opbrengsten van de Karavaan van de Nieuwe Energie*. <https://www.hengelo.nl/nieuwe-energie/Nieuws/De-belangrijkste-opbrengsten-van-de-Karavaan-van-de-Nieuwe-Energie.html>

Gemeente Hengelo. (23 december, 2023). *Participatieverordening*.

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR713130/1>

Gemeente Hengelo. (September 2022a). *Hengelo is van en voor mensen! Denkkader*

participatie. <https://www.hengelo.nl/ris-document%3Fzaakid%3D0c692b69-ad18-ed11-a8ba-00505695c8d2%26documentid%3DTPDZAAK-228-472-590&ved=2ahUKEwiDmt7CjtqNAXWbxQIHSAIPK0QFnoECB0QAQ&usg=AOvVaw1W0qwSCaY2jbTIDrjwGvhE>

Gemeente Tubbergen. (21 augustus, 2022a). *Ontwikkeling opvang asielzoekers in gemeente Tubbergen*.

<https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/2023-12/21-08-2022%20Nieuwsbrief%201%20azc%20albergen.pdf>

Gemeente Tubbergen (9 september, 2022b). *Asielzoekerscentrum gemeente Tubbergen: Vragen en antwoorden.*

https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/220909_nieuwsbrief_4_vragen_en_antwoorden.pdf

Gemeente Tubbergen. (20 september, 2022c). *Asielzoekerscentrum gemeente Tubbergen: Ondertekening overeenkomst en extra bijeenkomst voor inwoners.*

https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/220920_nieuwsbrief_5_ondertekening_overeenkomst_en_extra_bijeenkomst.pdf

Gemeente Tubbergen. (2 december, 2022d). *Update overleggroepen, omgevingsvergunning, inloopmoment en werkzaamheden COA.*

https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/221125_nieuwsbrief_12_update_overleggroep_en_omgevingsvergunning_inloopmoment_en_werkzaamheden_coa.docx.pdf

Gemeente Tubbergen. (December, 2023a). *Stappenplan inwonersparticipatie.*

<https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/2023-12/Stappenplan%20-%20Inwonersparticipatie.pdf>

Gemeente Tubbergen. (21 juli, 2023b). *Planning omgevingsvergunning en betoging.*

https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/230721_nieuwsbrief_21.pdf

Gemeente Tubbergen. (22 februari, 2024). *Communicatie- en participatiestrategie AZC*

Albergen. <https://bestuur.tubbergen.nl/Documenten/Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf>

Gemeente Tubbergen. (z.d.-a). *INWONERSPARTICIPATIE GEMEENTE TUBBERGEN.*

<https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/2023-12/Inwonersparticipatie%20gemeente%20Tubbergen%20%281%29.pdf>

Gemeente Tubbergen. (z.d.-b). *Mijn Dorp 2030.* <https://www.tubbergen.nl/mijn-dorp-2030>

Gundelach, B., Buser, P., & Kübler, D. (2016). Deliberative democracy in local governance: the impact of institutional design on legitimacy. *Local Government Studies*, 43(2), 218–244.
<https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1080/03003930.2016.1261699>

Harteveld, E. & Rekker, R. (November, 2021). *Polarisatie in Nederland*. Stichting Kiezersonderzoek Nederland.
Hilz, P. (27 september, 2024). *Gemeenteambtenaren worstelen met omgang 'soevereinen'*.
<https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/handhaving/gemeenteambtenaren-worstelen-met-omgang-soevereinen>

Klein Kranenburg, L., Brookman, S., van Miltenburg, C., Bouwmeester, J., Weijkamp, E., & de Jong, B. (2022). *Onderzoek naar burgemeesters en de omgang met ondermijnende acties*. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-90215dba1d2cbd7fac64bdd0bccd712ffea9e520/pdf>

Loewe, M., Zintl, T., & Houdret, A. (2021). The social contract as a tool of analysis: Introduction to the special issue on “Framing the evolution of new social contracts in Middle Eastern and North African countries.” *World Development*, 145, 104982. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.104982>

Louwes, W. (24 oktober, 2019). *Vrijdagprotest tegen moskee in Enschede afgeblazen*.
<https://www.tubantia.nl/enschede/protestmars-van-rechts-in-verzet-tegen-moskee-in-enschede-uitgesteld~abd9d861/>

Louwes, W. (3 november, 2023). *Zo koost Enschede de locatie van het asielzoekerscentrum (en dit gaat er vanaf nu gebeuren)*. <https://www.1twente.nl/artikel/3761489/zo-koos-enschede-de-locatie-van-het-asielzoekerscentrum-en-dit-is-wat-er-vanaf-nu-gaat-gebeuren>

McCoy, J. & Murat, S. (2021). *Overcoming Polarization*. *Journal of Democracy*,. doi:10.1353/jod.2021.0012

McCoy, J., Rahman, T., & Somer, M. (2018). *Polarization and the Global Crisis of Democracy: Common Patterns, Dynamics, and Pernicious Consequences for Democratic Politics*. *American Behavioral Scientist*, 62(1), 16–42. doi:10.1177/0002764218759576

Meléndez, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2019). Political identities: The missing link in the study of populism. *Party Politics*, 25(4), 520-533. <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1177/1354068817741287>

Ministerie van Veiligheid en Justitie. (18 augustus, 2022). *Toepassing Ruimtelijk ordeningsinstrumentarium van aangekocht hotel COA*.
<https://www.tubbergen.nl/sites/tubbergen/files/2025-05/18-08-2022-brief-staatssecretaris-aan-de-gemeenteraad-tubbergen.pdf>

Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2018). Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda. *Comparative Political Studies*, 51(13), 1667-1693. <https://doi.org/10.1177/0010414018789490>

Noone, J. B. (1970). The Social Contract and the Idea of Sovereignty in Rousseau. *The Journal of Politics*, 32(3), 696–708. <https://doi.org/10.2307/2128837>

NOS. (23 januari, 2016). *Enschede test geluid van gebedsoproep*.
<https://nos.nl/artikel/2082351-enschede-test-geluid-van-gebedsoproep>

Noury, A., & Roland, G. (2020). Identity Politics and Populism in Europe. *Annual Review of Political Science*, 23(1), 421-439. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-050718-033542>
Oosterwaal, A. (2009). . *Mens & Maatschappij*, 84(4), 369–
392. <https://doi.org/10.5117/MEM2009.4.OOST>

Ossewaarde, M.R.R. (2006). *Eigen verantwoordelijkheid: bevrijding of beheersing?*
Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Ossewaarde, M.R.R. (2007), The New Social Contract and the Struggle for Sovereignty in the Netherlands. *Government and Opposition*, 42: 491-512. <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1111/j.1477-7053.2007.00233.x>

Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice: Original Edition*. Harvard University Press.
<https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9z6v>

Rawls, J. (1991). Justice as Fairness: Political Not Metaphysical. In: Corlett, J.A. (eds) *Equality and Liberty*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-21763-2_10

RES Twente. (9 juni, 2023). *Inwoners overhandigen 33 adviezen aan bestuurders*.
<https://www.energiestrategietwente.nl/actueel/2488448.aspx?t=Inwoners-overhandigen-33-adviezen-aan-bestuurders>

Rijksoverheid. (15 november 2020). *Kamerbrief over onderzoek bedreigingen en intimidaties van burgemeesters in relatie tot de bestuurlijke aanpak*.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/15/tk-aanbieding-onderzoek-bedreigingen-en-intimidaties-van-burgemeesters-in-relatie-tot-de-bestuurlijke-aanpak>

RTVOost. (22 januari, 2022). *Weerstand tegen enorme windturbines in regio Hengelo: ‘Zijn flinke jongens’*. <https://www.oost.nl/nieuws/2052710/weerstand-tegen-enorme-windturbines-in-regio-hengelo-zijn-flinke-jongens>

RTVOost. (28 maart, 2024). *Gemeente Tubbergen en omwonenden asielhotel voor de rechter: hoe zat het ook alweer?* <https://www.oost.nl/nieuws/2327119/gemeente-tubbergen-en-omwonenden-asielhotel-voor-de-rechter-hoe-zat-het-ook-alweer>

Sarteschi, C. M. (2021). *Sovereign citizens: A narrative review with implications of violence towards law enforcement. Aggression and Violent Behavior, 60*, 101509. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101509>

Setälä, M., & O’Flynn, I. (2024). Can Deliberative Democracy Provide Remedies for Affective Polarisation? *Political Studies Review*, 0(0). <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1177/14789299241304601>

Sik, D. (2022). Towards a post-pandemic social contract. *Thesis Eleven*, 0(0). <https://doi-org.ezproxy2.utwente.nl/10.1177/23259671221148278>

Sival – Roelvink, M. (31 oktober, 2023). *Omgaan met polarisatie in Twente*.
<https://www.vrtwente.nl/sites/vrt/files/vergaderstukken/20231214%20E02b%20Omgaan%20met%20polarisatie%20in%20Twente%20CONCEPT.pdf>

Smith, W., (2020) “Deliberation in an Age of (Un)Civil Resistance”, *Journal of Deliberative Democracy* 16(1), 14–19. doi: <https://doi.org/10.16997/jdd.363>
TurbinealarmTwente, (z.d.). *Plannen windturbines Hengelo, Borne, Delden en Twickel*.
<https://www.turbinealarmtwente.nl>

Van Dinther, M. (22 april, 2016). *Een moskee vindt Enschede prima, maar hoe ga je de geluidsoverlast tegen?* <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-moskee-vindt-enschede-prima-maar-hoe-ga-je-de-geluidsoverlast-tegen~b024168e/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Veldhuis, F. (30 augustus, 2022). *Hengelo houdt weer een motiemarkt: ‘Middel om kloof tussen politiek en burger te verkleinen.*

Waanders, A. (27 januari 2022). *Merendeel Hengelose raad wil onderzoek naar effecten windturbines afwachten.* <https://www.1twente.nl/artikel/1998951/nog-veel-onduidelijk-tijdens-politieke-markt-over-duurzame-energie-in-hengelo-week-slecht-stel-dat-er-één-gek-tussen-zit>. <https://www.gelderlander.nl/home/raadsleden-geintimideerd-en-bedreigd-ik-sliep-een-week-slecht-stel-dat-er-een-gek-tussen-zit~a27ea797/>

Wuttke A, Gavras K, Schoen H. Have Europeans Grown Tired of Democracy? New Evidence from Eighteen Consolidated Democracies, 1981–2018. *British Journal of Political Science*. 2022;52(1):416-428. doi:10.1017/S0007123420000149

Young, I. M. (2001). Activist Challenges to Deliberative Democracy. *Political Theory*, 29(5), 670–690. <http://www.jstor.org/stable/3072534>

Zandberg, E. (23 januari, 2016). *Buurt ‘verkoopt’ massaal woning uit protest moskee.* <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2016/01/buurt-verkoopt-massaal-woning-uit-protest-moskee/>

Bijlage I

Hierbij alle gecodeerde citaten onderverdeeld in groepen en met bijbehorende codes.

AZC Enschede gecodeerd

51 Quotations:

🗨 109:1 p 11 in 2023.03.19 Ontwikkelingen Parkweg 155-157 Stadsdeelcommissie West 19 maart 2024.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

BUURTOVERLEG

🗨 109:2 p 14 in 2023.03.19 Ontwikkelingen Parkweg 155-157 Stadsdeelcommissie West 19 maart 2024.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

3. Communicatie met omwonenden 4. Betrokkenheid en samenwerking omwonenden

🗨 110:1 p 2 in 2400038642 Raadsbrief stand van zaken asielopvang.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het omwonendenoverleg heeft tijdens de bouw goed gefunctioneerd. Dit overleg wordt voortgezet. Het college blijft het COA erop wijzen dat zij er voor zorgt dat de samenstelling en omvang van de bewoners op het azc voldoen aan de eerder gemaakte afspraken.

🗨 111:1 p 1 in Art 35 Russisch roulette met omwonenden AZC.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Uit humanitair- en veiligheidsoogpunt ontbreekt alle logica waarom een AZC uit een dunbevolkt buitengebied wordt verplaatst naar een drukbevolkt binnenstedelijk gebied.

🗨 111:2 p 1 in Art 35 Russisch roulette met omwonenden AZC.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het resultaat is dat het college van B&W Enschede met een weinig steekhoudende reden inwoners in stadsdeel Noord een voorkeursbehandeling geeft en bewoners van Stadsveld-Noord en Tweekelerveld, die notabene in 2016 de noodklok luiden omdat dit stadsdeel het afvoerputje van Enschede was geworden, als tweederangsburgers behandelt.

🗨 113:1 p 1 in Beantwoording art. 35 vragen.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

We zijn echter een paar keer door de actualiteit van het opvangvraagstuk ingehaald, waardoor we eerdere beloftes aan bewoners rondom het vliegveld teniet moesten doen.

☺ 113:2 p 3 in Beantwoording art. 35 vragen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Realiseert het college zich dat diepgewortelde normen en waarden van asielzoekers haaks kunnen staan op de Nederlandse en zelfs onder het Nederlandse strafrecht kunnen vallen? Zo ja, waar worden berechte asielzoekers naartoe gestuurd als zij met een enkelband naar huis(?) worden gestuurd?

☺ 113:3 p 3 in Beantwoording art. 35 vragen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Tal van inwoners waaronder ondernemers voelen zich genoodzaakt om veiligheidsmaatregelen(alarm, camera's etc.) te treffen ivm niet te voorkomen diefstallen en overige incidenten die vergezeld gaan met azc van deze omvang. Heeft de gemeente een regeling getroffen om deze onvoorziene kosten geheel of gedeeltelijk te dekken? Zo nee, waarom ziet de gemeente Enschede dit niet als morele verplichting? Zo ja, aan welke tegemoetkoming kan worden gedacht en aan welke voorwaarden moeten inwoners/ ondernemers cq het te beveiligen object voldoen?

☺ 113:4 p 3 in Beantwoording art. 35 vragen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

We herkennen de veronderstelling niet dat het vestigen van een azc gepaard gaat met de gesuggereerde incidenten. Dat is ook niet de ervaring van het COA in de rest van het land in reguliere azc's en we herkennen het ook niet van de noodopvang. We zijn samen met het COA, stadsdeelmanagement en de politie in gesprek met omwonenden en nabij gelegen bedrijven in het zogeheten buurtoverleg. Hier maken we afspraken over tal van onderwerpen, ook over wat te doen in het geval van overlast.

☺ 114:1 p 9 in Bestuursovereenkomst reguliere opvang Enschede - COA 2376.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Wij vertrouwen op een goede samenwerking met uw gemeente, met omwonenden en andere betrokken organisaties.

☺ 114:2 p 4 in Bestuursovereenkomst reguliere opvang Enschede - COA 2376.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het COA draagt er zorg voor en spant zich ervoor in omwonenden of de buurtschap nauw te betrekken bij de ontwikkeling van de opvanglocatie

☺ 114:3 p 2 in Bestuursovereenkomst reguliere opvang Enschede - COA 2376.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

dat het COA en het gemeentebestuur een optimaal functioneren van de opvanglocatie in de plaatselijke gemeenschap en in relatie tot de betrokken diensten en instellingen willen bewerkstelligen door het maken van afspraken en het treffen van de nodige voorzieningen

☺ 115:1 p 2 in Bewonersbrief asielopvang - def2.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

We vroegen al meerdere keren om uw begrip voor de opvang. We beseffen dat we u met dit besluit teleurstellen. Maar er blijven in Nederland te weinig opvangplekken. De nood is hoog. Er moet snel meer opvang komen.

☺ 115:2 p 2 in Bewonersbrief asielopvang - def2.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het COA organiseert een inloophmoment op vrijdag 21 juli van 17.00 tot 19.00 uur. U kunt zich hiervoor opgeven door de QR-code hiernaast te scannen met uw mobiele telefoon. Lukt dat niet, belt u dan naar 06 - 28 90 09 30. Als u zich inschrijft voor onze digitale nieuwsbrief blijft u ook op de hoogte.

☺ 115:3 p 2 in Bewonersbrief asielopvang - def2.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Zodra de tijdelijke asielopvang opengaat, vindt u het telefoonnummer en e-mailadres van de locatie op de website van de gemeente en het COA. Op de opvanglocatie is dag en nacht beveiliging aanwezig. Ook is er iemand van het COA-team aanwezig en bereikbaar. Het COA overlegt regelmatig met buurtbewoners. Wat betreft veiligheid zijn de afspraken dezelfde als in 2022 – het COA grijpt in als dat nodig is en communiceert hierover.

☺ 119:1 p 3 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Na het collegebesluit van 31 oktober 2023 zijn bestuurders en ambtenaren van gemeente, COA en Vluchtelingenwerk tijdens diverse inloopbijeenkomsten vanaf begin november 2023 in gesprek gegaan met omwonenden, ondernemers en andere belangstellenden. Om persoonlijk uitleg te geven en bovenal goed te luisteren naar de vragen en zorgen van bewoners en ondernemers. Tijdens deze bijeenkomsten hebben vele omwonenden zich ook aangemeld voor de e-mailniewsbrief asielopvang.

Tijdens deze inloopavonden in november 2023 en december 2023 hebben we mensen ook gevraagd om deel te nemen aan het buurtoverleg (ie de omgevingsbeheergroep). Ruim 30 personen hebben aangegeven mee te willen denken en praten en in het buurtoverleg als klankbordgroep namens de buurt en bedrijven. In februari 2024 is het maandelijks buurtoverleg over het azc Parkweg van COA en gemeente van start gegaan met deze 30 omwonenden. (In bijgaande planning staat een exacte overzicht.)

☺ 119:2 p 4 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

We communiceren als lokale overheid open, tijdig, direct duidelijk, empathisch en realistisch;

- We stemmen de inhoudelijke boodschappen vooraf af met het COA, omdat het COA bovenal een goede buur wil zijn voor de omwonenden en bedrijven op de locatie aan de Parkweg 155- 157;
- We zijn benaderbaar voor de naaste burens, omwonenden, naaste ondernemers en organisaties en willen intensief contact met hen onderhouden;
- We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van persoonlijke en/of directe communicatiekanalen tussen gemeente/COA en de diverse doelgroepen, waarbij persoonlijke communicatie altijd de voorkeur heeft; • We blijven bestaande communicatiekanalen inzetten, waaronder bijvoorbeeld de emailnieuwsbrief (circa 680 abonnees) en de bestaande webpagina (www.enschede.nl/azc) met antwoorden op veel gestelde vragen voor buurtbewoners, inwoners en andere belangstellenden; • We houden de collega's van het gemeentelijke KCC zo goed mogelijk op de hoogte, zodat zij aan de telefoon, via e-mail, via de sociale media goede informatie kunnen geven en vragen kunnen beantwoorden;
- Naast de externe communicatie met de diverse doelgroepen (via onder meer de lokale weekkranten De Wester en Tweckelerveld, de eigen Gemeentepagina Enschede Centraal in Huis aan Huis) hebben we ook aandacht voor de interne communicatie met de ambtelijke organisatie van zowel de gemeente als het COA.

1.COMMUNICATIEPLAN

☺ 119:3 p 5 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

We willen ook de omwonenden en ondernemers actief betrekken om mee te denken over een goede inpassing van de meerjarige opvanglocatie en over de diverse zaken die van belang zijn voor deze opvanglocatie in deze buurt.

☺ 119:4 p 5 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Wij willen de omwonenden en omliggende ondernemers van Parkweg 155-157 als lokale overheid open, direct duidelijk, tijdig, empathisch en zo realistisch mogelijk informeren.

We willen in eerste instantie vooral bereiken dat omwonenden en omliggende bedrijven goed op de hoogte blijven van de diverse stappen die leiden tot de vestiging van het azc aan de Parkweg.

We willen bereiken dat er een nauw en goed contact ontstaat tussen COA als toekomstige buur en de omwonenden en omliggende bedrijven.

We willen bereiken dat er goed geluisterd wordt naar de signalen uit de buurt van omwonenden en ondernemers, zodat de huidige bewoners en de toekomstige bewoners prettig kunnen samen leven in deze buurt.

☺ 119:5 p 5 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Buurtoverleg (maandelijks) waarbij er persoonlijk contact is tussen buurtbewoners, ondernemers, COA, gemeente en politie over de lopende zaken. Deelnemers aan buurtoverleg ontvangen na ieder buurtoverleg een e-mail met een overzicht van de besproken punten.

☺ 119:6 p 5 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Bezoeken aan en telefonisch contact met ondernemers. De accountmanagers van het Ondernemersloket staan in contact met de ondernemers die hun bedrijf gevestigd hebben op dit bedrijventerrein en met de ondernemers bij de winkelcentra in de omgeving (Twekkelveld, Stadsveld en Schuttersveld).

☺ 119:7 p 5 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

wekkelveld en de Wester. We horen van de omwonenden dat deze wijkkranten goed gelezen worden. We benutten deze wijkkranten om bewoners te informeren over de actuele ontwikkelingen.

- Gemeentepagina Enschede Centraal in Huis aan Huis Enschede. Met een potentieel bereik van 67.773 huishoudens in Enschede een

belangrijk een efficiënt communicatiemiddel om inwoners goed te informeren.

- Persberichten worden pas verzonden nadat omwonenden, omliggende ondernemers, noabers vliegveld, raadsleden en collegeleden zijn geïnformeerd.

☺ 119:8 p 6 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Buurtbewoners en bedrijven hebben met een deelname aan het buurtoverleg (i.e. de omgevingsbeheergroep) een actieve rol bij het goed inpassen van het azc in de buurt.

☺ 119:9 p 6 in Communicatieplan AZC Parkweg.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

nwoners en ondernemers hebben als

belanghebbenden de wettelijke mogelijkheid om bezwaar en beroep in te stellen, tijdens de procedure voor de omgevingsvergunning die het COA heeft aangevraagd voor het azc.

☺ 120:1 p 3 in Eerste kwartaalrapportage realisatie azc Parkweg (1).pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Er hebben zich zo'n 30 mensen aangemeld voor het buurtoverleg en zij zijn inmiddels drie keer bij elkaar geweest. De eerste bijeenkomst vond plaats op 6 februari en stond vooral in het teken van kennismaken met elkaar en met de locatie. Op 5 maart hebben we met de verkeerskundige, de wijkregisseurs en de aangemelde bewoners/ondernemers een drietal wandelingen door de buurt gemaakt om de knelpunten in beeld te brengen. Op 14 maart is hierover terugkoppeling gegeven tijdens het buurtoverleg. Ook de komende buurtoverleggen tot de zomervakantie zijn reeds gepland. De data zijn te zien in de communicatieagenda.

☺ 120:2 p 3 in Eerste kwartaalrapportage realisatie azc Parkweg (1).pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Omwonenden, ondernemers en maatschappelijke partners zijn begin november na besluitvorming in het college geïnformeerd over de komst van het azc.

Op de informatieavonden in november en december is geïnventariseerd wie wil deelnemen aan het buurtoverleg. In dat buurtoverleg denken deelnemers na over een goede inpassing van het azc, en spreken zij over eventuele wensen en beperkingen in de omgeving van het azc.

☺ 121:1 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Ze zijn er niet gerust op, de bewoners van Twekkelerveld en Stadsveld in Enschede, die dinsdagavond in het stadhuis hun zegje deden. Ze vertelden de gemeenteraad en de wethouders hoe zij denken over de komst van een asielzoekerscentrum. De wethouders probeerden hun zorgen weg te nemen, maar slaagden daar niet in.

☺ 121:2 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Op het Ei van Ko is een pro-azc demonstratie bezig. Inwoners van Enschede willen daarmee laten zien dat Enschede een gastvrije stad is. Daartussen banen zo'n honderd inwoners van Twikkelerveld en Stadsveld zich een weg naar de ingang van het stadhuis. Ze wonen in de wijken aan weerszijden van de beoogde plek voor het asielzoekerscentrum aan de Parkweg. Ruim twintig van hen spreken de politiek en de wethouders toe, de anderen luisteren.

☺ 121:3 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

De zorg om de veiligheid betreft vooral vrouwen en kinderen. In het azc zouden volgens de één 75 procent en volgens de ander maar liefst 90 procent alleenstaande mannen komen te wonen. „Mannen met een geloofsovertuiging die vrouwen niet als gelijke zien”, zo merkt een

lid van de wijkraad op. Wethouder Vedder probeert die angst met cijfers weg te nemen: 40 procent gezinnen en de rest alleenstaanden. Het zegt de insprekers niks: ze willen de garantie dat ze veilig zijn

☺ 121:4 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Mensen die er soms al 63 jaar prettig wonen en zich nu bedreigd voelen. Hun zorgen zijn groot. Sommigen hebben er zelfs slapeloze nachten van. De reden? Angst. Angst voor diefstal, vandalisme en geweld en zorgen om hun veiligheid.

☺ 121:5 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het gaat ze ook om de verkeersveiligheid. Dagelijks fietsen er zo'n 600 middelbare schoolkinderen voorbij. Op fietspaden waar waarschijnlijk ook bewoners van het azc lopen, omdat de stoep op bepaalde gedeeltes maar twee tegels breed is. „Het is wachten op ongelukken”, schetst een bewoner van Twekkelerveld de situatie.

☺ 121:6 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

De wijkbewoners zeggen het vertrouwen in de gemeente volledig kwijt te zijn. De enkele inspreker die positief is over het azc kan dat beeld niet veranderen.

☺ 121:7 p 1 in Enschedeërs voelen zich bedreigd nu er een azc in hun buurt komt: 'Ik heb slapeloze nachten..' | Ens.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

En wat er ook komt, is een overleggroep met daarin buurtbewoners, bewoners, het COA en de gemeente. Daar hebben zich inmiddels al twintig buurtbewoners voor aangemeld.

☺ 122:1 p 1 in Enschedese politiek stuurt college op pad met wensenlijst voor azc na inspraak bezorgde burens - 1Twe.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Bewoners van de omliggende wijken zijn bezorgd over de komst van een asielzoekerscentrum naar de Parkweg in Enschede. Dat bleek vorige week tijdens een inspraakronde waar tientallen inwoners gebruik van maakten. Mede naar aanleiding van die zorgen, die vooral over veiligheid gaan, vraagt de gemeenteraad om actie van het college en het Centraal Orgaan

opvang Asielzoekers. Het gaat onder meer om de registratie van eventuele incidenten. "We willen discussies baseren op feiten, niet op aannames."

☺ 122:2 p 1 in Enschedese politiek stuurt college op pad met wensenlijst voor azc na inspraak bezorgde burens - 1Twe.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Raadsleden konden maandagavond in de gemeenteraad wel hun wensen en bedenkingen meegeven en lieten zich daarbij inspireren door de inspraak van buurtbewoners.

☺ 122:3 p 1 in Enschedese politiek stuurt college op pad met wensenlijst voor azc na inspraak bezorgde burens - 1Twe.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Of alle zorgen van omwonenden daarmee zijn weggenomen is sterk de vraag. Uit de inspraak bleek dat velen van hen juist bang zijn dat toekomstige bewoners in hun woonwijk voor overlast zorgen.

☺ 123:1 p 1 in Kijkmoment AZC.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

We bieden deze mogelijkheid aan leden van de gemeenteraad, deelnemers aan het buurtoverleg en vrijwilligers van de noodopvang. Ook COA-collega's, betrokken ambtenaren en diverse maatschappelijke partners worden uitgenodigd.

☺ 124:1 p 1 in MOTie 2 PVV geen AZC in Enschede_niet aangenomen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

omwonenden zich grote zorgen maken over hun veiligheid en die van hun kinderen; o Er grote onrust bestaat in de wijken Twekkelerfeld, Stadsveld en Pathmos over de komst van het AZC; o Deze locatie in strijd is met het huidige gemeentebestuur zoals is afgesproken in het preventieplan van de vereniging van Nederlandse gemeenten, welk specifiek is opgesteld en overeengekomen om opstapeling van dergelijke problemen te voorkomen met name in de wijken waar al een te grote kwetsbaarheid is door o.a een grote sociale achterstand en waarbij de leefbaarheid al zwak is; o Het vestigen van een AZC mogelijk veiligheidsrisico's met zich meebrengen, zoals ook wordt gesteld in de bestuursovereenkomst, die voorkomen kunnen worden door geen AZC te vestigen; o De gemeenteraad moet staan voor goed bestuur en bovendien voor het welzijn van haar inwoners;

☺ 125:1 p 1 in Motie 3 BBE Zienswijze AZC locatie Parkweg_aangenomen).pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

» De signalen van de omwonenden, ondernemers en ook de sprekers uit de commissie West, serieus moeten worden genomen; ■ Deze signalen van bovengenoemde betrokkenen en de

gemeenteraad een nadrukkelijk onderwerp van gesprek tussen de Gemeente Enschede en het COA dient te zijn.

☺ 125:2 p 1 in Motie 3 BBE Zienswijze AZC locatie Parkweg_aangenomen).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De betrokkenheid en samenwerking met omwonenden te versterken en daar in te investeren;

☺ 126:1 p 1 in Nieuw asielzoekerscentrum Enschede komt aan de Parkweg, bouw begint zo snel mogelijk | Enschede | tu.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het is mogelijk dat het nieuwe azc ook tot verzet leidt, maar daar wil de gemeente niet op anticiperen, zegt Kampman.

„Als je dit soort dingen doet, weet je dat er mensen zijn die daar niks van moeten hebben. En dat mag, je mag van mening verschillen. Maar ik reken op het fatsoen van mensen.”

☺ 128:1 p 1 in Op deze 7 manieren wil Enschede dat het nieuwe azc een onderdeel van de stad wordt | Enschede | AD.n.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

2. Overleg met de buurt Net als bij de noodopvang op de luchthaven hebben de gemeente en het COA geregeld overleg met een groep omwonenden: Wat gaat goed, wat niet? Bij de luchthaven hebben meldingen van de ‘noabers’ geleid tot straatverlichting langs de Braakweg en het dragen van reflecterende hesjes. Het heeft de gemeente niks gekost, het COA betaalt dat. De gemeente maakt een nieuwsbrief met informatie over het azc. Iedereen die dat wil kan zich daarvoor aanmelden.

☺ 129:1 p 2 in overzicht ingediende actualiteiten raad 27 mei 2024.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

In een eerder overleg zijn wijkwandelingen geweest en diverse openbare knelpunten bekeken en besproken. Complimenten aan de ambtenaren (waaronder ook een verkeerskundige) die een goede poging doen al die knelpunten te benoemen en een stukje oplossing te bieden. Een van de bewoners benoemde dat als pleisters plakken, en dat is ook waar, zo komt het in ieder geval op iedereen over.

☺ 129:2 p 2 in overzicht ingediende actualiteiten raad 27 mei 2024.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Er is grote zorg omtrent veiligheid, verkeersveiligheid en alle aanwezigen zijn het er over eens dat een volledige opwaardering van de Parkweg eigenlijk een minimale vereiste is om überhaupt een AZC te kunnen gaan vestigen op die locatie, ook al eerder door ons als EnschedeAnders in het voorstadium betoogt.

☹ 131:1 p 3 in Tweede kwartaalrapportage realisatie azc Parkweg def.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het omwonendenoverleg is eind 2023 opgezet, en bestaat uit een vertegenwoordiging van omwonenden van het azc, het COA en de gemeente. Tijdens deze overleggen vinden constructieve gesprekken plaats over een goede inpassing van het azc in de wijk. Ook wordt gesproken over wat mogelijk is om de omgeving van het azc veilig en leefbaar te houden en kunnen omwonenden andere wensen met betrekking tot de inpassing van het azc delen. Ook de komende tijd blijft het omwonendenoverleg samenkomen. Daarbij wordt de regie van het overleg wel verplaatst van de gemeente naar het COA. Ook wordt toegewerkt naar een evenwichtige verdeling van deelnemers uit de diverse wijken in de omgeving van het azc.

☹ 131:2 p 3 in Tweede kwartaalrapportage realisatie azc Parkweg def.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Deze mogelijkheid werd geboden aan leden van de gemeenteraad, deelnemers aan het buurtoverleg en vrijwilligers van de Noodopvang. Ook COAmedewerkers, ambtenaren en bestuurders die betrokken zijn bij dit project en diverse maatschappelijke stakeholders waren uitgenodigd.

Op 15 november werd in kleine, informele setting een openingshandeling verricht.

Volgend jaar organiseert het COA een open dag waar iedereen die dat wil een kijkje kan nemen.

☹ 133:1 p 1 in Zo koos Enschede de locatie van het asielzoekerscentrum (en dit gaat er vanaf nu gebeuren) - 1Twente.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Ongeveer honderd adressen in de directe omgeving hebben in de persoonlijk brief een rechtstreeks telefoonnummer gekregen, zodat ze bij een ambtenaar met hun vragen en zorgen terecht kunnen. Ook in een bredere omgeving (2500 adressen) zijn informatiebrieven verspreid. Er komt nog een inloopbijeenkomst, maar een datum is niet bekend.

Belangstellenden moeten zich daar voor aanmelden via e-mail.

☹ 133:2 p 1 in Zo koos Enschede de locatie van het asielzoekerscentrum (en dit gaat er vanaf nu gebeuren) - 1Twente.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

" Ook zeggen hij en collega Vedder positief tegenover inbreng van omwonenden te staan. Bij de noodopvang op het vliegveld is dat geregeld in een terugkerend 'Noaberoverleg'

.

☹ 133:3 p 1 in Zo koos Enschede de locatie van het asielzoekerscentrum (en dit gaat er vanaf nu gebeuren) - 1Twente.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

We willen zoveel mogelijk mensen op een goede manier informeren", aldus Vedder. "In gesprek blijven met de buurt als er zorgen zijn en een plek bieden voor vragen. Ook met de nabijgelegen kerk en moskee houden we contact. De ervaring leert dat er juist veel mensen zijn die iets willen doen of willen helpen. Daarvoor hebben we het e-mailadres helpen@enschede.nl in het leven geroepen."

☺ 148:1 p 1 in Pro-azc demonstratie voorafgaand aan politieke avond over azc Enschede | Enschede | AD.nl.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

De demonstratie was een initiatief van GroenLinks/PvdA in Enschede. De actievoerders droegen borden met daarop een regenboog en de tekst 'Verschillen omarmen. Samen kan het.' Ze wilden zo laten zien dat Enschede een inclusieve stad is, waar vluchtelingen welkom zijn. Ze demonstreerden juist deze avond, omdat binnen in het stadhuis de politiek praat over de komst van een asielzoekerscentrum voor 550 vluchtelingen aan de Parkweg, tussen twee wijken in.

☺ 148:2 p 1 in Pro-azc demonstratie voorafgaand aan politieke avond over azc Enschede | Enschede | AD.nl.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Tijdens die vergadering gaven 25 inwoners van de stad hun visie op de komst.

Deze sprekers, vooral uit Twekkelerveld en Stadsveld, maken zich zorgen om de veiligheid in de wijk. Voor volwassenen, maar vooral voor kinderen. Ze verwachten een toename van vernielingen, diefstallen, geweld of erger.

Aanvankelijk hadden zich 13 sprekers gemeld. Na een oproep van de PVV afgelopen week kwamen er zo'n twintig mensen bij van wie ook weer een deel zich terugtrok

AZC Tubbergen gecodeerd

108 Quotations:

☺ 34:1 p 2 in 02-09-2022 Nieuwsbrief 3 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Direct omwonenden, de dorpsraad Albergen en de inwoners van gemeente Tubbergen kunnen meedenken over onder andere het veiligheidsplan, een ontmoetings- en activiteitenplan en het instellen van een begeleidingsgroep waarin de dagelijkse gang van zaken in de opvanglocatie wordt besproken.

☺ 34:2 p 3 in 02-09-2022 Nieuwsbrief 3 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Wij kunnen ons voorstellen dat de direct omwonenden vragen hebben over dit besluit. Zij worden uitgenodigd voor een besloten informatiebijeenkomst:

Datum: maandag 5 september 2022 Tijd: 19.00 uur Locatie: Zalencentrum Morshuis, Ootmarsumseweg 159, Albergen

Direct omwonenden kunnen zich aanmelden maandag 5 september 2022 (tot 15.00 uur) via asielzoekers@tubbergen.nl.

☺ 35:1 p 2 in 03-09-2024Nieuwsbrief 32 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het COA heeft voor veel azc's in Nederland een omwonendenoverleg waarin ook andere betrokkenen (gemeente, politie e.a.) zitten. Dit is ook de bedoeling bij het azc Albergen. Het COA benadert daarvoor in de komende tijd omwonenden en anders betrokkenen die aangegeven hebben daarin zitting te willen nemen. Doel van deze groep is om elkaar te informeren, ervaringen uit te wisselen en suggesties te doen.

☺ 37:1 552 × 124 in 15-04-2025-nieuwsbrief-36-azc-albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Vanaf 1 mei aanstaande kunnen inwoners van Albergen subsidie aanvragen die de maatschappelijke verbondenheid in het dorp bevordert. Dit is een van de afspraken die gemeente Tubbergen met het Rijk maakte rond de start van het azc Albergen. Het Rijk hiervoor in totaal € 145.000,- beschikbaar.

De subsidie kan worden aangevraagd voor activiteiten of projecten die ten dienste zijn van de gehele - of een deel ervan - gemeenschap Albergen. Bij het opstellen van de subsidieregeling is het beoogde gebruik van de aanvragen in een groep inwoners van Albergen betrokken.

☺ 38:1 p 1 in 19-06-2024 Nieuwsbrief 31 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

In de aanloop naar de opening van het azc Albergen begin september betrekken we graag partijen en in het bijzonder ook ondernemers in en rond Albergen. Daarom bereiden het COA en de gemeente samen een aantal inloopspreekuren voor ondernemers voor. Het doel van het spreekuur is het informeren van lokale ondernemers. Ook beantwoorden we vragen over mogelijkheden rondom (vrijwilligers)werk door asielzoekers.

Zodra er meer informatie beschikbaar is over datum en locatie worden ondernemers via de nieuwsbrief azc Albergen, de ondernemersniewsbrief en de ondernemersvereniging Albergen inlicht.

☺ 39:1 p 1 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Zoals bekend zijn wij op dinsdag 16 augustus 2022 onaangenaam verrast met de mededeling van staatssecretaris Eric van der Burg dat hij het COA (Centraal Orgaan voor Asielzoekers) opdracht heeft gegeven om het hotel 't Elshuys te kopen voor de realisatie van een asielzoekerscentrum.

☺ 39:2 p 1 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking
- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Daarmee passeert het Rijk het college van B&W, de democratisch gekozen gemeenteraad en daarmee ook de inwoners. Dat roept veel vragen op bij inwoners. Dat begrijpen we, want die vragen hebben wij ook. Op woensdag 17 augustus hebben wij een informatiemoment georganiseerd voor omwonenden. Daar konden we nog niet op alle vragen antwoord geven.

☺ 39:3 p 1 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Gemeente Tubbergen is een gemeente die samenwerking met onze inwoners heel belangrijk vindt.

Kernwaarde van onze werkwijze is dat we transparant, open en duidelijk willen zijn naar onze inwoners. We snappen dan ook dat er frustratie is over dit besluit van het kabinet en dat inwoners zich overvallen voelen.

☺ 39:4 p 2 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De gemeente doet dit om openheid te creëren over dit besluit en om te verkennen of er een oplossingsrichting mogelijk is die enerzijds humaan is voor de asielzoekers en anderzijds past bij onze gemeente.

Wat wij ook van belang vinden, is dat we gezamenlijk optrekken met de inwoners. De direct omwonenden hebben dat ook aan ons gevraagd. Tegelijkertijd hebben we als gemeente ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid met andere overheden als het gaat om het huisvesten van asielzoekers die in nood zitten en een dak boven hun hoofd nodig hebben. Als gemeente bedienen wij het gezamenlijk belang van alle inwoners van onze gemeente, maar ook ten aanzien van maatschappelijke ontwikkelingen. Wij willen gezamenlijk optrekken en in gesprek met de directe omgeving als het gaat om de zorgen, de vragen, maar vooral ook de vervolgaanpak.

☺ 39:5 p 2 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De gemeente wil graag intensieve afstemming met de inwoners over de huidige situatie.

☺ 39:6 p 2 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Daarbij is het een voorwaarde dat we op constructieve wijze met een vertegenwoordiging van de buurt in gesprek zijn.

Wij hebben veel begrip voor de woede en frustratie van inwoners. Er is ook ruimte om dit kenbaar te maken bij ons, aan de omgeving, aan de inwoners van Nederland en vooral ook aan de Rijksoverheid. En tegelijkertijd vragen wij de inwoners ook om oog te hebben voor de morele plicht die we in Nederland voelen om mensen in nood te helpen.

☺ 39:7 p 2 in 21-08-2022 Nieuwsbrief 1 azc albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Wij willen onze inwoners zo goed mogelijk meenemen in de ontwikkelingen. Dat hebben we afgelopen dagen gedaan via een informatiebijeenkomst en gesprekken met (vertegenwoordigers van) omwonenden

☺ 40:1 p 1 in

21.11.2023_uitnodiging_gesprek_inwoners_albergen_en_uitwerking_financiele_regeling_kad
erovereenkomst_1.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Tijdens het toelichtingsmoment kunt u vragen stellen over ontwikkelingen rondom het azc Albergen tot dusver en de uitwerking financiële regeling kaderovereenkomst. De (waarnemend) Staatssecretaris en het COA beantwoorden uw vragen.

☺ 41:1 p 2 in 21.12.2023 Nieuwsbrief 26 azc Albergen-2.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het afgelopen jaar zijn er diverse inloophmomenten geweest. In januari 2024 hervat het COA de inloophmomenten weer. Via deze nieuwsbrief maken we de data en tijden bekend

☺ 43:1 p 1 in 22-02-2024 Nieuwsbrief 28 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

In de aanloop naar de opening van het azc Albergen betrekken we graag partijen en in het bijzonder ook ondernemers in en rond Albergen. Daarom bereiden het COA en de gemeente samen een ondernemersbijeenkomst voor. Het doel van deze bijeenkomst is het informeren van lokale ondernemers over de plannen en mogelijkheden met betrekking tot het azc Albergen. Bent u ondernemer, dan kunt u binnenkort een uitnodiging voor de ondernemersbijeenkomst verwachten.

☺ 43:2 pp 1 – 2 in 22-02-2024 Nieuwsbrief 28 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het COA en de gemeente starten gezamenlijk weer het inloophmoment op in het azc Albergen aan de Gravendijk. U bent tijdens het inloophmoment van harte welkom om een kijkje te nemen in het azc.

Burgemeester Anko Postma en/of wethouder Ursula Bekhuis zijn tijdens de inloophmomenten aanwezig. Als u Nummer 28 22-02-2024

met de burgemeester en/of wethouder wilt spreken, dan willen wij u vragen om u van tevoren aan te melden.

Zo bent u er zeker van dat u met een van beide in gesprek kunt. Zonder aanmelding vooraf kunnen we dat niet garanderen

☺ 44:1 p 1 in 23-04-2024 Nieuwsbrief 30 azc Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

In de aanloop naar de opening van het azc Albergen betrekken we graag partijen en in het bijzonder ook ondernemers in en rond Albergen. Daarom bereiden het COA en de gemeente samen een aantal ondernemerssprekuren voor. Het doel van het spreekuur is het informeren van lokale ondernemers. Ook beantwoorden we vragen over mogelijkheden rondom (vrijwilligers)werk door asielzoekers

☺ 45:1 p 1 in

220825_nieuwsbrief_2._vervolgproces_asielzoekerscentrum_gemeente_tubbergen.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

We vinden het daarbij van belang dat er niet over ons gesproken wordt, maar met ons.”

☺ 45:2 p 1 in

220825_nieuwsbrief_2._vervolgproces_asielzoekerscentrum_gemeente_tubbergen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het college heeft veel waardering voor de inbreng van de insprekers en de raadsleden. “Zij hebben goed duidelijk kunnen maken waar hun zorgpunten liggen,” aldus de burgemeester. “Dat heeft vooral te maken met de wijze waarop dit proces is verlopen. Helder is dat de inwoners zich ernstig zorgen maken over de toekomstige situatie.”

☺ 45:3 p 2 in

220825_nieuwsbrief_2._vervolgproces_asielzoekerscentrum_gemeente_tubbergen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het college van Tubbergen beseft dat deze ontwikkelingen veel aandacht vragen en reacties oproepen. “Wij vragen aan iedereen: Heb begrip voor elkaars standpunt en geef de ruimte om met elkaar in gesprek te gaan,” aldus het college.

☺ 46:1 p 1 in 220909_nieuwsbrief_4._vragen_en_antwoorden.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De gemeente heeft in de weken voorafgaand aan het gesprek met de staatssecretaris Eric van der Burg, een vertegenwoordiging van het COA en het College van Burgemeester en Wethouders, intensief en meerdere malen gesproken met een vertegenwoordiging van de direct omwonenden. Tijdens het gesprek d.d. 31/08/22 is het voornemen van de staatssecretaris besproken en heeft het Rijk de noodzaak van opvang van asielzoekers benadrukt. Het college heeft voorwaarden ingebracht in het verlengde van de motie van de gemeenteraad van 30 augustus 2022 en de inbreng van direct omwonenden.

☺ 46:2 p 1 in 220909_nieuwsbrief_4._vragen_en_antwoorden.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het college heeft de inbreng van de gemeenteraad en de direct omwonenden zo goed mogelijk meegenomen om te komen tot de overeenkomst met de kaders op hoofdlijnen. Het Rijk en het COA hebben ook een aantal uitgangspunten, waar zij niet in tegemoet willen komen. Op 2 september heeft terugkoppeling plaatsgevonden aan de raad en aan een vertegenwoordiging van de direct omwonenden over de uitkomsten.

Nummer 4, 09-09-2022

- ☺ 46:3 p 2 in 220909_nieuwsbrief_4._vragen_en_antwoorden.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

In de overeenkomst zijn kaders gesteld op het gebied van de aantallen, het plaatsen van units, de samenstelling van de groep én er is ruimte voor inspraak voor inwoners als het gaat om de uitwerking van het bestuursakkoord. I

- ☺ 46:4 p 2 in 220909_nieuwsbrief_4._vragen_en_antwoorden.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

In de gesprekken met de vertegenwoordiging van de direct omwonenden en in de motie van de raad is de eindtijd nadrukkelijk ingebracht als belangrijk punt om mee te nemen in de gesprekken met het Rijk. Dit is in het bestuurlijke gesprek op 31 augustus ook nadrukkelijk en intensief aan de orde geweest. Helaas is het niet gelukt een daadwerkelijke eindtijd te koppelen aan het verblijf.

- ☺ 46:5 p 2 in 220909_nieuwsbrief_4._vragen_en_antwoorden.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Tijdens de bijeenkomst liepen de emoties best hoog op. De gemeente vindt dat er ruimte moet zijn voor emotie. Het is belangrijk om hierbij respect te hebben voor elkaars standpunten en ruimte te geven aan de dialoog.

De gemeente en het COA willen graag in gesprek met de direct omwonenden blijven. Er is tevens behoefte om afspraken te maken over wederzijdse verwachtingen en de wijze waarop we met elkaar in gesprek gaan.

- ☺ 47:1 p 1 in

220920_nieuwsbrief_5._ondertekening_overeenkomst_en_extra_bijeenkomst.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Daarnaast is afstemming geweest met een vertegenwoordiging van de Achterban Albergen. De Achterban Albergen organiseert samen met de gemeente een extra bijeenkomst voor de overige inwoners van Albergen.

- ☺ 47:2 p 1 in

220920_nieuwsbrief_5._ondertekening_overeenkomst_en_extra_bijeenkomst.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Naar aanleiding van de reacties van inwoners is nogmaals gesproken met het Rijk over een eventuele einddatum. Dat heeft niet geleid tot een wijziging. Dat wil niet zeggen dat er niets is opgenomen over een eindtermijn. In de overeenkomst is reeds opgenomen, dat er afstemming plaatsvindt tussen het COA en de gemeente, zodra de behoefte aan opvang van asielzoekers afneemt.

☺ 47:3 p 2 in

220920_nieuwsbrief_5._ondertekening_overeenkomst_en_extra_bijeenkomst.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend
- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

De direct omwonenden, maar ook inwoners en ondernemers van gemeente Tubbergen en maatschappelijke organisaties, kunnen zich aanmelden om deel te nemen aan de begeleidingsgroep. Deze klankbordgroep kan inbreng leveren voor de uitwerking van de overeenkomst. Zij praten mee over veiligheid, de invulling en wijze waarop het asielzoekerscentrum gerealiseerd wordt en over de wijze waarop de asielzoekers worden betrokken in onze samenleving door middel van sociale en werkgelegenheidsprojecten. Ook worden in de overeenkomst afspraken gemaakt over ondersteuning en eventuele financiering van de inzet van vrijwilligers.

☺ 48:1 p 1 in

221010_nieuwsbrief_6._gemeente_tubbergen_spreekt_einddatum_azc_af_met_coa.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking
- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Tijdens een bewonersbijeenkomst op maandag 26 september in Albergen werden burgemeester Wilmien Haverkamp en wethouder Ursula Bekhuis met klem verzocht om zich nog eens hard te maken voor een einddatum. De afgelopen week heeft het college daarom opnieuw gesprekken gevoerd met het COA en zijn zij tot een akkoord gekomen. Dit wordt gezien als een belangrijke tussenstap om te komen tot een bestuursovereenkomst met het COA.

☺ 48:2 p 1 in

221010_nieuwsbrief_6._gemeente_tubbergen_spreekt_einddatum_azc_af_met_coa.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend
- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het AZC wordt in eerste instantie voor vijf jaar geopend. Daarna vindt er een evaluatie plaats en bestaat er de mogelijkheid om het AZC te verlengen met vijf jaar. Daarmee geeft de gemeente Tubbergen gehoor aan de oproep van de inwoners van Albergen om een einddatum te bewerkstelligen voor de openingsduur van het AZC. Eerder was de gemeente al met staatssecretaris Van der Burg het maximale aantal van 150 asielzoekers/statushouders overeengekomen. Dit is overeengekomen in de kaderovereenkomst tussen het Rijk en de gemeente

☺ 48:3 p 1 in

221010_nieuwsbrief_6._gemeente_tubbergen_spreekt_einddatum_azc_af_met_coa.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Binnenkort starten we vanuit de gemeente Tubbergen een begeleidingsgroep. U kunt zich als direct omwonende, maar ook als inwoner of ondernemer van gemeente Tubbergen, of als maatschappelijke organisatie aanmelden om deel te nemen aan de begeleidingsgroep. Het doel van deze groep is om samen invulling te geven aan de manier waarop het asielzoekerscentrum gerealiseerd wordt

☺ 48:4 p 2 in

221010_nieuwsbrief_6._gemeente_tubbergen_spreekt_einddatum_azc_af_met_coa.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het college van burgemeester en wethouders heeft inmiddels de fractievoorzitters persoonlijk geïnformeerd en ook de Dorpsraad van Albergen, de kerngroep van omwonenden en de groep Achterban Albergen – met wie de gemeente samen de eerdergenoemde bewonersavond organiseerde - is op de hoogte gesteld van de recente afspraken met het COA. Ook de direct omwonenden rond 't Elshuys zijn geïnformeerd. Vanmorgen is er een raadsbrief naar de gemeenteraad verstuurd.

☺ 50:1 p 1 in 221028_nieuwsbrief_8._voorbereidingsbesluit_ingetrokken.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend
- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Om tot een bestuursovereenkomst te komen is er een begeleidingsgroep ingericht. Daarin zitten onder andere de buurtbewoners Jan Lutikhuis, Jos Kuipers, Douwe Leuveld, Marian van der Linden en Ben Boerrigter. Ook vertegenwoordigers van de Dorpsraad Albergen, van Achterban Albergen en van de Kerngroep omwonenden zitten in de begeleidingsgroep. Deze groep overlegt met vertegenwoordigers van de gemeente en het COA. Doel is om tot een voor alle partijen zo acceptabel mogelijke waterdichte overeenkomst te komen. De belangrijkste kernpunten voor de begeleidingsgroep zijn en blijven onherroepelijke eindigheid, geborgen veiligheid en leefbaarheid.

Nummer 8 28-10-2022

☺ 50:2 p 2 in 221028_nieuwsbrief_8._voorbereidingsbesluit_ingetrokken.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

(over de verdere terreininrichting wil het COA nog graag in gesprek met buurtbewoners)

☺ 51:1 p 1 in 221104_nieuwsbrief_9._wekelijks_inloopmoment_in_t_elshuys.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Op dit moment zijn er verschillende groepen samengesteld die op een bepaalde manier meedenken of meewerken aan de realisatie van het asielzoekerscentrum vanuit de omwonenden, buurt, achterban dorp en dorpsraad. Omdat misschien het niet voor iedereen duidelijk is welke groepen er zijn en wat het doel is zetten we ze hieronder uiteen.

☺ 52:1 p 1 in

221111_nieuwsbrief_10._veiligheidsgroep_gestart_en_vergunningaanvraag_later.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Dinsdag 8 november is de veiligheidsgroep van start gegaan. De eerste bijeenkomst vond plaats in 't Elshuys en werd bijgewoond door een aantal inwoners, gemeente, politie en COA . Als eerste stap is er input opgehaald voor het op te stellen veiligheidsplan. Het veiligheidsplan richt zich zowel op veiligheidsthema's in het asielzoekerscentrum (AZC), in de omgeving van het AZC, als ook daarbuiten. De komende tijd worden diverse zaken verder uitgewerkt om te komen tot een gedegen veiligheidsplan. Het veiligheidsplan wordt als bijlage aan de Bestuursovereenkomst toegevoegd.

☺ 52:2 p 1 in

221111_nieuwsbrief_10._veiligheidsgroep_gestart_en_vergunningaanvraag_later.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

e begeleidingsgroep laat weten dat er constructief overleg is geweest deze week. Over en weer zijn er voorstellen gedaan voor de inhoud van de Bestuursovereenkomst. Deze voorstellen worden verder uitgewerkt en getoetst door juristen. Zowel vanuit de begeleidingsgroep als de gemeente worden juristen bij het proces betrokken. De begeleidingsgroep heeft hiervoor een onafhankelijk jurist ingeschakeld.

☺ 52:3 p 2 in

221111_nieuwsbrief_10._veiligheidsgroep_gestart_en_vergunningaanvraag_later.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Dinsdag 8 november was het eerste inloopmoment in 't Elshuys. Een behoorlijk aantal geïnteresseerden is binnengelopen. Zij waren vooral nieuwsgierig naar de nieuwe inrichting. Die moet vooral nog van de tekening afgelezen worden, want er is vooral veel weggehaald en nog niet echt opgebouwd. De gemeente en het COA vonden het prettig om op deze wijze contact te hebben met geïnteresseerde bewoners. Kom daarom gerust een kijkje nemen volgende week dinsdag.

☺ 53:1 p 1 in

221125_nieuwsbrief_11_update_overleggroepen_omgevingsvergunning_inloopmoment_en_werkzaamheden_coa.docx_.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Komende maandagavond komt de veiligheidsgroep weer bij elkaar voor overleg. Op dinsdagavond overlegt de begeleidingsgroep weer. Momenteel worden conceptteksten voor de Bestuursovereenkomst en het Veiligheidsplan besproken. In overleg met het team Openbare ruimte van de gemeente wordt er bekeken wat er nodig is op het gebied van verkeersveiligheid, verlichting en riolering rondom 't Elshuys.

☺ 53:2 p 1 in

221125_nieuwsbrief_11_update_overleggroepen_omgevingsvergunning_inloopmoment_en_werkzaamheden_coa.docx_.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Dinsdag 29 november is er weer een inloopmoment in 't Elshuys. De gemeente Tubbergen en het COA houden een wekelijks inloopmoment in 't Elshuys. Iedereen die een vraag, idee of suggestie heeft met betrekking tot het toekomstige asielzoekerscentrum, is van harte welkom tijdens het inloopmoment. Er is dan gelegenheid om op een laagdrempelige manier te spreken met het COA en/of de gemeente. Kom gerust een kijkje nemen.

☺ 54:1 p 1 in

221125_nieuwsbrief_12._update_overleggroepen_omgevingsvergunning_inloopmoment_en_werkzaamheden_coa.docx_.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

De begeleidingsgroep houdt zich bezig met de concept Bestuursovereenkomst. De verschillende deelnemers van de begeleidingsgroep hebben hun reactie gegeven op de eerste versie. De gemeente en het COA verwerken deze opmerkingen. Tijdens de laatste vergadering is ook een lijstje met aanvullende wensen/regelingen ter sprake gekomen. In de tweede week van december komt de begeleidingsgroep opnieuw bij elkaar, waarbij de nieuwe versie van de Bestuursovereenkomst en de aanvullende regelingen op de agenda staan.

☺ 54:2 p 1 in

221125_nieuwsbrief_12._update_overleggroepen_omgevingsvergunning_inloopmoment_en_werkzaamheden_coa.docx_.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Ook de veiligheidsgroep is deze week bijeen gekomen. Zij bogen zich over het Veiligheidsplan, waar zaken als verkeersveiligheid, sociale veiligheid, verlichting en vervoersproblematiek zijn aangestipt. Ook is gesproken over de terreininrichting, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en veiligheid van (spelende) kinderen rondom het terrein van 't Elshuys.

De groep gaat zorgvuldig en grondig te werk en de gesprekken zijn zeer constructief te noemen. Er zijn diverse aanvullingen gedaan op het concept Veiligheidsplan die is opgesteld. Het COA en de gemeente gaan nu aan de slag met de aanpassingen. Begin januari komt de veiligheidsgroep weer bijeen om hier een nieuwe stap in te zetten.

☺ 54:3 p 2 in

221125_nieuwsbrief_12._update_overleggroepen_omgevingsvergunning_inloopmoment_en_werkzaamheden_coa.docx_.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Tijdens de inloopmomenten in 't Elshuys ontmoeten we nog iedere keer nieuwe mensen. Het is goed te merken dat omwonenden ons voor vragen weten te vinden. Iedereen is van harte welkom. Gezien de blijvende opkomst tijdens de inloopmomenten, hebben we besloten deze ook in december voort te blijven zetten.

☺ 55:1 p 1 in

221223_nieuwsbrief_13._projectleiderswissel_inloopmoment_en_aanvraag_omgevingsvergunning.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Relatie burger en overheid;

Vertrouwen

Content:

Als projectleider voor de bestuursovereenkomst wil ik graag iedereen bedanken voor de inbreng van de afgelopen maanden. Ik heb heel veel informatie gekregen die een belangrijke bijdrage biedt voor de overeenkomst die er tussen gemeente en COA moet worden gesloten. Die gesprekken waren niet altijd makkelijk maar wel met wederzijds respect. Het gaat ook allemaal niet zo snel als verwacht, maar dat gaf ook tijd om zaken goed te kunnen uitpraten. Ik wil vooral de deelnemers van de Begeleidingsgroep en Veiligheidsgroep bedanken voor de tijd die ze beschikbaar wilden stellen tot nu toe.

☺ 55:2 p 1 in

221223_nieuwsbrief_13._projectleiderswissel_inloopmoment_en_aanvraag_omgevingsvergunning.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Jedens de kerstvakantie (laatste week december en eerste week januari) komen de inloopmomenten te vervallen. In het nieuwe jaar ontvangen we u graag in 't Elshuys indien u vragen heeft of even rond wilt kijken.

Voel u vrij om langs te komen.

De inloopmomenten in januari zijn: dinsdag 10 en 24 januari van 17.00 tot 19.00 uur.

☺ 56:1 p 1 in

230113_nieuwsbrief_14._werkzaamheden_in_en_rondom_t_elshuys_en_nieuwe_inloopmomenten.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

In de Veiligheidsgroep zijn de reacties vanuit de betrokken inwoners op het eerste concept Veiligheidsplan uitvoerig doorgenomen. Daarnaast is het verlichtingsplan doorgenomen naar aanleiding van de wensen vanuit de buurt. Ook de plannen voor de inrichting van het buitenterrein zijn besproken.

☺ 57:1 p 1 in

230222_nieuwsbrief_15_omgevingsvergunning_aangevraagd_raadsbrief_en_werkzaamheden.docx_.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Elke twee weken is er een inloopmoment in 't Elshuys. Iedereen die een vraag, idee of suggestie heeft met betrekking tot het toekomstige asielzoekerscentrum, is van harte welkom tijdens het inloopmoment. Er is dan gelegenheid om op een laagdrempelige manier te spreken met het COA en/of de gemeente of rond te kijken.

Kom gerust een kijkje nemen

☺ 59:1 p 1 in

230417_nieuwsbrief_17_woo_verzoeken_online_werkzaamheden_elshuys_inloophmomenten-2.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Elke twee weken is er een inloophmoment in 't Elshuys. Iedereen die een vraag, idee of suggestie heeft met betrekking tot het toekomstige asielzoekerscentrum, is van harte welkom tijdens het inloophmoment. Er is dan gelegenheid om op een laagdrempelige manier te spreken met het COA en/of de gemeente of rond te kijken.

Kom gerust een kijkje nemen.

U bent op dinsdag 18 april tussen 17.00 uur en 19.00 uur van harte welkom in 't Elshuys.

Na de meivakantie berichten wij u over nieuwe data.

Nummer 17 17-04-2023

☺ 62:1 p 2 in

230628_nieuwsbrief_19_aanvullende_gegevens_omgevingsvergunning_ingediend_002.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Iedereen die een vraag, idee of suggestie heeft met betrekking tot het toekomstige asielzoekerscentrum, is van harte welkom tijdens het inloophmoment. Kom gerust een kijkje nemen.

☺ 63:1 p 1 in 230711_nieuwsbrief_20_update_vergunningen.docx_.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Iedereen die een vraag, idee of suggestie heeft met betrekking tot het toekomstige asielzoekerscentrum, is van harte welkom tijdens het inloophmoment. Kom gerust een kijkje nemen.

☺ 64:1 p 1 in 230721_nieuwsbrief_21-2.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Op dinsdag 18 juli 2023 heeft voor het gemeentehuis een betoging plaatsgevonden. Tijdens deze betoging hebben omwonenden van hotel 't Elshuys, de Achterbangroep en actiegroepen tegen AZC Albergen een statement overhandigd aan wethouder Bekhuis. Dit statement is gericht aan het College van B&W en de raad van de gemeente Tubbergen.

Wethouder Bekhuis heeft toegezegd deze week met een eerste reactie te komen naar aanleiding van het ontvangen statement. Via deze nieuwsbrief laten wij weten kennis te hebben genomen van het ontvangen statement. Deze wordt behandeld in het College van B&W op dinsdag 25 juli 2023. Het College van B&W heeft het ontvangen statement kenbaar gemaakt bij de raad.

Nummer 21 21-07-2023

☺ 64:2 p 2 in 230721_nieuwsbrief_21-2.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Op maandag 17 juli 2023 heeft een gesprek plaatsgevonden met de begeleidingscommissie.
Op woensdag 19 juli 2023 heeft een gesprek plaatsgevonden met de veiligheidscommissie.
Tijdens beide gesprekken is opnieuw inbreng opgehaald die wordt meegenomen in het opstellen van de bestuursovereenkomst en het bijbehorende veiligheidsplan

☺ 68:1 p 1 in 20231211 Nieuwsbrief 25 azc Albergen (1).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Er zijn twaalf zienswijzen ontvangen. De meeste zienswijzen bevatten meer dan één handtekening. In het totaal zijn de zienswijzen ruim 150 maal ondertekend. De zienswijzen zijn voornamelijk afkomstig van direct omwonenden en van inwoners en/of bedrijven uit de kern Albergen.

☺ 69:1 p 8 in 21022024 V9 Veiligheidsplan azc Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het COA en de gemeente vinden het belangrijk dat bewoners van het azc, omwonenden in de nabijheid van het azc en inwoners van de gemeente Tubbergen ook na de ingebruikname van het azc Albergen bij het azc worden betrokken. Vandaar dat het COA en de gemeente gezamenlijk een begeleidingsgroep instellen ter bevordering van de relatie tussen de bewoners van het azc en de inwoners van de gemeente Tubbergen. De begeleidingsgroep zal een ontmoetings- en activiteitenplan opstellen dat past bij de opvanglocatie. Over de samenstelling van de begeleidingsgroep en de vergaderlocatie worden tussen het COA en de gemeente nadere afspraken gemaakt. De vergaderfrequentie wordt bepaald in samenspraak met de begeleidingsgroep en op basis van de vergaderbehoefte.

☺ 71:1 p 4 in Bijlagen 1 tot en met 3.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het COA draagt er zorg voor en spant zich ervoor in omwonenden nauw te betrekken bij de ontwikkeling en ingebruikname van de opvanglocatie;

☺ 71:2 p 10 in Bijlagen 1 tot en met 3.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Samen met omwonenden, inwoners van Albergen en uit de gemeente en vluchtelingen een ontmoetings- en activiteitenplan te ontwikkelen dat past bij deze locatie. Uniek in Nederland. Afspraken over ondersteuning en eventuele financiering van de inzet van vrijwilligers kan in dit plan worden meegenomen.

☺ 71:3 p 10 in Bijlagen 1 tot en met 3.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

In afstemming met de gemeente wordt een programma opgezet om bewoners, waar mogelijk samen met inwoners, op maatschappelijk nuttige wijze te betrekken bij en in te zetten voor sociale en werkgelegenheidsprojecten. Geschikte voorzieningen en vervoer voor deze maatschappelijke activiteiten vanuit dit programma en vanuit het COA, waar onder andere les- en recreatieruimte voor nodig zijn, wordt in samenwerking met de gemeente onderzocht.

☺ 71:4 p 10 in Bijlagen 1 tot en met 3.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Er wordt frequent gecommuniceerd met en informatie over de locatie gestuurd naar de (buurt)bewoners

☺ 78:1 p 1 in nieuwsbrief_22_0.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Op dinsdag 18 juli 2023 heeft voor het gemeentehuis een betoging plaatsgevonden. Tijdens deze betoging hebben omwonenden van hotel 't Elshuys, de Achterbangroep en actiegroepen tegen AZC Albergen een statement overhandigd aan wethouder Bekhuis. Dit statement is gericht aan het College van B&W en de raad van de gemeente Tubbergen.

Op 25 juli jl. is het ontvangen statement besproken door het college van B&W in zijn vergadering. Het college heeft begrip voor emoties die de komst van het asielzoekerscentrum Albergen oproept en hoort een roep om duidelijkheid. Dit is ook in lijn met de oproep van de gemeenteraad aan het college. Daarom heeft het college besloten te komen tot een duidelijk inzicht in reeds lopende processen welke onderstaand gegeven wordt.

☺ 80:1 p 2 in RAAD Bestuurlijk Overleg Gemeente Tubbergen en het COA 13.12.2023 notulen - V2_0.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De heer Postma geeft aan dat je niets weg haalt maar Albergen juist de ruimte geeft een betere buur te zijn, zodat je niet met een achterstand start, want de huidige manier van formuleren geeft hen te weinig comfort. Zowel de heer Postma als mevrouw Bekhuis begrijpen de zorgen van de inwoners. En verzoeken het COA een toevoeging aan de zin te doen, door op te nemen dat het azc na 10 jaar in Albergen niet wordt gecontinueerd.

☺ 80:2 p 5 in RAAD Bestuurlijk Overleg Gemeente Tubbergen en het COA 13.12.2023 notulen - V2_0.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De heer Postma: omwonenden de mogelijkheid bieden om zitting te nemen in een begeleidingsgroep om te klankborden is een ander voorbeeld dan het juridische voorbeeld van zojuist. De omwonenden uit Albergen en Harbrinkhoek willen de zeggenschap houden en willen de verbinding houden en het is ook aan de gemeente de verbinding meer te zoeken. Samen oplopen is van gemeenschappelijk belang. De definitie kan ook in de werkafspraken worden opgenomen, mits er in de bestuursovereenkomst wel naar verwezen wordt. De heer

Postma blijft erbij dat ook de inwoners van Harbrinkhoek en Albergen ook omwonenden moeten zijn.

☺ 83:1 p 1 in Raadsbrief azc Albergen 21 augustus 2022.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Daarbij staat de ontwikkeling niet in verhouding tot het aantal inwoners van onze gemeente en specifiek het dorp Albergen.

☺ 84:1 p 1 in Raadsbrief azc Albergen april 2024-2.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Na een intensieve periode is afgesproken om een tweetal adviescommissies in het leven te roepen waarvan ook omwonenden, de dorpsraad Albergen en de Achterbangroep Albergen deel uitmaken: een begeleidingscommissie en een veiligheidscommissie. Deze commissies leveren inbreng voor de bestuursovereenkomst en het veiligheidsplan (als onderdeel van de bestuursovereenkomst), waarover de gemeente en het COA uiteindelijk een definitief besluit nemen. Tijdens de vergaderingen is ruimte voor de verschillende belangen en invalshoeken van de aanwezigen. De begeleidingscommissie is vijf keer bijeen geweest en de veiligheidscommissie drie keer.

☺ 86:1 p 5 in raadsbrief_ -

_beantwoording_schriftelijke_vragen_keerpunt22_met_betrekking_tot_uitkomsten_woo-verzoek_aangaande_toekomstig_azc_albergen_002.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

De plotselinge aankoop van het hotel door het COA op 16 augustus 2022 (het college moest dit via de media en omwonenden vernemen) en de mededeling van de staatssecretaris aan de burgemeester op 16 augustus 2022 waren een onaangename verrassing en werden gevoeld als – zoals eerder gesteld – een overval.

☺ 86:2 p 5 in raadsbrief_ -

_beantwoording_schriftelijke_vragen_keerpunt22_met_betrekking_tot_uitkomsten_woo-verzoek_aangaande_toekomstig_azc_albergen_002.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand ○ Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Wij betreuren het zeer dat door deze berichtgeving weer veel onrust en wantrouwen is ontstaan. Zowel de begeleidingsgroep als de veiligheidsgroep zijn momenteel constructief bezig om van 't Elshuys een veilige tijdelijke plek te maken voor asielzoekers en statushouders.

☺ 86:3 p 7 in raadsbrief_ -

_beantwoording_schriftelijke_vragen_keerpunt22_met_betrekking_tot_uitkomsten_woo-verzoek_aangaande_toekomstig_azc_albergen_002.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Nee, wij hebben als gemeente Tubbergen altijd voor ogen gehad dat wij als gemeente(bestuur) ook onze bijdrage aan de asielproblematiek moeten leveren. Dat doen we trouwens al voor deze discussie, onder meer door samenwerking met andere gemeenten binnen de regio Noord Oost Twente. Wij hebben altijd met open vizier de gesprekken gevoerd met het COA en in augustus met de staatssecretaris. Zoals bekend hebben we ook gekeken naar de mogelijkheden en daarbij zijn we uitgekomen op maximaal 150 asielzoekers/statushouders (en niet 300 zoals het COA in eerste instantie wilde) en voor maximaal twee keer vijf jaar (en dus niet oneindig). Daarmee is het COA akkoord gegaan en inmiddels zijn we met omwonenden in een zogeheten gebruikersgroep en een veiligheidsgroep constructief aan werk met de daadwerkelijke invulling van het tijdelijke asielzoekerscentrum en de totstandkoming van een bestuursovereenkomst. Ook is de gemeente nog in afwachting van de aanvraag van de omgevingsvergunning door het COA

☺ 87:1 p 2 in raadsbrief_61_definitief_-_28.09.2023-2.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Naast bestuurlijke afspraken is ook de inbreng van de voormalige veiligheids- en begeleidingscommissie in de bestuursovereenkomst meegenomen

☺ 91:1 p 4 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Voordat de nieuwe communicatie- en participatiestrategie wordt uiteengezet wordt eerst teruggeblikt op de wijze waarop in de afgelopen periode door de gemeente Tubbergen met inwoners is gecommuniceerd.

Vervolgens worden bestaande inzichten gedeeld over mechanismen die leiden tot vertrouwen van inwoners in de overheid en welke initiatieven je kan inzetten om dat vertrouwen te verkrijgen en te behouden. Ten slotte worden er nog een aantal kanttekeningen opgesomd en wordt er verwezen naar geraadpleegde literatuur.

☺ 91:2 p 4 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Voor het opstellen van de bestuursovereenkomst is destijds een begeleidingsgroep ingesteld. De begeleidingsgroep leverde input voor de bestuursovereenkomst. Tijdens de eerste bijeenkomst van de begeleidingsgroep op 20 oktober 2022 is het volgende afgesproken: niet alle aangeleverde input kan ook daadwerkelijk automatisch in de bestuursovereenkomst worden overgenomen, de gemeente Tubbergen en het COA zullen een definitief besluit nemen, en zodra de bestuursovereenkomst definitief is zal de begeleidingsgroep ophouden te bestaan. Uiteindelijk is de begeleidingsgroep zeven keer bij elkaar gekomen.

De laatste bijeenkomst was op 17 juli 2023. Het college van B&W heeft op 3 augustus 2023 de begeleidingsgroep bedankt voor de input die zij voor de bestuursovereenkomst heeft

geleverd. Deze input was voldoende om tot een uitgewerkt advies te komen. De begeleidingsgroep bestond naast medewerkers van de gemeente en het COA uit omwonenden van het azc Albergen.

☺ 91:3 p 4 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Naast de begeleidingsgroep is er destijds ook een veiligheidsgroep opgericht. Het doel van de veiligheidsgroep was om input te leveren, mee te denken en om ideeën aan te leveren voor het op te stellen veiligheidsplan voor het azc in Albergen. De veiligheidsgroep bestond naast medewerkers van de gemeente, het COA en de politie uit omwonenden van het azc Albergen. Zij zijn tussen 8 november 2022 en 19 juli 2023 vier keer bij elkaar gekomen. De veiligheidsgroep is op 3 augustus door het college van B&W bedankt voor de input die zij geleverd hebben. Deze input was voldoende om tot een concept veiligheidsplan te komen.

☺ 91:4 p 5 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Tegen de komst van het azc in Albergen bestaat onder sommige inwoners (veel) weerstand. Dit komt onder andere tot uiting door ingediende klachten en Woo-verzoeken. Ook de juridische procedures die worden aangespannen en de (negatieve) uitingen op sociale media en in de pers zijn hier voorbeelden van. Groepen ontevreden inwoners en omwonenden hebben tijdens commissie- en raadsvergaderingen verschillende keren hun ongenoegen over de komst van een azc laten blijken. Naast tegenstanders zijn er ook inwoners die geen moeite hebben met de komst van een azc in Albergen

☺ 91:5 p 5 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Voor het vertrouwen in systemen is het van belang dat inwoners erop kunnen rekenen dat het meeste verloopt zoals zij verwachten. Doet de politie altijd iets met mijn aangifte? Word ik daadwerkelijk teruggebeld na mijn contact met de belastingtelefoon? Wordt mijn uitkering juist vastgesteld en op tijd uitbetaald? Voor de inwoner vormen de vele concrete contacten met de overheid steeds weer toetsingsmomenten of de overheid te vertrouwen is. Het vertrouwen van de inwoner in de overheid is opgebouwd uit zijn praktijkervaringen.

☺ 91:6 p 5 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Uit onderzoek blijkt dat louter digitale aanwezigheid van de overheid in veel gevallen niet afdoende is om de burger het gevoel te geven dat de overheid er voor hem of haar is. Als substituut voor fysieke aanwezigheid schiet dit dus vaak tekort. Maar als aanvulling kan het de aanwezigheid van de overheid versterken. Het gaat dan om het zichtbaar maken van wat de

overheid doet, vooral via sociale media. Juist ook als tegenwicht tegen het cynisme ten aanzien van de overheid dat in ruime mate aanwezig is op deze platformen. Bijvoorbeeld een wijkregisseur die via sociale media het werk van de gemeente, bewoners en andere maatschappelijke partners zichtbaar maakt.

☺ 91:7 p 5 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

en behoorlijke behandeling van de inwoner door de overheid kan bijdragen aan vertrouwen. De nadruk op systemen leidt er echter toe dat er minder aandacht is voor de relatie, terwijl dit voor de inwoner juist belangrijk is. Wat kan de overheid doen om het vertrouwen in relaties te verkrijgen en te versterken? In de interactie tussen overheid en inwoner dient de overheid aandacht te besteden aan drie onderdelen, te weten: 1. Persoonlijk contact: telefonisch of schriftelijk/digitaal, maar moet zo persoonlijk mogelijk zijn.

2. Inwoners serieus nemen: de inwoner moet behoorlijk – respectvol en serieus – behandeld worden.

3. Participatie: door bijvoorbeeld participatie worden de overheid en inwoner vanuit verschillende rollen gelijkwaardig behandeld.

De overheid is in de beleving van velen steeds verder van de inwoner af komen te staan. De inwoner ziet de overheid niet meer en voelt zich niet meer gezien. Dit sluit aan bij de eerste twee punten die hierboven staan beschreven. De overheid zou hierin het initiatief moeten nemen door een eerste stap te zetten. Enkele voorbeelden hiervan zijn: - Stadsdeelkantoren die dicht bij de inwoners staan en laagdrempelig zijn. Ruime openingstijden zorgen ervoor dat mensen ook daadwerkelijk binnen kunnen lopen ‘en er is altijd iemand die kan luisteren, die ook met je meedenkt en verbindingen kan leggen;’ - Gemeenteraadsleden die een spreekuur hebben en bij mensen langsgaan; - De invoering van wijkmakelaars die ervoor zorgen dat inwoners gemakkelijker toegang tot gemeentelijke instanties hebben; - De invoering van wijkraden en klankbordgroepen.

☺ 91:8 p 6 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

aast het persoonlijke contact met inwoners en hen daarbij ook serieus nemen is eerlijke inspraak, oftewel participatie, van belang. Op het terrein van participatie is voor de Nederlandse democratie relatief nog de meeste winst te behalen. Bij participatie is een realistische beïnvloedingssfeer van belang. Het krijgen van schijninspraak wordt als onwenselijk ervaren. Ervaren schijninspraak geeft inwoners het gevoel dat ze niet serieus genomen worden en dat is een grote bron van ergernis. De inwoner ontvangt liever een eerlijk gebrachte onpopulaire boodschap (het besluit is al genomen) dan dat de inwoner alleen voor de Bühne komt opdraven.

Dit refereert zowel aan de wens van inwoners om meer daadwerkelijke inspraak te hebben als aan de wens om beter geïnformeerd te worden over de afwegingen rondom besluitvorming. Inzicht geven in de complexiteit van afwegingen rondom een besluit kan leiden tot meer acceptatie van het besluit door de inwoner.

☺ 91:9 p 6 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Om de bovenstaande inzichten gericht toe te kunnen passen is het van belang om de actoren rondom het azc Albergen in kaart te brengen. Bij het azc Albergen zijn de volgende actoren betrokken: - Inwoners die woonachtig zijn in (de buurt van het azc) Albergen en die tegen de komst van het azc zijn - Inwoners die woonachtig zijn in (de buurt van het azc) Albergen en die voor de komst van het azc zijn - Inwoners die woonachtig zijn in (de buurt van het azc) Albergen en waarvan we weten (of dat nog niet weten) dat ze graag willen bijdragen als vrijwilliger als het azc er is - Inwoners die woonachtig zijn in (de buurt van het azc) Albergen en waarvan hun mening over de komst van het azc onbekend is - Ondernemers uit Albergen - Dorpsraad Albergen (indien actief) - Buurtman/buurtvrouw - Inwoners uit Tubbergen die niet in Albergen woonachtig zijn - Medewerkers van Noaberkracht - Leden van de nieuw op te richten begeleidingsgroep - Bewoners van het asielzoekerscentrum - Vrijwilligers - Sociale samenwerkingspartners (denk aan SWTD, onderwijs, SamenTwente etc.) - College van B&W - Gemeenteraad - COA - Politie - Media

☺ 91:10 pp 6 – 8 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Vertrouwen in systemen - Website gemeente Tubbergen o Het tijdig plaatsen van nieuws- en raadsbrieven, raadsvoorstellen, nieuwsberichten en overige documenten op de website.

o Aandachtspunten: n.v.t..

o Actoren: gericht op alle actoren.

- Nieuwsbrieven o Het publiceren van nieuwsbrieven wordt voortgezet volgens de huidige werkwijze.

o Aandachtspunt: herzien contactenlijst.

5 o Actoren: gericht op geïnteresseerden die zich zelf voor de verzendlijst hebben aangemeld. Daarnaast is de nieuwsbrief voor iedereen inzichtelijk omdat die op de website wordt gepubliceerd.

- Vragen en opmerkingen van inwoners o De behandeling van vragen en/of opmerkingen van inwoners.

o Aandachtspunt: alle vragen die per e-mail of telefonisch door inwoners worden gesteld worden binnen twee werkdagen behandeld. Inwoners krijgen hiervan binnen twee werkdagen bericht. Vragen van inwoners komen via verschillende kanalen binnen, te weten: via mailbox asielzoekers of via telefooncentrum/zaaksysteem.

o Actoren: n.v.t..

- Inkomende informatie die betrekking heeft op azc Albergen o Alle informatie (inkomende brieven, e-mails, verslagen van telefonische meldingen, klachten etc.) die omtrent azc Albergen bij de gemeente Tubbergen binnenkomt dient via een duidelijk en eenduidig vast te stellen proces verwerkt te worden.

o Aandachtspunt: dit betreft een organisatie breed vraagstuk.

o Actoren: n.v.t..

- Zichtbaarheid van werkzaamheden gemeente Tubbergen op sociale media o Berichten over ontwikkelingen azc Albergen publiceren op sociale media o Aandachtspunt: periodiek content

creëren en toegang verkrijgen tot sociale mediakanalen voor het plaatsen van deze content. Opstellen contentkalender en afstemming daarover met de afdeling communicatie van Noaberkracht.

- o Actoren: gericht op alle actoren.

Vertrouwen in relaties - Online platform

- o Ontwikkelen van een online platform waar informatie over het azc Albergen op wordt geplaatst en waarop geïnteresseerden en betrokkenen met elkaar kunnen communiceren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan activiteiten die door vrijwilligers worden georganiseerd.

- o Aandachtspunt: ontwikkelen en integreren van online platform.

- o Actoren: o.a. vrijwilligers en COA - Inloopsprekuren azc Albergen o Het organiseren van periodiek inloopsprekuren in het azc Albergen waarbij altijd een wethouder en/of de burgemeester aanwezig is.

- o Aandachtspunt: in afstemming met het COA.

- o Actoren: gericht op alle actoren.

- Gesprekken met voor- en tegenstanders van het azc Albergen o Het structureel voeren van gesprekken met inwoners, zowel met voor- als tegenstanders van het azc Albergen, door burgemeester en woordvoerder.

- o Aandachtspunt: inplannen van afspraken met voor- en tegenstanders.

- o Actoren: voor- en tegenstanders van het azc Albergen, college van B&W en medewerkers van Noaberkracht.

- Werkzaam in Albergen o De burgemeester en/of wethouder is met regelmaat een dagdeel werkzaam in bijvoorbeeld het buurthuis (Cultuurhoes) in Albergen.

- o Aandachtspunt: afstemming met dorpswethouder.

- o Actoren: burgemeester/college van B&W - Begeleidingsgroep o Het instellen van een begeleidingsgroep o Aandachtspunten: zie bestuursovereenkomst artikel 1f, artikel 2.6, artikel

2.7, artikel 2.11, artikel 4.4 en artikel 4.5.

- o Actoren: afvaardiging van de gemeente, de politie, de omwonenden, bewoners van de opvanglocatie, medewerkers die in de opvanglocatie werkzaam zijn en het lokale COAmanagement.

- Open brief van burgemeester aan inwoners gemeente Tubbergen

- o Publicatie van een open brief door de burgemeester gericht aan de inwoners van Tubbergen.

In de brief besteedt de burgemeester aandacht aan meerdere onderwerpen, waaronder het azc in Albergen.

- o Aandachtspunt: al dan niet in combinatie met een interview in Tubantia.

- o Actoren: burgemeester.

☹ 91:11 p 8 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- o Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Naast bovengenoemde initiatieven staat in de uitwerking financiële regeling kaderovereenkomst azc Albergen beschreven dat de gemeente Tubbergen een bedrag ter hoogte van € 145.000,- ontvangt vrij te besteden ten behoeve van de Albergse samenleving. De inwoners van Albergen mogen, binnen door de gemeente Tubbergen nader te bepalen kaders, een plan maken voor het besteedbare bedrag, met als minimale voorwaarde dat het de sociale cohesie in Albergen wordt versterkt. De wijze waarop de inwoners een plan kunnen indienen en de kaders die voor deze regeling gelden worden nader uitgewerkt.

☺ 91:12 p 8 in Raadsbrief-16-Communicatie-en-participatieplan-en-veiligheidsplan-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Herstel van vertrouwen ○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Wenselijkheid van het herstel van vertrouwen Vanuit democratisch oogpunt is het belangrijk dat inwoners vertrouwen hebben in het systeem, maar is het ook van belang dat zij de overheid controleren. Maar als vertrouwen de vorm aanneemt van actieve scepsis ten aanzien van het functioneren van instituties of ambtenaren dan is het niet verstandig om daar als overheid iets aan te willen doen.

Haalbaarheid van het herstel van vertrouwen In hoeverre kan je als (lokale) overheid vertrouwen herstellen? Het maatschappelijk onbehagen dat veel inwoners ervaren, en dat van invloed is op het gebrek aan vertrouwen, is niet los te zien van mondialisering en neoliberalisme. Het is maar de vraag in hoeverre je hier als (lokale) overheid invloed op kunt hebben.

Voor beide kanttekeningen geldt de vraag: wat moet je als overheid willen? Als (lokale) overheid is het in ieder geval van belang om niet blind te staren op vertrouwen en het herstel hiervan en om de beperkingen hierin te zien.

☺ 92:1 p 1 in Raadsbrief-28-Voortgang-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Dit heeft geleid tot veel onrust in de gemeente en in het bijzonder in Albergen

☺ 92:2 p 1 in Raadsbrief-28-Voortgang-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

a een intensieve periode is afgesproken om een tweetal adviescommissies in het leven te roepen waarvan ook omwonenden, de dorpsraad Albergen en de Achterbangroep Albergen deel uitmaken: een begeleidingscommissie en een veiligheidscommissie. Deze commissies leveren inbreng voor de bestuursovereenkomst en het veiligheidsplan (als onderdeel van de bestuursovereenkomst), waarover de gemeente en het COA uiteindelijk een definitief besluit nemen. Tijdens de vergaderingen is ruimte voor de verschillende belangen en invalshoeken van de aanwezigen. De begeleidingscommissie is vijf keer bijeen geweest en de veiligheidscommissie drie keer. Vanwege de onduidelijkheid over de inhoud en strekking van het financiële kader in de kaderovereenkomst, heeft er sinds medio januari 2023 geen vergadering van de commissies meer plaatsgevonden. Hierover is met de commissies gecommuniceerd. De gemeente is in gesprek met het ministerie van Veiligheid & Justitie en het COA over de nadere invulling van een financiële regeling gebaseerd op het financiële kader. De financiële regeling moet duidelijkheid gaan geven over welke zaken gefinancierd worden door het Rijk en op welke wijze. De gemeente heeft de beide commissies in de afgelopen periode telkens geïnformeerd over de voortgang van verschillende zaken: aanvraag omgevingsvergunning, verkeersbesluit, onderzoek veiligheidsgevoel, etc. Op korte termijn worden de gesprekken met de beide commissies weer opgestart.

☺ 92:3 p 2 in Raadsbrief-28-Voortgang-AZC-Albergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Met het instellen van een begeleidings- en veiligheidscommissie wordt geborgd dat de belangen van zowel bewoners als omwonenden in gebracht kunnen worden. De gemeente zal uiteindelijk een belangenafweging maken, waarbij zowel het algemeen belang, als de belangen van omwonenden en toekomstige bewoners worden betrokken.

☺ 94:1 p 2 in Raadsbrief-50-In-te-zetten-processtappen-t-Elshuys.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Speciale aandacht moet hier besteed worden aan het coalitieakkoord. In “En noe, met mekaar, vedan!” geeft het college aan de inwoners centraal te stellen. Citaat: “Bij iedere vraag of nieuwe uitdaging denken we na hoe we onze bewoners betrekken. (...). En we zijn realistisch en duidelijk. Daar waar het kan, werken we samen en daar waar de gemeente een verantwoordelijkheid heeft, nemen we deze. We hanteren hierbij het motto: ‘Ja mits...’. Het college geeft aan vanuit maatwerk de juiste balans te zoeken. Dat is hier het geval. Juist die balans vraagt om realistisch en duidelijk te zijn. De inwoners hebben belang bij duidelijkheid. Als de inzet van juridische instrumenten uiteindelijk niet zal leiden tot wijziging van standpunten van het Rijk, dan moeten we daar richting de inwoners een realistisch beeld van geven.

☺ 94:2 p 2 in Raadsbrief-50-In-te-zetten-processtappen-t-Elshuys.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

5. Een gevolg kan zijn dat de relatie tussen het Rijk en de gemeente wordt verstoord. Voor het vervolg van de gesprekken en het inwilligen van wensen en eisen van de gemeente is het van belang de relatie niet te schaden, maar gezamenlijk constructief te werken aan de locatie. Kort gezegd: in gesprek blijven is belangrijk

☺ 94:3 p 3 in Raadsbrief-50-In-te-zetten-processtappen-t-Elshuys.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het college zet in op een constructief overleg over de wensen en eisen en om deze afspraken vast te leggen in een bestuursovereenkomst. Het overleg biedt de meeste kans om onze (bestuur en inwoners van de gemeente) wensen te realiseren.

☺ 94:4 p 6 in Raadsbrief-50-In-te-zetten-processtappen-t-Elshuys.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Ik begrijp dat hiermee veel gevraagd wordt van de inwoners van de gemeente Tubbergen. Ik hoop dat ik mag vertrouwen op uw begrip dat dit besluit niet lichtvaardig genomen is.

☺ 95:1 p 1 in Raadsbrief-52-Kader-voor-AZC-Locatie-Albergen-gemeente-Tubbergen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

De direct omwonenden van het 't Elshuys in Albergen hebben eveneens hun wensen via een brief en in gesprekken met de gemeente meegegeven. Deze wensen betroffen onder meer het aantal asielzoekers, de samenstelling van de groep, bebouwing van de buitenruimte, een humane opvang, de termijn van huisvesting en de veiligheid.

☺ 96:1 p 2 in Raadsbrief-61-Ontwikkelingen-rondom-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Naast bestuurlijke afspraken is ook de inbreng van de voormalige veiligheids- en begeleidingscommissie in de bestuursovereenkomst meegenomen.

☺ 97:1 p 1 in Raadsbrief-62-Onderzoek-veiligheidsgevoel-Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Elk adres in Albergen (kern en buitengebied) is aangeschreven. Daarnaast zijn 311 jongeren van 16 t/m 25 jaar op naam uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen als aanvulling op de huishoudens, dit om ook de jeugd nadrukkelijk te betrekken in het onderzoek. De doorlooptijd van het onderzoek liep van 30 maart t/m 10 april 2023. In totaal hebben 229 inwoners van Albergen aan het onderzoek deelgenomen. Het aantal respondenten op totaalniveau is voldoende groot om uitspraken te doen over de populatie. Daarnaast is er op totaalniveau voldoende spreiding in leeftijd, geslacht en buurt. Dit betekent dat het betrouwbaarheidsniveau rondom het onderzoek op 90% wordt gesteld.

☺ 97:2 p 1 in Raadsbrief-62-Onderzoek-veiligheidsgevoel-Albergen.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Uit het onderzoek komen de volgende resultaten naar voren.

1. Inwoners van Albergen wonen prettig en voelen zich over het algemeen veilig. Een deel van de inwoners vindt dat de veiligheid is afgenomen in het afgelopen jaar; 2. Onder de inwoners die het minder veilig vinden, speelt naast verkeersoverlast en recente ervaringen met criminaliteit, de komst van het AZC een rol; 3. Naast prioriteiten, zoals hondenpoep, vuurwerk-/verkeersoverlast en ondermijning, hebben inwoners behoefte aan transparantie en betrokkenheid van de gemeente (o.a. rond AZC).

☺ 98:1 p 2 in Raadsbrief-73-Stand-van-zaken-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Dit heeft geleid tot drie nieuwe aanmeldingen van vrijwilligers en interesse van ondernemers voor het bieden van werkgelegenheid

☺ 98:2 pp 2 – 3 in Raadsbrief-73-Stand-van-zaken-AZC-Albergen.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Op dit moment zijn er nog 16 lopende WOO-verzoeken in afhandeling. Daarvan verkeert een deel in de startfase (informatie verzamelen en analyseren), een deel wordt voorbereid voor besluitvorming en vrijgave door het college en een deel verkeert in de bezwaarfase waar verzoekers bezwaar hebben gemaakt tegen het eerder besluit van het college over de verstrekte informatie

☺ 100:1 p 2 in raadsvoorstel_en_besluit_concept.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Doordat de staatssecretaris vorig jaar het ruimtelijk ordeningsinstrumentarium ten aanzien van het aangekochte hotel door het COA heeft ingezet, is de mate van invloed door het college op de komst van azc Albergen beperkt.

☺ 100:2 p 2 in raadsvoorstel_en_besluit_concept.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Door het afsluiten van een financiële regeling kaderovereenkomst met het Rijk en het COA en door het aangaan van een bestuursovereenkomst met het COA heeft het college de mogelijkheid om zijn invloed op dit dossier te vergroten en voor het college zo maximaal als mogelijk te benutten, zodat ze zijn inwoners kan vertegenwoordigen.

☺ 100:3 p 3 in raadsvoorstel_en_besluit_concept.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Voor de bestuursovereenkomst is door meerdere partijen, waaronder de voormalige begeleidingscommissie en de inwoners van Albergen, input geleverd. In de bestuursovereenkomst kon mede door juridische haalbaarheid, politieke beweegredenen en/of wettelijke restricties niet aan alle wensen gehoor worden gegeven.

☺ 100:4 p 3 in raadsvoorstel_en_besluit_concept.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Het besluit voor de komst van een asielzoekerscentrum is gevolgd op een intensief traject met de Staatssecretaris en het COA. In de bestuursovereenkomst is opgenomen dat het COA een zorgvuldig participatieproces met omwonenden zal doorlopen.

Daarbij zijn in de reeds eerder gesloten kaderovereenkomst op hoofdlijnen afspraken vastgelegd ten aanzien van een zogenaamde begeleidingsgroep. Dit betreft een afvaardiging van de gemeente, de politie, de omwonenden, bewoners van de opvang locatie, medewerkers die in de opvang locatie werkzaam zijn en het lokale COA management. Deze hoofdlijnen afspraken zijn nader geduid in voorliggende bestuursovereenkomst.

☺ 101:1 p 1 in Azc Albergen kostte gemeente Tubbergen bijna 2 miljoen euro.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Omwonenden probeerden de komst van het azc via meerdere rechtszaken tegen te houden. Ook wilden ze onder meer weten wat er intern gecommuniceerd werd over het azc en dat deden ze door documenten op te vragen via de Wet open overheid (Woo).

☺ 102:1 p 1 in Bittere pil burens azc Albergen, rechter wijst bezwaren tegen vergunning af | Tubbergen | tubantia.nl.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Er waren 22 bezwaarmakers, inclusief enkele bedrijven en twee stichtingen, die in het verweer kwamen tegen de afgegeven vergunning aan het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).

☺ 102:2 p 1 in Bittere pil burens azc Albergen, rechter wijst bezwaren tegen vergunning af | Tubbergen | tubantia.nl.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand ○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

De rechter wees op de onrust die de komst van een azc in de nabijheid van een dorp teweeg had gebracht bij een deel van de inwoners. En hij constateerde ook dat vanuit het Rijk de aanvankelijke terughoudendheid bij de gemeente tegen de opvang van een grote groep vluchtelingen was genegeerd.

☺ 103:1 p 1 in Burenzorg is het motto van Tubbergen, maar bij een azc trekken ze de grens | Trouw.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme

Content:

Bij het hotel verzamelden zich de afgelopen dagen boze dorpsbewoners. En hoewel bewindsvoerders volhouden dat Tubbergen welwillend tegenover de opvang van asielzoekers staat (maar niet met een verplichte azc), hangt aan het hotel een protestbord met de tekst 'Wat doe je ons mooie dorpje aan?' En: 'Houd Albergen schoon!'

☺ 104:1 p 1 in Dit weten we tot nu toe over komst asielzoekerscentrum naar Tubbergen.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

In Tubbergen wordt zonder toestemming van de gemeente een asielzoekerscentrum (azc) geplaatst, tot boosheid bij inwoners van de plaats.

☺ 104:2 p 1 in Dit weten we tot nu toe over komst asielzoekerscentrum naar Tubbergen.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Niet zo positief. Na het besluit van het kabinet dat een vergunning was verleend voor het azc, verzamelde een groep mensen zich voor het hotel in Albergen. Buurtbewoners uitten hun boosheid over het besluit. Zo was er onder meer een protestbord te zien met 'Albergen zegt nee tegen azc'.

☺ 105:1 p 1 in Gemeente Tubbergen en omwonenden asielhotel voor de rechter: hoe zat het ook alweer? - Oost.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Albergen staat op z'n kop. Felle protesten van omwonenden volgen en het hotel wordt volgehangen met spandoeken waarop teksten staan als 'door wanbeleid raken wij ons gezellige dorpje kwijt' en 'Albergen zegt nee tegen het azc'. Op 29 augustus 2022 woedt er een kleine brand op het terrein die volgens de politie is aangestoken. Een verdachte is nooit aangehouden.

☺ 106:1 p 1 in Ministerie vreesde dat burgemeester Tubbergen azc-dwang Albergen eerder zou 'lekken' - 1Twente.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

gemeentebestuur moet weg Omwonenden van het 'asielhotel' in Albergen zeggen dat ze het vertrouwen in de overheid kwijt zijn. De gemeente heeft meer geweten dan ze doet vermoeden en door het COA is er, over onze rug, een gemeen spelletje gespeeld, zegt een buurtbewoner, die anoniem wil blijven. Een aantal buurtbewoners wil dat het college van Tubbergen per direct opstapt. Want het vertrouwen is weg. Hennie de Haan, woordvoerder van de omwonenden: Er komen steeds meer dingen naar boven, zeker dat de burgemeester meer heeft geweten. Dat verbaast me niet. De bestuurders wassen hun handen in onschuld.”

☺ 107:1 p 1 in Ook meerdere raadsleden van de gemeente Tubbergen bedreigd vanwege komst azc Albergen - 1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Niet alleen hij zelf, maar ook meerdere raadsleden van de gemeente Tubbergen worden bedreigd vanwege de komst van het asielzoekerscentrum in Albergen. Dat zei burgemeester Anko Postma vanochtend op Radio Oost.

☺ 107:2 p 1 in Ook meerdere raadsleden van de gemeente Tubbergen bedreigd vanwege komst azc Albergen - 1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Nu maken verschillende fractievoorzitters van de gemeente Tubbergen een statement. Christel Lutikhuis (CDA), Stijn Hesselink (Keerpunt22), Alexander Plegt (Lokaal Sterk), Coen Eidhof (Gemeentebelangen/VVD) en Hans te Kolsté (PvdA) zeggen nagenoeg allemaal te maken hebben met intimidaties en bedreigingen. Die variëren van dreigbrieven tot een neppistool op een motorkap en bedekte intimidaties vanaf de publieke tribune tijdens raadsvergaderingen

☺ 107:3 p 1 in Ook meerdere raadsleden van de gemeente Tubbergen bedreigd vanwege komst azc Albergen - 1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Burgemeester Postma werd zelf ook doelwit van bedreigingen en intimidatie. Zo zou een man een AirTag onder zijn auto hebben geplaatst om in de gaten te houden waar de burgemeester

stond of reed. De 48-jarige Albergenaar werd eind maart door de politie opgepakt. Hij is inmiddels weer op vrije voeten, maar het onderzoek tegen hem loopt nog.

☺ 108:1 p 1 in Zo gaat het er nu aan toe in en rond het azc in Albergen: 'Soms steekt passant z'n middelvinger op' .pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Daarvoor hebben zich volgens Ter Haar al mensen aangemeld. Ook het COA, gemeente en politie doen aan dit overleg mee. „De uitnodiging daarvoor richting buurtbewoners is vorige week verstuurd. En binnenkort beleggen we een eerste bijeenkomst.

Al kan een buurtgenoot altijd komen kennismaken.”

Moskee Enschede gecodeerd

103 Quotations:

☺ 21:1 p 1 in Besluitenlijst sdcie Oost 9 februari 2016.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Gebedsoproep roept negatieve emoties en herinneringen op.

☺ 21:2 p 1 in Besluitenlijst sdcie Oost 9 februari 2016.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie ○ Relatie burger en overheid;

Wantrouwen

Content:

- Bewoners van Kotmanpark vinden dat zij te laat bij het proces zijn betrokken.

☺ 22:1 p 1 in Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Adviseren ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand ○ Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Een aantal insprekers benadrukt dat zij niet tegen de moskee zijn, maar wel tegen een hoorbare oproep tot gebed. De oproep wordt door sommige mensen als bedreigend en beangstigend ervaren. Men is bang dat de oproep vaker per week ten gehore gebracht zal worden. De geluidstesten hebben geen vertrouwen opgewekt bij een deel van de insprekers

☺ 22:2 p 2 in Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Insprekers voelen zich niet gehoord door de gemeente. Ze hebben het gevoel dat de gemeente niet voor belangen van omwonenden opkomt, dat het besluit al genomen is en dat zelfs de raad buiten spel staat. Zij vinden dat de gemeente de bezwaren niet naast zich neer mag leggen.

☺ 22:3 p 2 in Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Door een aantal insprekers wordt leiding en sturing op dit dossier gemist: iedereen praat langs elkaar heen, zonder oplossing te vinden. De gemeente wordt aangemoedigd om de in de vorige vergadering aangedragen oplossing met kleine speakers uit te voeren en hiermee Enschede een voorbeeld te laten zijn voor andere steden.

☺ 22:4 p 2 in Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Men vindt de communicatie vanuit de gemeente niet transparant, en vindt het vervelend dat de werkgroep Kuipersdijk wordt weggezet als niet-coöperatief. Een inspreker roept op tot meer parkeerplaatsen op het moskeeterrein om problemen zoals in Kotmanpark te voorkomen.

☺ 22:5 p 2 in Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De werkgroep geeft aan dat zij opnieuw met de buurt in gesprek wil om draagvlak te vinden voor één oproep per week op aanvaardbaar volume. Ze willen eerst het gesprek met de achterban voeren en daarna proberen een brug te bouwen tussen de partijen.

☺ 22:6 p 2 in Besluitenlijst sdcie Oost 22 maart 2016.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Commissieleden zien de suggestie om met kleine speakers een gebedsoproep op eigen terrein te doen als een mogelijk succesvolle oplossing. Een aantal commissieleden geeft aan tevreden te zijn als de partijen overeenstemming bereiken over frequentie en volume van de gebedsoproep. Er wordt gesuggereerd om na enige tijd een evaluatiemoment in te lassen over de mate van geluidsoverlast.

☺ 24:1 p 11 in BP Moskee Kuipersdijk 2020_Plantoelichting.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Adviseren
- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Er was ten tijde van het opstellen van bestemmingsplan “Moskee Kuipersdijk 2020” geen erkend wijkorgaan meer actief in het plangebied. Voor de volledigheid is wel het erkende orgaan Bewonersteam Boswinkel gevraagd om advies, aangezien het werkgebied van het Bewonersteam op korte afstand ten westen van het plangebied ligt. Zij heeft in een schriftelijk advies (26 juni 2020) aangegeven dat zij het in de basis eens is met de aanvullingen op het plan. Wel vragen zij aandacht voor een aantal punten: voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein, het gebruik precies beschrijven van met name de bijeenkomstruimtes (geen of beperkt gebruik voor feesten bijv.), laadpalen voor elektrische auto's en de gemaakte afspraken over de gebedsoproep in de 'Noaberschapsovereenkomst'. De gemeente kan zich grotendeels vinden in het advies. Het Bewonersteam heeft een reactie op het advies gekregen waarin is aangegeven hoe met het advies is omgegaan.

☺ 24:2 p 11 in BP Moskee Kuipersdijk 2020_Plantoelichting.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Adviseren

Content:

Voorafgaand aan de hernieuwde behandeling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad (d.d 31 januari 2022) is het Bewonersteam nogmaals geïnformeerd. Gezien de zeer beperkte wijzigingen in het plan ten opzichte van de versie waarover zij in 2020 advies heeft uitgebracht, is niet nogmaals om advies gevraagd.

☺ 27:1 p 2 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Indiener vindt het vreemd dat er nu wordt gesproken over een ‘Moskee met verenigingsgebouw’ waar het eerder om een ‘Turks Islamitisch Cultureel Centrum met daarin een Moskee’ ging. De moskee is nu dus opeens het hoofdgebouw, terwijl dat eerder het Culturele Centrum zou zijn.

☺ 27:2 pp 2 – 3 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Wijkraad Zuid-Oost en werkgroep Kuipersdijk zijn niet meer actief.

Afspraken waren dus met personen die niet meer in omgeving wonen of belangen elders hebben.

Indiener zou als direct aanwonende extra gehoord moeten worden en Helaas zijn de wijkraad en de werkgroep niet meer actief (wijkraad heeft geen bestuur sinds oktober 2019).

Voor de volledigheid is het concept-plan wel besproken met Bewonersteam Boswinkel.

Daarnaast hebben omwonenden allemaal de gelegenheid gehad om deel te nemen aan de digitale informatiebijeenkomst en daar vragen te stellen, aanvullend op de formele 3 eerdere afspraken moeten nog eens duidelijk overwogen worden.

☺ 27:3 pp 3 – 4 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Er is geen eigen cultuurgebouw nodig. Er zijn genoeg onderwijs-, verenigingsgebouwen etc. beschikbaar in de omgeving en in verband met de multiculturele samenleving is het niet gewenst een Turks Islamitisch Cultureel Centrum te bouwen (we zijn net af van De nieuwe moskee dient als vervanging van twee bestaande moskeeën in het centrum van Enschede (Atjehstraat en Ledeboerstraat). Deze moskeeën hebben ook een functie als verenigingsgebouw (of cultuurgebouw).

4 de Katholieke huizen, verenigingen etc.)

☺ 27:4 p 4 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

4 e Indiener vindt het vreemd dat het aantal parkeerplaatsen wel wordt aangepast naar nieuwe maatstaven (141) t.o.v. de kadernotitie.

☺ 27:5 p 4 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Voor de druk bezochte dagen wordt overleg gevoerd met omliggende bedrijven. Dat had al lang moeten gebeuren. Zij hebben nu zelf al een tekort en parkeren al in de omliggende wijken.

☺ 27:6 pp 4 – 5 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Eerder werd gesproken over een verhuizing van 2 moskeeën met dagelijks 50 a 100 bezoekers. Nu komen er 625 gebedsplekken. Waarom is deze enorme groei? Of komen bezoekers van Er is geen sprake van een enorme groei. De nieuwe moskee dient inderdaad als vervanging van twee bestaande moskeeën in het centrum van Enschede (Atjehstraat en Ledeboerstraat). De gebedsruimte heeft maximaal 625 gebedsplaatsen. Dit sluit aan bij het 5 ver (o.a. Duitsland) waardoor de vraag naar parkeerplaatsen enorm toe zal nemen?

☺ 27:7 p 5 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand
- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Indiener is niet gekend in de Noaberovereenkomst over de gebedsoproep. Deze is er tijdens een raadsvergadering door gedrukt. Twee van de partijen zijn niet meer aanwezig en het is lang geleden (nieuwe bewoners en andere wijzigingen), waardoor je je moet afvragen of de overeenkomst nog als geldig moet worden gezien.

Indiener maakt zich zorgen over het geluidniveau van de gebedsoproep. Het geluid van de oproep van een andere moskee aan het begin van de ramadan was in de wijde omgeving te horen en niet binnen de geldende normen

☺ 27:8 p 5 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

6 e De grond had voor andere doeleinden gebruikt moeten worden, zoals woningbouw (tekort en mooi nabij centrum). De moskee staat beter op een andere minder opvallende plek en zonder verenigingsgebouw, ook gezien de afstand naar de moskee aan de Emmastraat.

☺ 27:9 pp 5 – 6 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

8 e Indiener heeft enorme twijfels bij de manier en het tijdstip van het verkeersonderzoek. Het onderzoek is gehouden op 15 juni 2020. Daarin worden worst case aannames gedaan, Het verkeersonderzoek is gebaseerd op 'worst case' berekeningen met een verkeersmodel. Daarin is de situatie berekend waarin alle bedrijven, scholen etc gewoon in gebruik/open zijn. In het verkeersonderzoek is dus geen rekening gehouden met minder verkeer als 6 maar diverse bedrijven en scholen in de omgeving waren nauwelijks actief i.v.m.

Corona.

gevolg van Corona. De datum van 15 juni 2020 is de datum waarop het rapport is opgeleverd en zegt niets over de drukte van het verkeer waarmee rekening is gehouden in de berekeningen.

☹ 27:10 p 6 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Indiener kan het niet goed aantonen maar als aanwonende viel hem op dat tijdens deze testen de bediening van de stoplichten is gewijzigd. De wachttijden richting centrum waren korter en de wachttijden richting Singel waren toegenomen.

☹ 27:11 pp 6 – 7 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand
- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Indiener concludeert dat deze moskee met verenigingsgebouw niet geschikt is voor deze plek. Er moet gekeken worden naar een meer geschikte locatie voor alleen een moskee, op een geschikt terrein, eventueel in buitengebied.

Voor het verenigingsgebouw moet men zich aanpassen aan de bestaande De gemeenteraad besluit democratisch over het plan en debatteert hier openlijk over.

Zie verder antwoord bij punt 3e en punt 6e .

7 verenigingen (multicultureel).

Indiener hoopt dat het bestuur van de gemeente democratisch zal stemmen en geen angstcultuur laat zien.

Stop met dit geldverslindende project.

De grond had al eerder verkocht kunnen worden. Verkoop aan een projectontwikkelaar die er veelgevraagde woningen kan bouwen.

☹ 27:12 p 7 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

1. Verkeerstoe name op de Kuipersdijk vanaf de singel richting Mooienhof.

Wat zijn de effecten voor toename van verkeer op aanliggende wegen, zoals de singels en de verbindingsweg van Kuipersdijk richting Mooienhof?

Kuipersdijk is een verbindingsweg met het noorden van de stad.

Omdat de moskee aan deze weg komt te liggen, verwacht indiener dat de verkeersafwikkeling voor het noorden via de Kuipersdijk gaat lopen.

Indiener geeft aan dat de verkeersintensiteit al zeer hoog is volgens een eerder verkeersonderzoek (2014) en dat de gemeente de aanbevelingen heeft genegeerd. Volgens dat onderzoek is afwikkeling op de singels al een probleem op zich. Ook de komst van de Hornbach op hetzelfde industrieterrein brengt de nodige verkeersdruk met zich mee.

☺ 27:13 p 8 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

. Indiener verwijst nogmaals naar het verkeersonderzoek van 2014, waarin geen rekening is gehouden met evenementen anders dan het vrijdagmiddaggebed, zoals bruiloften, feestdagen en begrafenissen.

Dit heeft gevolgen voor verkeersafwikkeling op gewone werkdagen en de doorstroming op kruispunt Wethouder BeversstraatSpaansland.

☺ 27:14 p 8 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Het geluidonderzoek voor de Azan is niet voldoende

☺ 27:15 p 9 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

e gesproken teksten van de Azan zijn anders dan een signaal. Het heeft een storende invloed (een ruis) op gesproken communicatie. Er is geen goede controle op de communicatie en zorgt voor verdeeldheid. Het zorgt er voor dat indiener zich niet thuisvoelt in eigen omgeving. De noaberschaplicht adviseert dwingend aan de moskee om rekening te houden met de omgeving. Nederland maakt gebruik van moderne communicatie, waarbij de ontvanger zelf bepaalt wat hij wil ontvangen

☺ 27:16 p 10 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het plan heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van de leefomgeving en de waarde van vastgoed. De gemeente moet op zoek naar een meer geschikte locatie.

☺ 27:17 pp 10 – 11 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Welk belang is er bij het vestigen van de moskee op deze locatie, met grote weerstand (negeren burgers) en hoge kosten voor onderzoeken.

Indiener beveelt aan een nieuwe locatie te zoeken met de ‘vraaggericht werken methode’ van het Saxion en burgers in de eerste fase te betrekken.

Dit bespaart geld, zorgt voor beter begrepen burgers en ondernemers Zie antwoord op punt 7 voor de locatiekeuze.

Het opnieuw zoeken naar een locatie zou overigens juist extra onderzoeks- en proceskosten met zich mee gaan brengen.

11 (grotere kloof met gemeente voorkomen).

☺ 27:18 p 11 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

ndiener is het niet eens met (en is boos om) de komst van de moskee aan de Kuipersdijk en zal het daar nooit eens mee worden.

Er zijn genoeg moskeeën in Enschede. Er komt ellende van.

De nieuwe moskee dient als vervanging van twee bestaande kleinere moskeeën in het centrum van Enschede (Atjehstraat en Ledeboerstraat). Deze twee bestaande moskeeën zijn verouderd.

Zodra de nieuwe moskee in gebruik wordt genomen, gaan de twee kleinere moskeeën dicht.

De bouw van de moskee is geen initiatief van de gemeente zelf. De gemeente bouwt of betaalt de bouw niet. De gemeente verkoopt de grond en maakt de bouw mogelijk met het bestemmingsplan

☺ 27:19 p 14 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

14 Indiener vindt het een rare situatie, waarbij tolerantie en positieve discriminatie en vrijheid van godsdienst misbruikt worden.

☺ 27:20 p 16 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Indiener is wel voor godsdienstvrijheid, inclusief de daarbij behorende behuizingen, maar dan op een kleinschaliger wijze dan een grote moskee.

☺ 27:21 p 16 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Geluidsoverlast voor de omwonenden en andere Enschedeërs

☺ 27:22 p 16 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Verkeersoverlast voor de omwonenden en andere Enschedeërs

☺ 27:23 pp 17 – 18 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk

2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Indiener maakt bezwaar tegen de moskee vanwege geluidsoverlast.

Moskeeën (en kerken) maken veel lawaai. Indiener zit niet te In de

‘Noaberschapsovereenkomst’ zijn afspraken gemaakt met het moskeebestuur over de gebedsoproep. De overeenkomst is als bijlage bij de bestemmingsplantoelichting gevoegd.

18 wachten op een gebedsoproep die hij 5x per dag verplicht moet aanhoren

☺ 27:24 p 18 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Verkeersdruk Het uitgevoerde verkeersonderzoek toont aan dat ook op het drukste moment van de week de verkeersafwikkeling voldoende blijft na de bouw van de moskee.

Lawaai-overlast De geluidstoename als gevolg van extra verkeer zal marginaal zijn.

Wat betreft de gebedsoproep: In de ‘Noaberschapsovereenkomst’ zijn afspraken gemaakt met het moskeebestuur. De overeenkomst is als bijlage bij de bestemmingsplantoelichting gevoegd.

Zoals in de bestemmingsplantoelichting (par 5.1.4.6) aangegeven is er op basis van de overeenkomst sprake van een verantwoord woon- en leefklimaat ten aanzien van de oproep.

Dit met name door de zeer korte duur van de oproep (ca. 2 à 3 minuten). Ook gebeurt het alleen op vrijdagmiddag en op 2 feestdagen (ochtend).

☺ 27:25 p 18 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Het afleiden van de verkeersgeneratie uit de parkeercijfers is onzorgvuldig en leidt tot een onderschatting.

☺ 27:26 p 19 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Het is onduidelijk waarom in het verkeersonderzoek wordt uitgegaan van bezoek aan de gebedsruimte tussen 12 en 16 uur. Dat is niet gemotiveerd. Het bestemmingsplan kent geen beperking voor tijdstippen van bezoek.

Ook is niet onderbouwd waarom een vergelijking met een bioscoopbezoek relevant is

☺ 27:27 pp 22 – 23 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk

2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand ○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen
Content:

Indiener vindt het voorstel absurd vanwege het bezwaar van omwonenden tegen toenemende verkeersdruk en gebedsoproep. 900 enquêteformulieren en 75 bezwaarschriften moeten duidelijk hebben gemaakt dat het leefgenot onder druk staat bij inwoners van dit gebied.

Alles moet wijken voor de moskee.

De gemeente heeft geen oor voor deze inwoners. Het woongenot en het Spijtig om te horen dat u het gevoel heeft dat er niet naar u geluisterd wordt.

Het plan is na een zorgvuldig locatieonderzoek tot stand gekomen en voldoet aan een ‘goede ruimtelijke ordening’. Het gemeentebestuur heeft in haar besluitvorming de zorgen en bezwaren van omwonenden meegewogen, maar vindt de ontwikkeling nog steeds passend op deze locatie. Er zal (opnieuw) democratisch een besluit genomen worden over het vaststellen van het bestemmingsplan. Uw zienswijze wordt in de besluitvorming betrokken.

23 milieu kan en mag niet ondergeschikt zijn aan dit project.

☹ 27:28 p 23 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Voor de gebedsoproep heeft tot woede geleid: islamitisch dogma dringt door in publieke en privésfeer.

☹ 27:29 p 23 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Indiener vindt het schandalig dat de gemeente nog geen 4 jaar later een verhoging van de grenswaarden voorstelt.

Gaat de gemeente dat iedere keer doen als dit de realisatie van een project belet?

☹ 27:30 p 24 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Uit geluidsmetingen is volgens indiener gebleken dat de moskee geluidsoverlast zal veroorzaken.

☹ 27:31 p 24 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De al aanwezige parkeeroverlast bij appartementencomplex Varvik (t.h.v. Kuipersdijk 229) zal vele maken erger worden.

☹ 27:32 p 25 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Indiener vindt het geluid van een minaret en andere oproepsystemen niet prettig. Bij een kerk wordt er soms door een klokkenspel nog een lied van gemaakt, maar als het puur geluid is om op te roepen ervaart indiener dat als overlast. Indiener heeft liefst geen oproep of slechts heel kort (max 1 minuut). Als de moskee zorgt voor dergelijke geluidsoverlast is hij tegen het plaatsen van de moskee.

☺ 27:33 p 25 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Indiener voelt zich niet veilig en kan niet slapen van de komst van de moskee. Als hij had geweten dat de gemeente dit van plan was had hij hier geen huis gekocht.

In onze multiculturele samenleving hebben we te maken met verschillende culturen en bijbehorende gebruiken. Wij begrijpen dat ieder mens dit anders beleeft.

De mensen die naar de nieuwe moskee zullen gaan, zijn vooral mensen die nu naar de twee bestaande moskeeën in de buurt gaan. Dat zijn al inwoners van de buurt. Meer bekendheid met elkaar kan helpen om eventuele angstgevoelens weg te nemen. De moskeebesturen hebben meermaals aangegeven dat iedereen van harte welkom is om het nieuwe gebouw te bezoeken.

☺ 27:34 p 25 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het wordt drukker, terwijl het al een druk punt is waar de moskee komt.

☺ 27:35 p 25 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De klanken van de azaan vindt indiener niet kunnen.

☺ 27:36 p 26 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Waarom een mega-moskee, terwijl er weinig moslims in de buurt wonen?

☺ 27:37 p 26 in Nota beantwoording zienswijzen BP Moskee Kuipersdijk 2020_Anoniem t.b.v. publicatie.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand
- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Het wordt buurtbewoners door de strot gedrukt, terwijl veel mensen het liever niet hebben. De gemeente doet wat ze wil.

Indiener verdenkt B&W er van dat ze zijn omgekocht. De bijeenkomsten hebben geen zin gehad. Het ergste was een bijeenkomst op het stadhuis waarbij iemand van de moskee sprak die amper Nederlands sprak. En dan krijgen zij een moskee.

Volgens indiener moeten zij zich steeds aanpassen aan de andere bevolking. Het zou andersom moeten zijn.

☺ 28:1 p 2 in 202503.20_Blömer PVV_nieuw te bouwen moskee.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Wethouder van de Berg is op de hoogte van de weerstand die de nog te bouwen gigantische moskee bij vele inwoners oproept, ondanks de vele protesten is er niet geluisterd naar deze inwoners.

Er is nog een mogelijkheid voor de omwonenden en ook de andere inwoners om in beroep te gaan tegen de het plan. Het wordt echter alleen getoetst aan de bouwregels en het bestemmingsplan. OA de stikstofregels zullen hier integraal moeten worden meegenomen.

☺ 29:1 p 3 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Met betrekking tot de gebedsoproep is het niet mogelijk dat de gemeente daarover regels vastlegt. Deze worden gemaakt opgesteld in afspraken tussen de moskeebesturen, de Wijkraad Zuid-oost Enschede en de Werkgroep Kuipersdijk. De gemeente heeft hierin een ondersteunende rol.

☺ 29:2 p 3 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Noaberschapsovereenkomst; overeenkomst tussen de Wijkraad Zuid-oost Enschede namens de omwonenden en de moskeebesturen over de “Azan” (oproep tot gebed).

☺ 29:3 p 3 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het uitgebreide proces voorafgaand aan de vaststelling van de kadernotitie heeft alle betrokkenen in staat gesteld om in een vroegtijdig stadium, op een moment dat nog geen richtinggevend besluiten zijn genomen, mee te denken over de kaders voor de realisatie van een moskee op deze locatie

☺ 29:4 p 4 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking
- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

De gemeente heeft het regelmatige overleg tussen bouwcommissie, wijkraad en werkgroep Kuipersdijk gefaciliteerd. 1800 adressen rondom de beoogde locatie zijn regelmatig

geïnformeerd over alle belangrijke processtappen. Er is een openbare geluidsproef georganiseerd en er is ruimte geboden aan de bewoners om een eigen geluidsproef te organiseren.

☺ 29:5 p 4 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Adviseren

Content:

Deze ronde bestond uit een informatiebijeenkomst met aansluitend de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen en een extra behandeling van de conceptstukken in de stadsdeelcommissie Oost van 9 februari 2016 voordat de stukken door het College van Burgemeester en Wethouders werden behandeld.

☺ 29:6 pp 5 – 6 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De gemeenteraad wil niet zover gaan om alle gebedsinstellingen te beperken in hun mogelijkheden om op te roepen voor het gebed. Daarom is gekozen voor het inzetten op het vastleggen van afspraken in een overeenkomst tussen de moskeebesturen en de bewoners. De moskeebesturen en de Wijkraad Zuid-Oost Enschede (namens de direct omwonenden) hebben afspraken gemaakt over de frequentie en de geluidsterkte van de oproep tot gebed. Op 7 juli 2016 zijn deze afspraken vastgelegd in de zogenoemde 6 “Noaberschapsovereenkomst” waarbij rekening is gehouden met de vrijheid van godsdienst van de moskeebezoekers en de privacy (geluidsbelasting) van omwonenden.

☺ 29:7 p 6 in b_NL.IMRO.0153.BP00142-0003_tb7.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De intensiteit wordt vooral beïnvloed door de ontwikkelingen in het centrum. Wel zouden de kruispunten van de Kuipersdijk met de Wethouder Beversstraat en de Varviksingel voor problemen kunnen zorgen (zgn. bottlenecks), maar dat zal niet tot onaanvaardbare situaties leiden.

☺ 31:1 p 1 in Al 10 jaar het meest besproken gebouw van Enschede, maar nog geen steen gelegd: waar blijft de nieuw.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Kent u het verhaal van die nieuwe moskee in Enschede nog? Er wordt al meer dan tien jaar over gesteggeld, maar er staat nog altijd niks.

☺ 31:2 p 1 in Al 10 jaar het meest besproken gebouw van Enschede, maar nog geen steen gelegd: waar blijft de nieuw.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Door angst voor verkeer-, parkeer- en geluidsoverlast en de daaruit voortvloeiende bezwaren, onderzoeken en rechtszaken kwam het bijzondere nieuwbouwproject nooit van de grond. Het

bestuur van de Stichting Selimiye Moskee kreeg in oktober vorig jaar eindelijk goedkeuring van de Raad van State, bezwaren van omwonenden werden afgewezen.

☺ 32:1 p 1 in Buurt 'verkoopt' massaal woning uit protest moskee.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Leestijd: 1 minuut

Buurt 'verkoopt' massaal woning uit protest moskee
ewoners van de Kuipersdijk in Enschede hebben in hun straat allemaal een bord 'te koop' in de tuin neergezet. De reden daarvan is de mogelijke komst van een moskee in de buurt. Uit protest hebben de bewoners daarom hun huizen te koop aangeboden.

☺ 33:1 p 1 in Enschede test geluid van gebedsoproep.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

In Enschede is getest hoe hard het geluid van de gebedsoproep kan worden als daar een nieuwe moskee wordt gebouwd. Ongeveer 900 bewoners gingen vandaag in op de uitnodiging van de gemeente om aan het onderzoek mee te doen

☺ 33:2 p 1 in Enschede test geluid van gebedsoproep.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief ○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Op reactieformulieren konden bewoners hun ervaringen met de geluidsproef aangeven. Sommigen vrezden dat het geluid nu veel zachter is dan als de moskee er staat.

☺ 134:1 p 1 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

r hebben zich geen sprekers gemeld. Alle mensen die een zienswijze hebben ingediend, hebben een brief gekregen waarin is aangegeven wat de gemeente met hun zienswijze heeft gedaan en dat ze hier vanavond kunnen inspreken. Daar heeft dus niemand zich voor aangemeld.

☺ 134:2 p 2 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand ○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Qua participatie is het lovenswaardig dat bewonersteam Boswinkel gevonden is als een erkend wijkorgaan, maar gezien de locatie waar het hier om gaat natuurlijk absoluut onvoldoende. Er zijn nu 21 zienswijzen met af en toe meerdere bezwaren per zienswijze en in totaal vele bezwaren van betrokkenen, maar die worden terzijde geschoven oa vanwege de afstand. In het proces van 20 maart 2019 is pas ter zitting zienswijzen en bezwaren van bezwaarmakers erkend en het aanvankelijke niet ontvankelijk losgelaten. In hoeverre worden de huidige zienswijzen van bezwaarmakers (emails brieven) op dezelfde wijze mogelijk oneigenlijk en onterecht afgehouden?

☺ 134:3 p 2 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Bezoekersprognoses ontbreken nog steeds, de verkeersafwikkeling ter plaatse ontbreekt nog steeds. tijdens de spitsuren staan nu al de Zuiderval, wethouder Beverstraat en Kuipersdijk vast. Dat zal een blokkade op het Spaansland gaan inhouden, dat is gewoon niet anders mogelijk. Tot slot is het voor Enschede Anders onbegrijpelijk dat de moskee te zijner tijd een parkeerplan gaat opstellen bij bepaalde evenementen, dat zou er nu al bij moeten zitten. Het is voor Enschede Anders wederom onvoldoende, niet besluitrijp en indien dat toch gevraagd gaat worden, is het niet mogelijk om hiermee in te stemmen.

☺ 134:4 p 3 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

In tegenstelling tot 3 jaar geleden nu veel minder discussie en insprekers. In die zin zijn we gevorderd. We hebben toen een principieel punt gehad over financiering.

☺ 134:5 p 4 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Geen aanvullende vragen van de PVV. Wel opmerkingen over de participatie, waar we alweer twijfels over hebbe. Zienswijzen omtrent de moskee worden zo aan de kant geschoven. Daar vindt de PVV wel wat van. We zijn aan het broeden op een motie, daar komen we mee.

☺ 134:6 p 4 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Van Ek: wat vindt Elferink van het voorbij schuiven van de zienswijzen? Er zijn er 21 uitgebreid beantwoord, ik kan me niet voorstellen dat ik vindt dat het daarmee aan de kant geschoven is. Er zijn wel zienswijzen op dezelfde manier afgedaan, maar dat kan.
Elferink: We zijn het niet met u eens. In het verleden waren er 72 zienswijzen. Het gaat nu hetzelfde als toen, daarom gereede twijfels.

☺ 134:7 p 4 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Graag reactie van de wethouder hoe ik dat moet duiden, want het is verwarrend. Helaas bepaalt de landelijke politiek de grote lijn, maar Diyanet is geworden tot instrument van Erdogan. Bijna alle Turkse moskeeën zijn van Diyanet, dus we moeten een vinger aan de pols houden wat betreft de financiering. Daar waar de gemeente volgens de wetgeving een rol kan spelen, wil ik de wethouder op het hart drukken om die rol te nemen. De vormgeving en geluidsafspraken zijn niet aan de orde bij het bestemmingsplan. Het is nog geen hamerstuk, de VVD staat fractiegenoten toe om naar eigen geweten te stemmen.

☺ 134:8 p 4 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Na Moskee Kuipersdijk 2011, ... nu dan de volgende aflevering: 2020. Onze mening is hetzelfde: geen moskee op deze locatie

☺ 134:9 p 4 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Vanuit economisch perspectief verkopen van dit stuk Enschedese grond aan Diyanet, de goed gefinancierde overheidsorganisatie van Turkije maakt veel duidelijk.

☺ 134:10 p 5 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand
- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Waar de burger zijn belangen zijn, vragen wij ons oprecht af. In het dossier nu in totaal 100 zienswijzen met een veelvoud van bezwaren afdoen met 'De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan'... Er wordt in meerdere bijeenkomsten aangegeven dat het alleen gaat om de verkeersafwikkeling. In dit raadsvoorstel wordt echter op veel plekken de naamgeving aangepast. Er wordt opening gegeven voor nog meer verkeersellende. Niet alleen in de nabije omgeving. Verkeer is naast oa zwerfafval een van de grootste ergernissen van inwoners van dit moment. de afdeling communicatie mag dan van het college vertellen dat werkzaamheden onvoldoende zijn afgestemd, daar gaat het niet om.

☺ 134:11 p 5 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie
- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

8 jaar ligt het dossier moskee al op tafel. De slotfase lijkt bereikt. Vanaf 2012 zijn omwonenden betrokken bij dit opzienbare initiatief en hebben zij de mogelijkheid om hun zegje te mogen doen.

De gemeente heeft zich netjes aan de regels gehouden wat dit betreft. Helaas heeft de gemeente niets gedaan met input van omwonenden. Er zijn 900 ingevulde enqueteformulieren door het toilet gespoeld omdat de gemeente participatie niet belangrijk vindt. De inwoners hebben het geloof in de gemeente verloren. 75 bezwaarschriften zijn vorige keer net zo flauw beantwoord als degene die nu zijn binnengekomen. Als zelf de voorzitter van de wijkraad op 6 april 2016 zegt niet serieus te zijn genomen, dat was toen de meest professionele wijkraad (Zuid Oost), mogen we zeggen dat burgerparticipatie niet serieus wordt genomen door de Enschedese politiek. Ik citeer uit de brief van de wijkraadvoorzitter: ontevreden over proces, tijdens het inspreken in feb 2016 al aangegeven. Het bestuur van de wijkraad heeft gemerkt dat ze niet gezien wordt als serieuze partij. De wijkraad heeft niet het idee gehad dat ze echt in gesprek zijn geweest met het bestuur of als volwaardig partij zijn betrokken. Het is duidelijk dat de moskee gevoelig is. DPE is niet te spreken over de gang van zaken en vindt de weerstand tegen de moskee en de mogelijk aanzuigende werking van de achterban, de kritiek op de gebedsoproep meer dan gegrond. Dit proces is met nadruk op participatie een wassen neus. Politiek duldt blijkbaar geen inspraak van inwoners, volgens ons. Is de wet Bibob

volgens de laatste maatstaven uitgevoerd? De verkeerscirculatie blijft twijfelachtig. Geen hamerstuk. Afhankelijk van de antwoorden van de wethouder komt er amendement of motie.

☺ 134:12 p 6 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Om te beginnen, ik trap af omdat ik word aangesproken als portefeuillehouder participatie. Mijn grote drijfveer om in de politiek te gaan en waar ik ontzettend hard aan werk. De opmerkingen over de wijkraden zijn ferme taal en ik kan het ook niet rijmen met de complimenten vanuit de commissie Enschede Akkoord. ik snap de zuurheid hier niet goed, terwijl het dezelfde portefeuille is. Dat hoeft niet nu, maar ik ga graag met dhr. Versteeg in gesprek.

☺ 134:13 p 7 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Je hoort hier nergens in het gesprek dat we én een wijkraad hadden (die overigens niet alleen gestopt is vanwege de moskee, maar daar zit ook het element in dat er steeds minder betrokkenheid is bij de mensen die ze vertegenwoordigen, de vraag waar doen we het nog voor en of we het anders kunnen inrichten). Daarnaast staat ook een bewonersgroepering. De drie mensen die daar het voortouw in hebben genomen, ..., die drie vertegenwoordigden de bewonersgroepering. En dat is echt wat anders dan de wijkraad. De discussie vroeg er niet om om dit uit te pluizen, maar ik wil het wel helder even schetsen. De vraag of die momenten in dit stuk zijn op te nemen: eigenlijk is dat de overeenkomst die er onder ligt over goed noaberschap, waar je dit soort zaken onder schaaft, en waar je ook bestuurlijk als wethouder natuurlijk wel gesprekken voert ook met de moskeebesturen, maar ook met een bewonersvertegenwoordiging die we nog steeds niet op orde hebben, waar hard aan wordt gewerkt.

☺ 134:14 pp 7 – 8 in 201208_Woordelijk verslag commissie Oost (agendapunt moskee).pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

mijn gevoel bij participatie: inwoners en welzijn zijn leidend, niet het instandhouden van politieke en economische systemen. Daadkracht is daar bij nodig. Waar het om gaat: naar uw opvatting zal het veranderen van de naamgeving geen consequenties hebben. Wat is de zwaarte van uw opvatting in juridische zin? Ik vind het mooi dat u erkent dat het een nieuw raadsvoorstel is en dat we over alles iets hadden kunnen zeggen. Was handig als de voorzitter daar ook van op de hoogte was geweest.

☺ 135:1 p 1 in Beantwoording art. 35 vragen dhr. Arjan Brouwer (Democratisch Platform Enschede).pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

o werd in 2016 eveneens vóór het initiatief moskee gestemd door de voormalige gemeenteraad, zonder schriftelijke motivatie waarom er voorbij werd gegaan aan de uitslag

van de bijna 900 enquête formulieren waar de deelnemers op zijn minst zeer kritisch waren over de komst van de moskee en het daarop gebaseerde negatieve advies van de wijkraad die volledig in de wind werd geslagen door 37 van de 39 raadsleden, dan vraagt Democratisch Platform Enschede zich oprecht af “hoezo volksvertegenwoordiging” als je een volledige wijk zo aan de kant zet.

☺ 135:2 p 1 in Beantwoording art. 35 vragen dhr. Arjan Brouwer (Democratisch Platform Enschede).pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Volgens Democratisch Platform Enschede heeft de gemeenteraad zich in het raadsbesluit van 15 december 2020 keurig aan de democratische spelregels gehouden en valt haar niets te verwijten.

Maar kennelijk treden er andere spelregels in werking als het een moskee betreft en geniet de Islamitische Stichting Nederland (ISN) een voorkeursbehandeling. Althans wel als het aan de Enschedese lokale politieke afdelingen van D66, PvdA en ChristenUnie ligt die alleen oog hebben voor het democratische proces en burgerparticipatie als het in hun straatje past.

Waarmee Democratisch Platform Enschede tevens wil aangeven dat zij diep teleurgesteld is en ook haar vraagtekens zet bij de onpartijdigheid van de Raad van State, als zij het democratische besluit schriftelijk gemotiveerd wenst te zien door de fracties en druk blijft uitoefenen op de gemeenteraad en het college.

☺ 135:3 p 2 in Beantwoording art. 35 vragen dhr. Arjan Brouwer (Democratisch Platform Enschede).pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Kan het college aangeven waarom een moskee met deze omvang die zeker een aanzuigende werking zal hebben, met de wens om de geloofsovertuiging over een stadsdeel uit te storten, tegenover een openbare school, een zwembad en woonwijk (waar praktisch geen achterban woonachtig is) gebouwd kan worden?

☺ 137:1 p 1 in Beantwoording art. 35 vragen van dhr. Blömer (PVV) inzake nieuwe moskee.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Er lag al een parkeerplan dat was besproken met moskeebesturen en de wijkraad ZOE. Dat plan moet worden aangepast op basis van de nieuwste ontwikkelingen in de omgeving. Deze actie wordt door de gemeente uitgevoerd, waarna het aangepaste plan weer wordt besproken met wijkraad en moskeebestuur. We zorgen ervoor dat er ten tijde van ingebruikname van het Turks Cultureel Centrum een actueel plan ligt dat partijen kunnen uitvoeren.

☺ 137:2 p 2 in Beantwoording art. 35 vragen van dhr. Blömer (PVV) inzake nieuwe moskee.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking
- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Wethouder van de Berg is op de hoogte van de weerstand die de nog te bouwen gigantische moskee bij vele inwoners oproept, ondanks de vele protesten is er niet geluisterd naar deze inwoners. Er is nog een mogelijkheid voor de omwonenden en ook de andere inwoners om in beroep te gaan tegen de het plan. Het wordt echter alleen getoetst aan de bouwregels en het bestemmingsplan. OA de stikstofregels zullen hier integraal moeten worden meegenomen. Het is niet altijd even makkelijk voor onze inwoners om de regels omtrent beroep te begrijpen.

De PVV is voor openheid en duidelijkheid. We vragen dan ook aan Wethouder van de Berg om deze inwoners te steunen en in straatstaal uit te leggen wat de mogelijkheden zijn voor beroep in deze kwestie.

☺ 137:3 p 2 in Beantwoording art. 35 vragen van dhr. Blömer (PVV) inzake nieuwe moskee.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Tegen het besluit over een omgevingsvergunning is bezwaar mogelijk. De gemeente communiceert over alle besluiten over vergunningen op dezelfde manier. Onderdeel van die communicatie is de uitleg op welke manier bezwaar kan worden gemaakt tegen een besluit. De gemeente behandelt de omgevingsvergunning voor het Turks Cultureel Centrum net zoals iedere andere vergunningaanvraag en ziet geen aanleiding om voor deze specifieke vergunning een andere werkwijze te hanteren

☺ 140:1 p 1 in motie 20 Gr Versteeg Parkeeroverlas Moskee bezoekers_niet aangenomen.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De locatie Kuipersdijk economisch, verkeerstechnisch en door de te verwachten toestroom een verre van ideale locatie is.

☺ 140:2 p 1 in motie 20 Gr Versteeg Parkeeroverlas Moskee bezoekers_niet aangenomen.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Ook de directe omgeving (inwoners en ondernemers) op verschillende momenten en op verschillende wijzen hebben aangegeven tegen de komst te zijn van een Moskee op deze locatie.

☺ 140:3 p 1 in motie 20 Gr Versteeg Parkeeroverlas Moskee bezoekers_niet aangenomen.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Parkeervergunningen worden door inwoners veelal gezien als ondemocratisch. Gezien het verweer vanuit ook de directe omgeving van de Moskee, deze inwoners en ondernemers toekomstig mogelijk worden opgezeeld met extra kosten om de parkeerdruk te reguleren door het invoeren van parkeervergunningen.

☺ 141:1 p 1 in motie 21 DPE Mogelijke verkeer parkeeroverlast Moskee Enschede_niet aangenomen.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Het plan om een moskee aan de Kuiperswijk te bouwen in meer of mindere mate voor meer verkeer- en parkeerdruk gaat zorgen;

☹ 141:2 p 1 in motie 21 DPE Mogelijke verkeer parkeeroverlast Moskee Enschede_niet aangenomen.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Het onwaarschijnlijk is dat activiteiten van omliggende terreineigenaren worden afgestemd op, of gecancelled worden voor speciale bijeenkomsten in de nieuw te bouwen moskee;

☹ 142:1 p 1 in Raadsvoorstel-2.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Een voorbeeld is de verkoop van een gemeentelijk pand dat als school gebouwd en jarenlang als school gebruikt is en een ruime maatschappelijke bestemming heeft. Zonder dat hiervoor een planologische procedure hoeft te worden doorlopen of een omgevingsvergunning hoeft te worden aangevraagd, kan het gebruik van dat schoolgebouw nu worden gewijzigd in een kerk, moskee, motorclub, dierenasiel of brandweerpost. Met als gevolg dat in geval van klachten of een handhavingsverzoek van omwonenden door de gemeente als antwoord moet worden gegeven dat de nieuwe activiteit gewoon binnen de bestemming past en de gemeente tegen het gewijzigde gebruik van het gebouw dus niet handhavend kan optreden. Uitspraken van de bestuursrechter (Raad van State) hebben tot gevolg gehad dat je mogelijke milieuhinder voor omwonenden, zoals geluidshinder, moet onderzoeken voor alle functies en gebruiksmogelijkheden die je in een nieuw bestemmingsplan binnen de bestemming 'Maatschappelijk' mogelijk maakt.

☹ 142:2 p 3 in Raadsvoorstel-2.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Voor deze beleidsregel is geen aparte inspraakprocedure doorlopen. Dit omdat de beleidsregel geen rechtstreeks juridische werking heeft en geen concrete uitspraken doet over bestemmingen op pand- of perceelniveau.

Deze beleidsregel kan gezien worden als een werkwijze die toegepast zal gaan worden bij de totstandkoming van een nieuw bestemmingsplan en straks bij het omgevingsplan. Dit nieuwe bestemmingsplan en straks het omgevingsplan zal vervolgens in procedure gebracht worden, waarbij participatie een belangrijke rol speelt.

De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie om tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel te krijgen. In het Omgevingsbesluit staan regels om participatie te waarborgen. Verder geeft de wet het bevoegd gezag voor het vaststellen van het omgevingsplan (uw raad) en de initiatiefnemer de vrijheid eigen keuzes te maken voor de inrichting van het participatieproces. De locatie, het soort besluit, de omgeving en de betrokkenen zijn immers elke keer anders. Ook het moment waarop participatie start, verschilt per geval. Participatie en inspraak over het toepassen van onderhavige beleidsregel is daarmee in de toekomst voldoende gewaarborgd.

☺ 143:1 p 1 in Reactie op brief wijkraad ZO (6 apr) door moskee dd 12 april.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

verwijt de bouwcommissie (en de gemeente) dat zij u niet als serieuze partner heeft gezien. U heeft niet het idee dat u ooit echt in gesprek bent geweest met het bestuur of ooit als volwaardig partner in het proces bent betrokken.

Volgens ons bent u, ondanks uw aangenomen rol, wel degelijk bij het proces betrokken geweest. U bent altijd aanwezig geweest bij de overleggen die met de werkgroep hebben plaatsgevonden. Ook was u betrokken en aanwezig bij de door de bouwcommissie in de wijk georganiseerde informatiebijeenkomst voor de wijkbewoners. Waar nodig en mogelijk heeft een vertegenwoordiger van de bouwcommissie de vergaderingen van de wijkraad bijgewoond. Het is juist dat, door omstandigheden, niet alle vergaderingen bijgewoond konden worden. Dat neemt echter niet weg dat, waar nodig en mogelijk, onze vertegenwoordiger aanwezig is geweest en relevante informatie heeft gedeeld.

☺ 143:2 p 1 in Reactie op brief wijkraad ZO (6 apr) door moskee dd 12 april.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

U geeft aan dat volgens de werkgroep in het gelopen proces (afgelopen 5 jaar) niets is bereikt. Naar onze mening wordt hiermee de inzet van alle partijen te kort gedaan, omdat wordt voorbij gegaan aan zaken die met elkaar wel zijn bereikt.

Voorbeelden daarvan zijn een modern en passend ontwerp, de beperking van de omvang van de bouw, de beperking van de detailhandel, het vereiste/de zekerheid van een minimaal aantal parkeerplaatsen, het voornemen c.q. de toezegging van de gemeente tot een duurzame oplossing voor het parkeren in de wijk, het beperken van de oproep tot gebed, etc.

☺ 143:3 p 1 in Reactie op brief wijkraad ZO (6 apr) door moskee dd 12 april.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Verder geeft u aan dat het doel van de oproep tot gebed u nog niet duidelijk is.

De onduidelijkheid zit kennelijk in het feit dat de waarde en het belang hiervan lastig onder woorden zijn te brengen, omdat het een gevoelskwestie is. Emotie en gevoel zijn nu eenmaal lastig te duiden.

De oproep tot gebed hoort bij het gebed. Een oproep op eigen terrein heeft een zeer bijzondere, emotionele waarde, geeft een binding met het gebed en geloof, is een herkenning, etc.. Iets waar de gemeenschap al vele jaren naar uitkijkt.

☺ 143:4 p 2 in Reactie op brief wijkraad ZO (6 apr) door moskee dd 12 april.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Wat ons betreft staan wij nog steeds open voor gesprekken om voor 18 april a.s. alsnog tot een overeenstemming te komen. Het is immers een goede verstandhouding met de burens waard. Zoals gezegd, dient de ruimte voor een oplossing dan wel gezocht te worden in de eerdere twee voorstellen.

☺ 143:5 p 2 in Reactie op brief wijkraad ZO (6 apr) door moskee dd 12 april.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Adviseren ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Wat betreft uw advies aan de gemeenteraad hebben wij onze bedenkingen.

U adviseert om de wijziging van het bestemmingsplan (u bedoelt waarschijnlijk de kadernotitie) niet te accorderen indien de partijen geen overeenstemming zullen bereiken met betrekking tot de oproep tot gebed.

In onze beleving impliceert dit namelijk een verkapt verbod op de oproep tot gebed en zou dat in strijd zijn met artikel 1 van de Grondwet.

☺ 144:1 p 1 in Schriftelijke motivering besluit niet vaststellen bestemmingsplan.pdf

Content:

Er zijn twijfels over de effecten op de verkeersafwikkeling en het parkeren

☺ 144:2 p 1 in Schriftelijke motivering besluit niet vaststellen bestemmingsplan.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie ○ Relatie burger en overheid;

Wantrouwen

Content:

Er zijn twijfels over de participatie en het serieus nemen van de zienswijzen Het bewonersteam Boswinkel is onvoldoende betrokken. Zienswijzen worden oneigenlijk en onterecht afgehouden of zelfs aan de kant geschoven. De raad heeft de indruk dat alle zienswijzen op dezelfde manier zijn afgedaan. Daarnaast heeft de gemeente niets gedaan met de input van omwonenden.

☺ 144:3 p 1 in Schriftelijke motivering besluit niet vaststellen bestemmingsplan.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Er zijn twijfels over de effecten op de verkeersafwikkeling en het parkeren Bijvoorbeeld de verkeersafwikkeling op het kruispunt Spaansland-Wethouder Beverstraat. Maar ook is er onduidelijkheid over de impact van deze ontwikkeling op het parkeren in de wijk en omliggende straten. Daarnaast vreest de raad voor toename van de verkeersdruk op de singels. Door toename van het aantal verkeersbewegingen (het gaat 600-700 bezoekers aan de moskee)

☺ 145:1 p 2 in Verslag Oost 25 januari 2022.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Acht insprekers geven hun mening. Zij maken opmerkingen over de verkeersafwikkeling, de grootte van de moskee, integratie. Een aantal geeft aan de bouw van een moskee onwenselijk te vinden.

Anderen verwijzen naar het langdurige traject en roepen op om de gemeenschap eindelijk een eigen verblijf te gunnen.

☺ 146:1 p 4 in verslag raadsvergadering 31 januari 2022.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

stemmen tegen; vindt principieel onjuist dat evt. planschade ten koste komt van inwoners en niet bij initiatiefnemers. Behoorlijke opgave om de financiering te toetsen aan de wet bibob. Zorgen bij buitenlandse financiering; meer dan 30 % buitenlandse invloeding. Roept vraagtekens op, grootste moskee staat in Rotterdam, Enschede met cultureel centrum ook gigantisch. Mede gezien landelijk convenant niet tot stand is gekomen en zullen tegen stemmen. Groot belang verbinding te zoeken, team bruggenbouwer als voorbeeld.

☺ 146:2 p 4 in verslag raadsvergadering 31 januari 2022.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking
- Relatie burger en overheid;

Wantrouwen

Content:

stemmen tegen, stikstofberekeningen en verkeersplan rammelt aan alle kanten, 1500 gebedsplaatsen geen overlast volgens college, inwoners/omwonenden worden niet gehoord.

☺ 146:3 p 5 in verslag raadsvergadering 31 januari 2022.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie
- Relatie burger en overheid;

Wantrouwen

Content:

stemmen tegen, van participatie naar van alles.

☺ 147:1 p 1 in Een moskee vindt Enschede prima, maar hoe ga je de geluidsoverlast tegen? | de Volkskrant.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Maar ze zijn wel mordicus tegen het rondschallen van de gebedsoproep in hun wijk. Als het kerkklokken zouden zijn, was het anders. 'Dat zit in onze cultuur. Maar als de kerk een geluidsinstallatie op het dak zet waarmee vijf keer per dag het Onze Vader wordt uitgezonden, heb ik daar ook problemen mee.'

☺ 147:2 p 1 in Een moskee vindt Enschede prima, maar hoe ga je de geluidsoverlast tegen? | de Volkskrant.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Wantrouwen

Content:

Wethouder Hatzenboer werd op internet uitgemaakt voor landverrader, en 'Jihatenboer'. Op een bijeenkomst met de buurt werd hij tamelijk agressief bejegend. 'Toen heb ik gezegd: genoeg is genoeg. Ik snap de emoties, maar zo ga je niet met elkaar om.' Hatzenboer kondigde aan aangifte te doen als hij nog eens werd beledigd. 'Dat hielp.'

☺ 147:3 p 1 in Een moskee vindt Enschede prima, maar hoe ga je de geluidsoverlast tegen? | de Volkskrant.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Er werden gesprekken gevoerd tussen de gemeente, de wijkbewoners en de moskeebestuurders. Uiteindelijk lagen er twee opties op tafel: drie keer in de week een oproep op 57 dB, of een keer op 63 dB. Voor de wijk was dat nog te veel

🕒 149:1 p 1 in Vrijdagprotest tegen moskee in Enschede afgeblazen | Enschede | tubantia.nl.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme

Content:

Twee dagen achter elkaar zou Rechts in Verzet (RIV) in Enschede demonstreren tegen de komst van een nieuwe moskee aan de Kuipersdijk.

📄 Windturbines Hengelo gecodeerd

53 Quotations:

🕒 1:1 p 2 in 2021-10-05_Antwoord_College_vragen_PVV_landelijke normering windturbines.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Ook daarvoor moet er een zorgvuldig proces doorlopen worden met omwonenden en belanghebbenden, waarvoor ook richtlijnen zijn opgenomen in het voorlopig ontwerp omgevingsprogramma Nieuwe Energie.

🕒 2:1 p 1 in 2021-10-19_Antwoord_College_vragen_VVD_banen versus windturbines.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Dat zijn enerzijds de economische en innovatieve functie van Thales en de werkgelegenheid die het bedrijf biedt voor Hengelo en de regio versus de maatschappelijke opgaven die de energietransitie met zich meebrengt waar het college ook invulling aan wil geven.

Dit zijn maatschappelijke belangen die het college heel zorgvuldig wil afwegen

🕒 3:1 p 3 in 2022-07-

12_Antwoord_College_vragen_LokaalHengelo_Omgevingseffectrapportage.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Met het opstellen van het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 is een uitgebreid participatieproces doorlopen. Daarom vindt het college, los van de bovengenoemde wettelijke eisen, het belangrijk om inwoners en omwonenden van Hengelo en de buurgemeenten te betrekken bij het vervolg proces. Daarvoor worden kaders opgesteld waar het vervolg participatieproces aan moet voldoen.

🕒 3:2 p 2 in 2022-07-

12_Antwoord_College_vragen_LokaalHengelo_Omgevingseffectrapportage.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Er zal vanuit de RES Twente voorzien worden in een participatieproces voor het opstellen van de o.e.r.. Dat zal in ieder geval moeten voldoen aan de procedurele eisen voor een m.e.r.; deze voorziet in twee momenten om zienswijzen in te dienen: - in het voortraject: na de publicatie van de openbare kennisgeving dat een m.e.r. procedure gestart wordt; - na afronding van het MER/OER: het MER/OER wordt tegelijk met het (voor)ontwerp van het plan of besluit waarop het betrekking heeft ter inzage gelegd. Het MER/OER zal dus met het ontwerp van het kaderstellende deel van de RES Twente ter inzage worden gelegd (en kunnen zienswijzen worden ingebracht)

☺ 4:1 p 2 in 2022-07-12_Antwoord_College_vragen_PVV_uitsluitingsgebieden wind.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Nee, het college is het hier niet mee eens. Er is een zorgvuldig participatieproces doorlopen om te komen tot een omgevingsprogramma, waarin binnen de zoekgebieden mogelijke zoeklocaties in kaart zijn gebracht waarvoor de belemmeringen niet gelden, zoals genoemd bij de beantwoording van uw vorige vraag

☺ 5:1 p 2 in 2024-05-21_Antwoord_College_vragen_LokaalHengelo_windturbines.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Ja, een eventuele ontwikkelaar zal een participatieproces doorlopen met omwonenden en belanghebbenden.

☺ 6:1 p 1 in 2025-04-23_Vragen_LokH_Geen windturbines in Hengelo lokale regie en toets van de Hengeloer.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

Dus alléén als Hengelo daar zélf over beslist – samen met haar inwoners.

Geen overleg in regionale achterkamers, geen voorschrift van provincie of Rijk, maar échte lokale regie.

☺ 7:1 p 1 in Actie tegen windmolens bij Twickel, Hengelo en Borne.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Voor inwoners van Borne, Hengelo en bewoners en bezoekers van landgoed Twickel zorgt dit voor onacceptabele gezondheidsrisico's.

☺ 7:2 p 1 in Actie tegen windmolens bij Twickel, Hengelo en Borne.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme

Content:

Teken de petitie

De leden van de Actiegroep zijn bewoners en ondernemers van o.a.

☺ 8:1 p 1 in Adviespanel stelt Twentse politici voor dilemma: kleine kerncentrales en loslaten verdeling windturb.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het Twents Inwonersforum stelt de lokale en provinciale politici voor een dilemma. Het gezelschap, bestaande uit 86 door loting bepaalde deelnemers, boog zich de afgelopen tijd achter gesloten deuren over de doelstellingen in de Regionale Energiestrategie Twente

☹ 8:2 p 1 in Adviespanel stelt Twentse politici voor dilemma: kleine kerncentrales en loslaten verdeling windturb.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Het forum, dat volgens de RES Twente verhoudingsgewijs een afspiegeling is van de bevolking, is tot stand gekomen via 30.000 geselecteerde uitnodigingen.

☹ 8:3 p 1 in Adviespanel stelt Twentse politici voor dilemma: kleine kerncentrales en loslaten verdeling windturb.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Maar met name rond het thema windturbines zijn - ook in deze regio - veel bezwaren en zorgen over overlast

☹ 9:1 p 1 in De belangrijkste opbrengsten van de Karavaan van de Nieuwe....pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

De Karavaan van de Nieuwe Energie heeft meer dan twee weken door Hengelo en Borne getrokken

☹ 9:2 p 1 in De belangrijkste opbrengsten van de Karavaan van de Nieuwe....pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Bezoekers waarderen het om in gesprek te kunnen gaan over de hoofdlijnen van het omgevingsprogramma en dat zij ideeën kunnen aandragen voor duurzame energie opwek. Dit wil niet zeggen dat ze het altijd eens zijn met de keuzes

☹ 9:3 p 1 in De belangrijkste opbrengsten van de Karavaan van de Nieuwe....pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Dit wil niet zeggen dat ze het altijd eens zijn met de keuzes

☹ 9:4 p 1 in De belangrijkste opbrengsten van de Karavaan van de Nieuwe....pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Mensen maken zich zorgen over de geluidseffecten en de slagschaduw

☺ 10:1 p 3 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Belangrijk onderdeel daarin is het vroegtijdig betrekken van de samenleving en het doorlopen van een uitvoering participatieproces.

☺ 10:2 p 8 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie
- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De komst van windturbines en zonnenvelden zorgt ervoor dat de omgeving en het landschap zullen veranderen. Daarom zijn we met de Hengeloërs, maar ook met inwoners van buurgemeenten een zorgvuldig participatieproces aan het doorlopen (zie hoofdstuk 6 en 7). Dit bestaat uit een landschappelijk (bijlage A) en ecologisch (bijlage B) onderzoek. Daarin zijn de effecten van windturbines en zonnenvelden op de omgeving in kaart gebracht. Ook zijn de gebieden onderling met elkaar vergeleken. De gegevens vormen de basis van de zogenoemde ‘voorkeursvolgorde’ waar en hoe we de duurzame elektriciteit willen opwekken

☺ 10:3 p 8 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

We betrekken de hele gemeente bij het opwekken van duurzame energie op de locaties die vanuit een zorgvuldige afweging zijn aangewezen.

☺ 10:4 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Met de komst van lokale, schone energiebronnen als zon en wind wordt onze energievoorziening steeds zichtbaarder in de leefomgeving. Omwonenden krijgen hiermee te maken en kunnen ook hinder ervaren

☺ 10:5 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Legitimiteit beleid

Content:

We hebben gebruikgemaakt van ideeën en opvattingen die inwoners en andere partners op verschillende momenten met ons hebben gedeeld.

Door inwoners te betrekken en goed te informeren willen we draagvlak creëren.

☺ 10:6 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie
- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Maar we zijn ons ervan bewust dat er altijd weerstand blijft bestaan tegen dit soort grote en ingrijpende projecten. Participatie betekent dan ook niet ‘meebeslissen’

☺ 10:7 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Hier hebben we gesproken met mensen uit het buitengebied.

In samenwerking met deze mensen zijn tijdens dit proces randvoorwaarden voor grootschalige opwek van zon- en windenergie opgesteld. Dat is gebeurd in cocreatie. Het participatieproces en de vragen die aan samenleving zijn gesteld hebben veel input opgeleverd

☺ 10:8 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Informerend

Content:

Naast de bewoners van het buitengebied is het onderwerp bij veel Hengeloërs nog een ‘ver-van-mijn-bedshow’. We hebben in deze fase vooral informatie gegeven over duur - zame energie opwekken en vooral waarom dat nodig is. De communicatie was daarom informierend en in grote lijnen.

☺ 10:9 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Adviseren

Content:

We zijn eind september 2020 tot en met januari 2021 gestart met de derde fase van het participatieproces. In deze fase luisterden we goed naar wat we online en offline hoorden. Daarbij hoorde ook een enquête onder het Hengelo Panel bij. Tijdens deze fase werkten we op de middelste trede van de participatieladder: adviseren.

☺ 10:10 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

Er waren drie energiemarkten algemeen, één energiemarkt voor stakeholders en één voor ondernemers. Daarnaast waren er fysieke spreekuren en Zoom-meetings georganiseerd met belangstellenden.

☺ 10:11 p 15 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

○ Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Daarom voelden steeds meer Hengeloërs en inwoners van buurgemeenten zich betrokken. We wilden graag weten wat de mensen van onze plannen vonden.

☺ 10:12 p 16 in Documenten Nieuwe Energie COMPLETEET.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Beraadslagend ○ Deliberatieve democratie; Concreet initiatief

Content:

We hebben zeven buurten bezocht in Hengelo en Borne rondom de zoekgebieden met de Karavaan van de Nieuwe Energie. Iedereen kon reageren op de uitkomsten van de energiemarkten. Maar ook op het locatieonderzoek en de hoofdlijnen van dit

omgevingsprogramma. Er was gelegenheid om beelden te zien van de zoeklocaties voor windturbines en zonnevelden door middel van een visualisatie via een digitale tool. De input van de Karavaan van de Nieuwe Energie hebben we mee laten wegen bij het opstellen van dit ontwerp omgevingsprogramma. Het college van burgemeester en wethouders neemt daarover een besluit.

☺ 10:13 p 16 in Documenten Nieuwe Energie COMPLEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

Inwoners, bedrijven en belanghebbenden kunnen een zienswijze indienen

☺ 10:14 p 16 in Documenten Nieuwe Energie COMPLEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Legitimiteit beleid

Content:

In ons participatiebeleid voor hernieuwbare energieprojecten geven wij aan hoe inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van besluitvorming worden betrokken. Dat draagt bij aan acceptatie.

☺ 10:15 p 16 in Documenten Nieuwe Energie COMPLEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Beraadslagend

Content:

De lokale bevolking laten meedoen in de plan- en besluitvormingsprocedures.

☺ 10:16 p 16 in Documenten Nieuwe Energie COMPLEET.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Goede afweging tussen het belang van de omwonende versus het belang van de maatschappelijke opgave.

☺ 10:17 p 29 in Documenten Nieuwe Energie COMPLEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

• Bij het ontwikkelen van energieprojecten moeten initiatiefnemers omwonenden en belanghebbenden betrekken. Er moet een zorgvuldig participatieproces worden doorlopen dat voldoet aan de uitgangspunten zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma

☺ 10:18 p 35 in Documenten Nieuwe Energie COMPLEET.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming participatie

Content:

Met het participatieverslag (zie stap 3) onderbouwt de initiatiefnemer dat wordt voldaan aan de inspanningsverplichting. In het participatieverslag staat beschreven welk participatieproces is doorlopen, wie daarbij betrokken zijn en wat de resultaten daarvan zijn. Heeft de initiatiefnemer voldoende inspanningen verricht om het participatieproces conform het eigen

participatieplan vorm te geven, dan zal naar verwachting aan de inspanningsverplichting zijn voldaan.

☹ 11:1 p 1 in Geen windturbine bij Thales, wel mogelijkheden langs A1 en A35 bij Hengelo - 1Twente.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Informerend

Content:

Om inzicht te geven in de jarenlange procedure organiseert de gemeente Hengelo een inloopavond in het stadhuis op dinsdag 11 maart. De gemeente Hengelo licht op die avond van 17 tot 20 uur de diverse stappen toe die de komende jaren genomen moeten worden.

☹ 12:1 p 1 in Geen windturbines in Twickel, Hengelo, Borne en Delden - Petities.nl.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Gemeente Hengelo heeft in Woolde en Twickel (retentiegebied) zoeklocaties aangewezen voor plaatsing van twee 250 meter hoge windturbines. Ook "Wind voor Buren" wil bij knooppunt Buren twee 230 meter hoge windturbines plaatsen.

Volgens Actiegroep "Geen Windturbines in Twickel, Hengelo en Borne" is dit geen optie!

☹ 13:1 p 1 in Hengelo drukt op de pauzeknop bij plan windturbine naast Thales: 'Eerst onderzoek afwachten' - Twent.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

De gemeente Hengelo wil dat deze belangen goed afgewogen worden tegenover het maatschappelijke belang van de energietransitie. Zeker gezien de ambitie die het college heeft om Hengelo verder te laten groeien.

☹ 14:1 p 1 in Hengelo ziet definitief af van plaatsen windmolen in buurt van Thales | Hengelo | tubantia.nl.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie ○ Deliberatieve democratie; Informerend

Content:

f. De gemeente Hengelo wil omwonenden uitleggen hoe die procedures in elkaar zitten en houdt daarom dinsdag 11 maart een informatieavond. Ze worden bijgepraat over hoe en wanneer ze bezwaar kunnen maken en hoe de verschillende procedures verlopen. Ook krijgen ze informatie over hoe ze kunnen meedoen in de plannen, zitting kunnen nemen in een zogenaamde Omgevingsraad of hoe ze een schadevergoeding kunnen indienen.

☹ 15:1 p 1 in Hoe gaat het de komende jaren verder met de plannen voor windmolens?

Hengelo legt het uit | Hengelo .pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming participatie ○ Deliberatieve democratie; Informerend

Content:

Hoe de verdere procedures in de tijd gaan verlopen, wordt duidelijk gemaakt in de hal van het stadhuis. Dan gaat het over zaken als onderzoeken naar geluid, flora en fauna. Maar ook over wanneer bezwaren kunnen worden ingediend en wanneer omwonenden kunnen gaan meepraten over bijvoorbeeld een omgevingsfonds.

De inloopbijeenkomst, ook bedoeld voor inwoners van Borne en Hof van Twente, begint dinsdag 11 maart om 17.00 uur en duurt tot 20.00 uur. Er is geen centrale presentatie. Wel zijn er medewerkers van de gemeente om uitleg te geven

☺ 16:1 p 2 in Lezing in Hengelo over impact van windturbines.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Een petitie tegen de plaatsing van windturbines in de omgeving van landgoed Twickel is inmiddels bijna 2000 keer ondertekend.

☺ 16:2 p 2 in Lezing in Hengelo over impact van windturbines.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme

Content:

De stichting maakt zich zorgen over de mogelijke plaatsing van vier windturbines in het gebied tussen Hengelo, Delden en Borne. De stichting is de overkoepelende stichting van de organisaties die in Hengelo, Delden en Borne ageren tegen de mogelijke plaatsing van windturbines

☺ 17:1 p 1 in Merendeel Hengelose raad wil onderzoek naar effecten windturbines afwachten - 1Twente.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme ○ Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Voorafgaand aan de politieke markt overhandigden leden van de actiegroep 'Geen Windturbines in Twickel, Hengelo, Delden en Borne'

ruim 3.300 handtekeningen aan burgemeester Sander Schelberg, voorzitter van de Hengelose gemeenteraad. Met de petitie willen de actievoerders duidelijk maken dat er onder de bewoners geen draagvlak is voor de windturbines in Woolde en omgeving

☺ 17:2 p 1 in Merendeel Hengelose raad wil onderzoek naar effecten windturbines afwachten - 1Twente.pdf

Codes:

○ Polarisatie; Activisme

Content:

Om hun protest kracht bij te zetten, kwamen ze met tractoren, spandoeken en zelfs met een zelfgeschreven 'Woolder volkslied' naar de binnenstad.

☺ 18:1 p 1 in Tegenstanders windturbines Hengelo: 'We zijn absoluut geen nimby's' - 1Twente.pdf

Codes:

○ Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

De politieke markt woensdagavond over de duurzame energieplannen van de gemeente Hengelo werd een lange zit voor zowel raadsleden als sprekers.

☺ 18:2 p 1 in Tegenstanders windturbines Hengelo: 'We zijn absoluut geen nimby's' - 1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Een inspreker had zelfs een lied geschreven.

☺ 18:3 p 1 in Tegenstanders windturbines Hengelo: 'We zijn absoluut geen nimby's' -

1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Vooraf de beoogde windturbines in Wouda doen veel stof opwaaien. Een veel terugkomend argument zijn de mogelijke gezondheidsrisico's die de turbines met zich meebrengen.

☺ 18:4 p 1 in Tegenstanders windturbines Hengelo: 'We zijn absoluut geen nimby's' -

1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

“Wat de gemeente hiermee doet is framing en het uitedrijven van groepen met verschillende meningen, terwijl de tegenstanders veelal hetzelfde belang hebben.

☺ 18:5 p 1 in Tegenstanders windturbines Hengelo: 'We zijn absoluut geen nimby's' -

1Twente.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Ook vertegenwoordigers van Actiegroep Geen Turbines in Twickel, Hengelo en Borne kwamen aan het woord. De actiegroep heeft samen met haar achterban van de ruim 2700 bezwaren ingediend. Volgens bestuurslid Henk Dassen zijn zij allesbehalve nimby's: “We geven aan graag te willen deelnemen in de discussie, alleen hebben wij in Hengelo die uitnodiging nooit gehad.” Om z'n statement kracht bij te zetten, hief Dassen zelfs het Woudese volkslied aan.

☺ 19:1 p 1 in Weerstand tegen enorme windturbines in regio Hengelo: "Zijn flinke jongens" -

Oost.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

Toch hangt het gebied vol spandoeken en is een petitie tegen de komst van de windturbines al ruim drieduizend keer getekend.

Vanavond staat het onderwerp op de agenda tijdens de Politieke markt.

☺ 19:2 p 1 in Weerstand tegen enorme windturbines in regio Hengelo: "Zijn flinke jongens" -

Oost.pdf

Codes:

- Polarisatie; Activisme

Content:

Hij is lid van de groep Geen Turbines in Twickel, Hengelo en Borne. "Men moet zich goed realiseren wat het voor de leefomgeving betekent."

☹ 19:3 p 1 in Weerstand tegen enorme windturbines in regio Hengelo: "Zijn flinke jongens" - Oost.pdf

Codes:

- Polarisatie; Maatschappelijke Weerstand

Content:

"Sommige mensen zeggen: we willen sowieso geen windturbines. Dat is niet de goede insteek. Als Hengelo moeten we ook ons steentje bijdragen", zegt wethouder Bruggink

☹ 19:4 p 1 in Weerstand tegen enorme windturbines in regio Hengelo: "Zijn flinke jongens" - Oost.pdf

Codes:

- Relatie burger en overheid; Vertrouwen

Content:

Actievoerder Diederik Neeb heeft vertrouwen in een goede uitkomst. "Ik verwacht dat raadsleden inzien dat dit niet het juiste moment is om daar een keuze in te maken."

☹ 20:1 p 1 in Windturbines in Hengelo; wat is de stand van zaken?.pdf

Codes:

- Deliberatieve democratie; Benoeming betrekking

Content:

We gaan voor dat onderzoek ook omwonenden van de zoeklocaties (2,5 kilometer rondom de locaties) vragen naar hun zorgen en bezwaren. Zodat de onderzoekers die mee kunnen nemen in hun onderzoek.